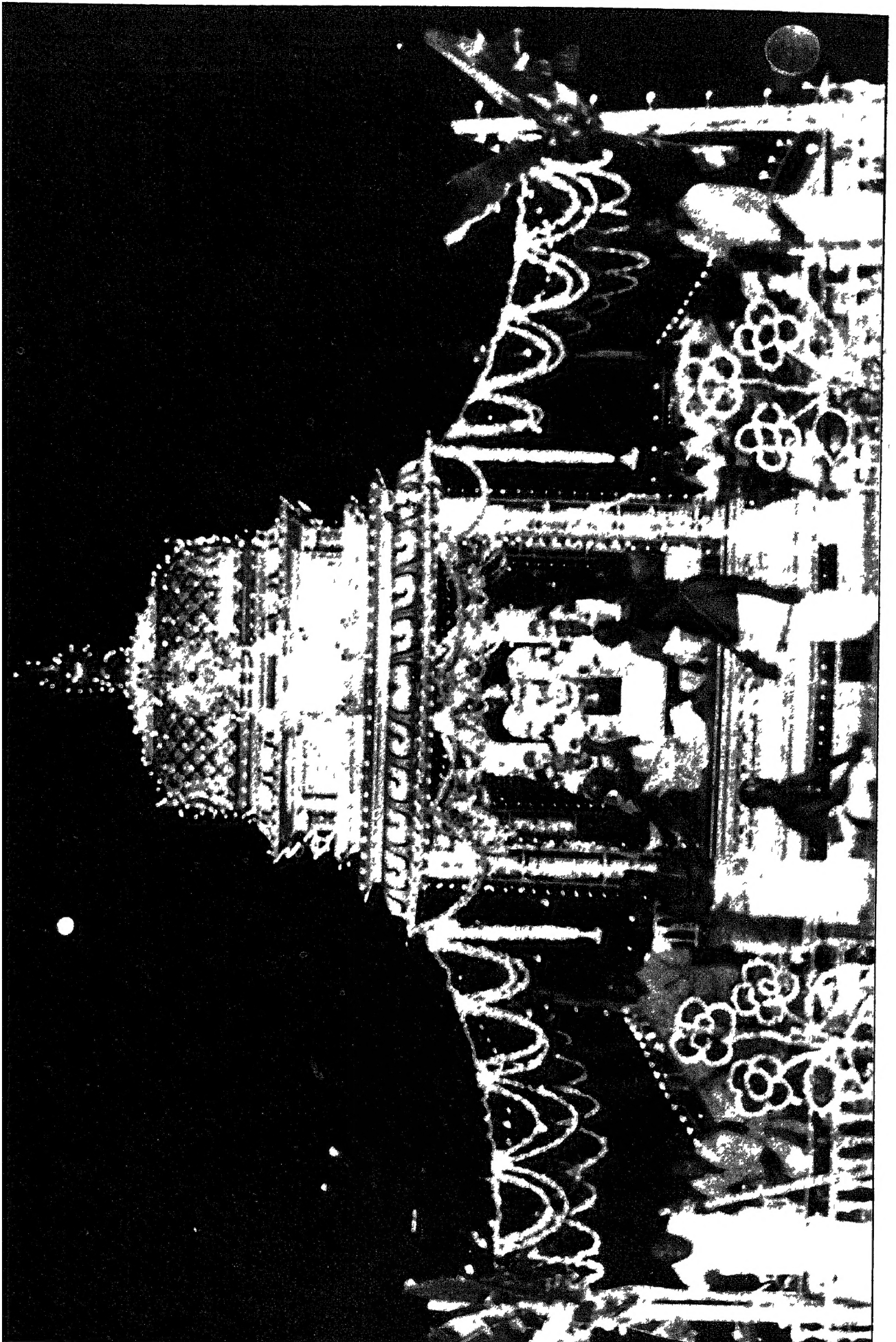


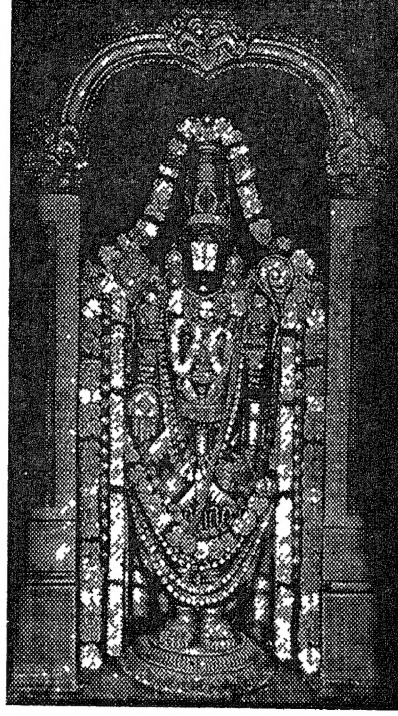




సప్తగిరి

జనవరి 1987 వేరి: ౧





ಕನಕ ಕುಂಡಿನ ಮನದಲ್ಲಿ ಕಳವಳಗೊಂಡೆನೆ      || ಪ ||

ಏನು ಹೇಳಲಿ ತಂಗಿ ತಿಮ್ಮಯ್ಯನ ಪಾಡವನು ಕಂಡೆ      || ಅ.ಪ ||

ಪೊನ್ನ ಕಡಗವನ್ನಿಟ್ಟು ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ತಾ ಪೋಲ್ವನಾಮವನ್ನಿಟ್ಟು  
ಅಂದುಗೆ ಫಲಕನ್ನ ತ ಎನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದನಲ್ಲೆ      || 1 ||

ಮಕರ ಕುಂಡಲವನ್ನಿಟ್ಟು ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ತಾ ಕಸೊರಿ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟು  
ಗೆಜ್ಜೆ ಫಲಕನ್ನ ತ ಸ್ವಾಮಿ ತಾ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದನಲ್ಲೆ      || 2 ||

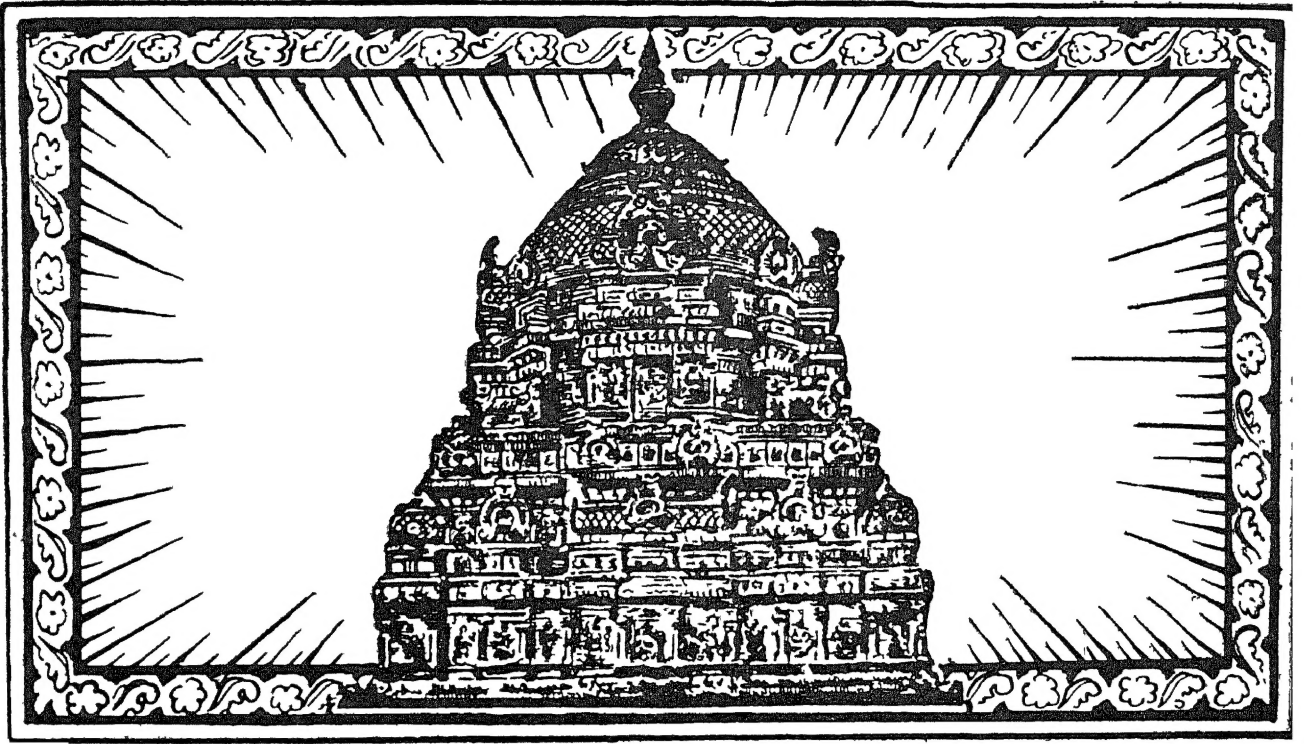
ಮುತ್ತಿನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಯತಿಗಳು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದ್ದರಲ್ಲೆ  
ಛತ್ರ ಚಾವರದಿಂದ ರಂಗಯ್ಯನ ಉತ್ಸವ ಮೂರುತಿಯ      || 3 ||

ತಾನಮರ ಕಮಲದಲಿ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ತಾ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದನಲ್ಲೆ  
ವಾಯುಬೊಮ್ಮಾದಿಗಳು ರಂಗಯ್ಯನ ಸೇವೆಯ ಮಾಡುವರೆ      || 4 ||

ನವರತ್ನ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿ ಎನ್ನ ಹೃದಯಮಂಟಪದಲ್ಲಿ  
ಸರ್ವಾಭರಣದಿಂದ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಕೂಡಿದನೆ      || 5 ||

—ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು.





ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕರು  
ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಐ.ಎ.ಎಸ್.

ಸಂಪಾದಕ.

1. ಸುಬ್ಬರಾವು, ಎಂ.ಎ.,

ಉಪಸಂಪಾದಕ.

2. ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಎಂ.ಎ.,

ಮುದ್ರಣ:

ಎಂ. ವಿಜಯಕುಮಾರ್‌ರಡ್ಡಿ

ಲೇಖನ/ಜಾಹೀರಾತುಗಳಿಗೆ

ಮಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳಿಗೆ

ಸಂಪಾದಕರು,

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು,  
ತಿರುಪತಿ

ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರತಿಗಳೂ  
ಎಲ್ಲ ತಿ.ತಿ.ದೇ. ವಿಚಾರಣಾಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ  
ದೊರೆಯುವುವು.

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ ೧-೦೦

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ೧೨-೦೦

ಸಪ್ತಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಲೇಖನ  
ಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಸಂಪಾದಕ ವರ್ಗದ,  
ಪತ್ರಿಕೆಯ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಆಗಿರಬೇಕು  
ಎಂದಿಲ್ಲ. -ಸಂ||

ಸಂಪುಟ ೧೯]

ಜನವರಿ ೧೯೮೭

[ಸಂಚಿಕೆ ೮

## ವಿಷಯಸೂಚಿ

ಸಂಪಾದಕೀಯ	..	3
ವಾರ್ತಾಲಹರಿ	...	4
ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ	-ಸುಮನಾ ಬದರಿನಾಥ್	5
ಧನುರ್ಮಾಸದ ಮಹತ್ವ	-ಚಿಂಚೋಳ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಚಾರ್ಯ	6
ಭಕ್ತಿ ಪಾರಮ್ಯ	-ಚಿ. ನಂ. ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ	13
ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವ	-ಡಾ   ಕೆ. ಗೋಕುಲನಾಥ್	13
ವೈಭವೋತ್ಸವಗಳು	-ಸಿ. ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್	17
ದೀಪ ವೈವಿಧ್ಯ	-ಕಲ್ಯಾಣಿ ಮೂರ್ತಿ	20
ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ	-ಡಾ   ಎಸ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್	21
ಆಳ್ವಾರರು ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತು	-ಡಿ ಕೃಷ್ಣಂಗಾರ್	33
ಇದ್ದತ್ತಂಟು ನಾಮಗಳು	-ಎ. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿ	36
ಯು ವ ವಾ ಚಿ		
ಕ್ಷಮೆ	-ಮತ್ತೀಗಿರೆ ಅನಂತು	25
ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ		
ತಪತಿ	-ರಘುಸುತ	29
ಕಿಶೋರಜಗತ್		
ಕುರುಡು ತಿಮ್ಮನ ಕಥೆ	-ಡಾ   ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್	31

ಮುಖಚಿತ್ರ: ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ -ಚಿತ್ರ ಶ್ರೀಶಿ  
ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ: ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಸಂಭ್ರಮ -ಚಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜಗದೀಶ್.  
ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ತೆವ್ವೋತ್ಸವ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮಂಗಾಪುರದ  
ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ಚಿತ್ರಗಳು.

# ಸುಪ್ರದಳಯ

ಮನುಷ್ಯ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ರಾಯಬಾರಿಯನ್ನಾಗಿ, ವಾರ್ತಾವಾಹಕನಾಗಿ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಅಗ್ನಿ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಮೂಲವಾವರೂ ಇಂತಹುದೇ ಭಾವ ಸಮುಜ್ಜಯದ ಆಧಾರ. ಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆಯಾದರೋ ಅಗ್ನಿ ಉಪಾಸನೆಯೊಂದಿಗೇ ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು ಸೂರ್ಯ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೂರ್ಯ ಎಂದರೆನೆ ಬೆಳಕು, ತೇಜಸ್ಸು, ಶಾಖವೆಂಬ ಅರ್ಥಗಳೂ ಇವೆ.

ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನಾರಾಯಣ ಎಂದು ಕರೆದು ಅವನ ಸಂರಕ್ಷಕ ಗುಣಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಆರಾಧಿಸಿದರು. ಸಾರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾಗಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತಣ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪರಿಭ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿಸಿ ತನ್ನ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಾನೂ ಅವುಗಳಂತೆಯೇ ಪಥಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ ರಾಶಿ ಚಕ್ರದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಗುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ-ಕಾಲದಲ್ಲಿ-ಸಂಕ್ರಮಣಗಳನ್ನುಂಟಾಗಿಸುತ್ತ ನಡೆದು, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಣ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಜೀವಪರಿಪೋಷಕವಾಗುವಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಉಂಟಾಗಿಸುವ ಅವನ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಹಲವಾರು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಿತು.

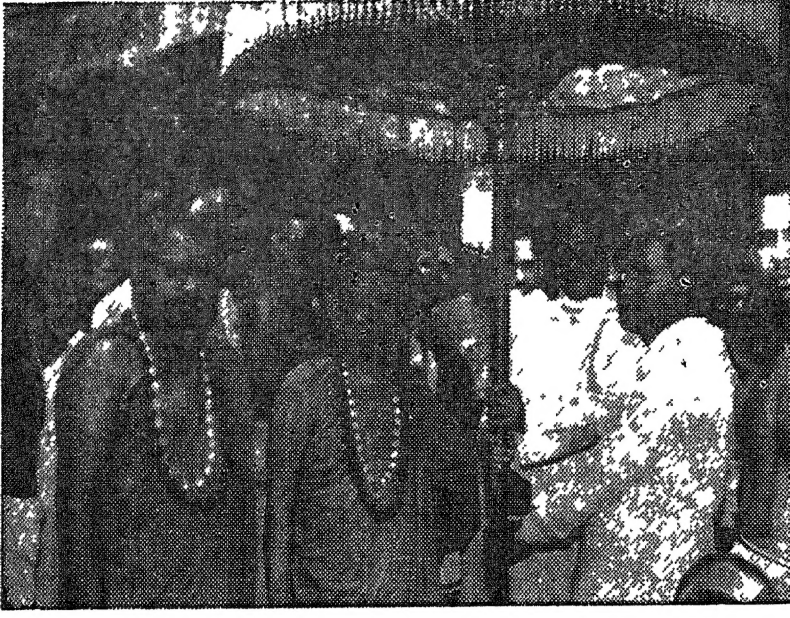
ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಸಕಲಜೀವಸಂಜೀವಿ. (ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೂ ಇದು ಸತ್ಯ) ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಲವಾರು ಇವೆಯೆಂಬುದೂ, ಈ ಸಾರ ಕುಟುಂಬದಾಚೆ ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸಬಲ್ಲ ಜೀವಗಳು ಇರಬಹುದೆಂದೂ, ಅವುಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ನಾವು ದಿನನಿತ್ಯ ಓದುತ್ತ ಇರುವ ಸುದ್ದಿಗಳೇ ಆದರೂ, ಇವುಗಳಿಂದ ಧರ್ಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೊರತೆಯೂ ಉಂಟಾಗದು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೆಂದೂ ಯಕ್ಷ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂವುರುಷ, ಇತ್ಯಾದಿ ಲೋಕ, ಜನವೆಂಬುದೂ ಹೃಂದವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದ ಅಂಶಗಳೇ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಅಂತರಾರ್ಥದ, ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಕತೆಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ಸತ್ಯ.

ಇಂತಲ್ಲಿ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಬಂದಿದೆ. ಪರಂಪರೆಯ ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ ಹೊಸ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹಸನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಕೆ ಹೊಂದಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಕರ್ತವ್ಯ.

ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹಿರಿಯರನ್ನು ನೆನೆಯುವುದು ಪರಂಪರೆ. ಅಲ್ಲೂ ಪೂರ್ವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಯಬೇಕು. ಅನುಕ್ರಮವೂ ಜಾರುತ್ತಿರುವ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಲ್ಲುವುದು ಎಂದರ ಭೂತಕಾಲದ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭವಿಷ್ಯನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಭವ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭೂತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾಗಕತೆಗಳ ಹಿರಿಮೆಯಡಗಿದೆ.

ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಶುಭಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸಿ, ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವ.

# ವಾರ್ತಾಲಹರಿ



ಶೃಂಗೇರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತ, ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಸಹಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ವೈ. ಚಕ್ರಧರರಾವ್

## ತಿರುಮಲೆಯ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ

ತಿರುಮಲೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ರಥಬೀದಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾದ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಶೃಂಗೇರಿಯ ಪೀಠಾಧಿಪತಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಅಭಿನವ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ತೀರ್ಥಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈಚೆಗೆ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಹ್ವಾನಿತರಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ದೇವಾದಾಯ ಶಾಖಾ ಕಮಿಷನರ್

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಕೆ. ಆರ್. ವಿನಾಯಕರು ದೇಶದ ಹಿರಿಯ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂಗೇರಿಯ ಶಾರದಾ ಪೀಠವೂ ಒಂದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಹಲವು ಹಿರಿಯ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿವೆಯೆಂದೂ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಚರಣೆಗೆ ತರಲು ಯತ್ನಿಸುವುದಾಗಿಯೂ ನುಡಿದರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ತಿ. ತಿ. ದೇ.

ಸಹಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ವೈ. ಚಕ್ರಧರರಾವ್ ಅವರು ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ನೆರವು ಸದಾ ಸಿದ್ಧವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸನಾತನ ಧರ್ಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ದೈವಚಿಂತನೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ತೀರ್ಥರು ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದರು. 130 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಸ್ತು ಭಾರತೀ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಗಳು ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೂ ಈ ಮಠಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳುಂಟಾದವೆಂದೂ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಉತ್ತರ ತೇರುಬೀದಿಯ ಶೃಂಗೇರಿ ಶಂಕರ ಮಠವನ್ನು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀ ಕಾಸು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರಡ್ಡಿಯವರು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಪಶ್ಚಿಮ ತೇರುಬೀದಿಯ ಪುರಾತನ ಮಠದ ಪುನರುದ್ಧರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಲಗಂ ವೆಂಗಲ ರಾವು, ಅಂದಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿರಡ್ಡಿ, ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಆರ್. ಕೆ. ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರುಗಳು ಬಹಳ ನೆರವು ನೀಡಿದರು ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಅಭಿನವ ವಿದ್ಯಾತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀ ಎಂ. ಕೆ. ಆರ್. ವಿನಾಯಕ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ವೈ. ಚಕ್ರಧರರಾವ್ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರು.

## ತಿರುಮಲೇಶನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನೇಪಾಳದ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಘೋಷಿತ ಹಂದೂ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ನೇಪಾಳದ ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀ ಬೀರೇಂದ್ರ ವೀರ ವಿಕ್ರಮ ಸೋಮದೇವ ಹಾಗೂ ಮಹಾರಾಣಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಐಶ್ವರ್ಯಾ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಅವರುಗಳು ಕಳೆದ ನವೆಂಬರ್ 18 ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ತಿರುಪತಿಗೆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿ; ಕಾರ್ನಲ್ಡಿ ತಿರುಮಲೆಗೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು.

(37ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ಸಪ್ತಗಿರಿ



ನೇಪಾಳದ ರಾಜ ರಾಣಿಯರೊಡನೆ ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದೇನಾದ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯ ವೇದ  
ಗಲ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಪರಮ  
ಪೂಜನೀಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಪ್ರತಿವಿತ್ಯವೂ ಅವನು  
ಅರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಂಕ್ರಮಣ, ಗ್ರಹಣ,  
ರಥಸಪ್ತಮಿ ಮುಂತಾದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ  
ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಗಗನ ಪಥದಲ್ಲಿ ಅವನ  
ಸಂಚಾರ ರಾಶಿಚಕ್ರದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ  
ರಾಶಿ ಚಕ್ರದ ಪರಿಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು  
ಒಂದು ರಾಶಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ರಾಶಿ  
ಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಕಾಲವನ್ನು ಸಂಕ್ರಮಣ  
ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೇಷಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು  
ಸಂಕ್ರಮಣಗಳು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ  
ಬಂದರೂ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ತ್ವ  
ಪೂರ್ಣವೂ, ಪವಿತ್ರತಮವೂ ಆದವು ಮೇಷ  
ಸಂಕ್ರಮಣ ಮತ್ತು ಮಕರ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳು.  
ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣ, ಸೂರ್ಯನು ಮೀನರಾಶಿ  
ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಷರಾಶಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ  
ಕಾಲ ಇದು ಸೌರಮಾನದ ಎಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ  
ವರುಷದ ಆದಿ, ಯುಗಾದಿ, ಅಂತೆಯೇ ಮಹತ್ತ್ವ  
ಪೂರ್ಣವಾದುದು

ಸೂರ್ಯನು ಧನುರ್ ರಾಶಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಕರ  
ರಾಶಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ದಿನವೇ ಮಕರ  
ಸಂಕ್ರಮಣ ದಕ್ಷಿಣದ ತುತ್ತತುದಿಯನ್ನು ತಲು  
ಪಿದ್ದ ಸೂರ್ಯ ಅಂದು ಉತ್ತರದಡೆಗೆ ತಿರುಗು  
ತ್ತಾನೆ. ನವಚೈತನ್ಯವನ್ನು ನೀಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.  
ಮಕರ ಸಂಕ್ರಮಣ ಛಾರತದಾದ್ಯಂತ ವಿಶೇಷ  
ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನ  
ಸಾನ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಗೆ, ಜಪತಪಾದಿಗಳಿಗೆ,  
ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದೆ. ಅಂದು  
ಪುಣ್ಯ ನದೀ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದು,  
ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ತರ್ಪಣಾದಿಗ  
ಳನ್ನು ನೀಡುವುದು, ಹಿಂದೂಗಳ ಪದ್ಧತಿ. ತಮಗೆ  
ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಯಾವ ನದೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಾದರೂ  
ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಹುದಾದರೂ, ಮಕರ ಸಂಕ್ರ  
ಮಣದಂದು, ಗಂಗಾನದಿ ಸಾಗರದೊಡನೆ  
ಸಂಗಮಗೊಳ್ಳುವ ಗಂಗಾಸಾಗರವೆಂದು ಹೆಸ  
ರಾದ ಸ್ಥಳವೂ, ಗಂಗಾ, ಯಾಮುನಾ, ಸರ  
ಸ್ವತೀ ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಪ್ರಯಾಗವೂ,  
ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿವೆ, ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ  
ಮುನ್ನವೇ ಮತ್ತು ಸಂಕ್ರಮಣ ಹುಟ್ಟುವ ಕಾಲ  
ದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ.  
ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾಘಮೇಳ  
ಪ್ರಾರಂಭ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ  
ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು ಕುಂಭ  
ಮೇಳ ಮಹಾವೈಭವ, ಮಹಾಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ  
ನೆಡೆಯುತ್ತದೆ.

# ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ

ದಾನ ಧರ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಈ ದಿನ ಅತ್ಯಂತ  
ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದೆ ಈ ದಿನ ನೀಡಿದ ದಾನಗಳಿಂದ  
ಅನೇಕ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಫಲಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಜನ್ಮ  
ಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ನೂತನ  
ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಅಕ್ಕಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಎಣ್ಣೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ,  
ಕುಂಬಳಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು, ಮುಂತಾದ  
ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳು, ದ್ರವ್ಯ,  
ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಅಂದು ಸತ್ಸಾತ್ಕಾರಿಗ ದಾನ  
ಮಾಡಬಹುದು ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಗೆ ಅರಿಸಿನ,  
ಕುಂಕುಮ, ಬಳೆ, ಮೊದಲ ಬಾಗಿಲ ಮುಂತಾದ  
ಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಕೊಡ  
ಬಹುದು ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಗಳ ನಂತರ ಭಕ್ಷ್ಯ  
ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ  
ಆನಂದ ದಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ ಬಂಧುಮಿತ್ರರಿಗೂ  
ಹಂಚುತ್ತಾರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಆದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ  
ನೆಡೆದು ಬಂದಿದೆ

ಸಂಕ್ರಮಣದ 30 ಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು  
30 ಗಳಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಕಾಲ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿದೆ.  
ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಂಕ್ರಮಣ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ  
ಒಂದು ಮೂರ್ತರೂಪ ಒಂದು ಅರಾಧನೆ ಪ್ರಾರಂ  
ಭವಾಯಿತು. ದೇವೀಪುರಾಣ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ  
ಯನ್ನು ದೇವೀಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಅಂದು  
ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ದೇವತೆ, ಶಂಕರಾಸುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ  
ನನ್ನು ಕೊಂದಳೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಪಂಚಾಂಗ  
ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮೂರು  
ತಲೆ, ಎರಡು ಮುಖ, ಐದುಬಾಯಿ, ಮೂರು  
ಕಣ್ಣು, ಜೋಲಾಡುವ ಕಿವಿ, ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬು  
ಕಂಪು ಹಲ್ಲು, ಉದ್ವಾದ ಮೂಗು, ಎಂಟು  
ತೋಳು, ಎರಡು ಕಾಲು, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ  
ಅರ್ಧ ಗಂಡು, ಅರ್ಧ ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಕಾರದ ಸ್ವರೂಪ  
ವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಬಹು  
ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಕರ್ನಾಟಕ,  
ತಮಿಳು ನಾಡು ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ  
ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ

ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವ  
ಗಳು ಮಿಳಿತಗೊಂಡು, ವಿನೂತನ ಶೋಭೆ  
ಯನ್ನೂ, ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಸೀಮ  
ಶಕ್ತಿಗಳ ಮಹಾಪೂಜೆಯೇ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಅಥವಾ  
ಪೊಂಗಲ್ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅದೇ ತಾನೇ ಸುಗ್ಗಿ  
ಯಾಗಿ ಹೊಸದಾದ ಭತ್ತ, ಕಬ್ಬುಗಳಿಂದ ರೈತನ  
ಕಣಜ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ದೇವಿ  
ಯಿತ್ತ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿ, ಕೃತಜ್ಞ  
ಭಾವ ತುಂಬಿದ ಹೃದಯದಿಂದ ರೈತನು  
ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಸೂರ್ಯ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು  
ದನ ಕರುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೊಸ  
ದಾಗಿ ಕಣಜತುಂಬಿದ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ಲ, ಸಕ್ಕರೆ, ಹಾಲು  
ತುಪ್ಪಗಳಿಂದ ಪೊಂಗಲ್ ತಯಾರಿಸಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ  
ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನೂ ಭುಜಿಸಿ, ವಿಶ್ವ  
ವರಿಗೂ ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೀತಳಾಗಲೆಂದು  
ದಾನ ಧರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ ಇದೇ  
ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಅಥವಾ ಪೊಂಗಲ್

ಪೊಂಗಲ್ ತಮಿಳು ನಾಡಿನ ನಾಡಹಬ್ಬ. ಅಲ್ಲಿ  
ಬಹು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ  
ಹಬ್ಬ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ, ವಿಶೇಷ  
ವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮ  
ದಿಂದ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ.  
ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಭೋಗಿ ಹಬ್ಬ, ಎರಡನೆಯ  
ದಿನ ಪೊಂಗಲ್, ಮೂರನೆಯದಿನ ಮಾಟ್ಟು  
ಪೊಂಗಲ್

ಹಬ್ಬವನ್ನೂ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವೆ  
ಎನ್ನುವಾಗಲಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗು  
ತ್ತದೆ. ಮನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ  
ತ್ತಾರೆ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಸಾರಣೆ ಕಾರಣೆಗಳಿಂದ  
ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು,  
ಹಳೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊಸ  
ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು, ಹೊಸ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ;  
ತಾಳೆಯ ಗಂಗಳಿಂದ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹೊಗಳಿಂದ  
ಸುಂದರವಾದ ತೋರಣಗಳನ್ನು, ಮಾಲೆಗಳನ್ನು  
ರಚಿಸುವುದೆಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವಿಶೇಷ. ಅವು

## ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮನಾಬದೇನಾಥ್



# ಧನುರ್ಮಾಸ ಮಹತ್ವ

ಆಯಾಯಾ ಕಾಲ ನಿಯಮಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದೇ ಕಾಲಾಂತರ್ಗತ, ಕಾಲನಿಯಾಮಕ, ಕಾಲಾತೀತ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಾದ ಕಾಲಮೂರ್ತಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಕಾಲನಿಗೇ ಕಾಲನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನ ಸೇವೆ ಎಂದರಿಯುವುದೇ ಹರಿವೂಜೆ

ಧನುರ್ಮಾಸ ಯಾವಾಗ:—

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಾಯಣ ಹಗಲು, ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ರಾತ್ರಿ ಅಂದರೆ ಅಂದರೆ ಆಷಾಡ ಶುದ್ಧ ಕರ್ಕ ಸಂಕ್ರಮಣದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯವರೆಗೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀತ ವ್ರತನಿಯಮಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಉಕ್ತಹಬ್ಬಗಳ ವಿನಹ ಮತ್ಯಾವ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಮುಗಿಯುವ ಮುಂಚೆ ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶಿ ದಿನ ದೇವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಮಾರ್ಗಶಿರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಕ್ರಮಣದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಧನುರ್ಮಾಸವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರುಣೋದಯವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಹುಗ್ಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವರು ಆದ್ದರಿಂದ ಆಸ್ತಿಕರಾದ ನಾವೂ ಕೂಡ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರುಣೋದಯದಲ್ಲೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ವಿಧ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಹುಗ್ಗಿ, ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ೭ ಜನ್ಮಗಳ ಕಷ್ಟ, ದಾರಿದ್ರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಸುಖಿಸಬಹುದು.

ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು:—

ಧನುರ್ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಹುಗ್ಗಿಯ ಪಾತ್ರವೇ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿ ಹೆಸರುಬೇಕೆ ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಂಠಿ, ಮೆಣಸು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಂಬಾರಸದಾರ್ಥಗಳಿದ್ದು ತುಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಜಿಣ್ಣೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿರಬೇಕು. ನಂತರ ಯೋಗ್ಯ ವಿಪ್ರಕುಟುಂಬ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಸಕಲದುಃಖ ನಿವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವುದು. ಭಾನುವಾರ, ವೃತ್ತೀಪಾತ, ವೈಭೃತಿ ಯೋಗ ಇರುವ ದಿನ ಕಂಬಳಿ, ಶಾಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಫಲವುಂಟೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ವೃತ್ತೀಪಾತ ಮಹಾಸತ್ತ್ವ ಸರ್ವಪಾಪ ಪ್ರಣಾಶನ |

ಸಹಸ್ರ ಶೋ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾನ್ ಗೃಹಾಣಾಘೃಂ ನಮೋಸ್ತುತೇ |

ವೃತ್ತೀಪಾತ ನಮಸ್ತೇಸ್ತು ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಮಂಗಳ |

ವಿಷ್ಣು ಜಕ್ರ ಸ್ವರೂಪಾಯ ನಮಸ್ತೇ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸೇ ||

ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಸಾಧನೆ ದ್ವಾದಶಿಯಂತೆ. ಇದರಿಂದ ಬಹು ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿವುಂಟು. ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ದೇವಾಲಯ ದಲ್ಲೂ ಧನುರ್ಮಾಸ ಪೂಜಾ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾದ ವಿನಿಯೋಗ ಅನುಕರಣೆಯ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಪವಿತ್ರ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ.

—ಶ್ರೀ ಚಿಂಚೋಳಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಚಾರ್ಯ

ಗಳಿಂದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ದನಕರುಗಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಬ್ಬದ ಮೊದಲನೆಯದಿನ ಭೋಗ. ಅಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನಗಳನ್ನು, ಮನೆಯ ಮುಂದು ಸುಗ್ಗಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನಿರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಪೊಂಗಲ್ ದೀಪೆಗಳಿಗೆ ಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಶುಭ್ರಸ್ನಾ ತರಾಗಿ ಹೋಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಮಡಕೆ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪೊಂಗಲ್ ಪಾತ್ರೆ ಎಂದೇ ಹೆಸರು ಹಲವೆಡೆ ನವವಧುನಿಗೆ ತವರ ಮನೆಯ ಬಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಸಿರು ಅರಿಸಿನ ಗಡವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಹಾಲು ಹಾಕಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಕಾದ ಹಾಲಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಅದು ಬೇರೆ ನಂತರ ತುಪ್ಪ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ನ ಉಕ್ಕಿಸುರಿಯುವಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಪೊಂಗಲ್ ಪೊಂಗಲ್ ಎಂದು ಹರ್ಷೋತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಿದ್ಧವಾದ ಪೊಂಗಲ್ ಅನ್ನ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿ ತಾವು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬಂಧು ಮಿತ್ರರಿಗೂ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಬಂಧು ಮಿತ್ರರ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತು ಪೊಂಗಲ ಆಯಿತೇ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಸುಖಸಾಧಾಗಳನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪೊಂಗಲ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ಅಂಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಳಿಸುವ ರೂಢಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ

ಮಾರನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾಟ್ಟು ಪೊಂಗಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಕರುಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಅವುಗಳ ಕೊಳಿಗೆ, ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ ಹೂಗಳಿಂದ ಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪೊಂಗಲ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮೂರನೆಯ ದಿನ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಿಗಾಳಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಇಂದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಹೀಗೆ ಪೊಂಗಲ್ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು, ಮಕ್ಕಳು, ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ, ಎದುರು ನೋಡುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ.

ಅಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪೆಡ್ಡು ಪಂಡುಗ ಎಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂಧ್ರದಲ್ಲೂ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮೂರುದಿನಗಳಕಾಲ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಿ ಶುಚಿಗೊಳಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ

ಹಬ್ಬದ ದಿನ ಹೆಂಗಸರು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅಂಗಲವನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಕಸಗುಡಿಸಿ, ಸಗಡೆ ನೀರನ್ನು ತಳಿದು ಸುಂದರ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂಗಲದ ನಡುವೆ, ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಗಡೆಯು ಗೋಪುರಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಂಬಳದ ಹೂಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಿಂಡುಹೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಹೂಗಳಿಂದ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಹುಡುಗಿಯರು ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಈ ಗೋಪುರಗಳ ಸುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಈ ವಿಶೇಷವಾದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಗೊಬ್ಬಿ ಪಾಟಿಲು ಎಂದೇ ಹೆಸರಿದೆ. ಗೊಬ್ಬಿ ಎನ್ನುವುದು ಗೋಳಿಸಿ ಎಂಬುದರ ಅಪಭ್ರಂಶ. ಇದು ಕೃಷ್ಣನ ಸುತ್ತ ಗೋಪಿಯರು ಹಾಡುತ್ತ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಸ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಭೋಗಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಅಂಗಲದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಉರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇಡದ ಹಳೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಾರೆ ಅಂದು ಹಾಲು, ಬೆಲ್ಲ, ಅಕ್ಕಿಗಳಿಂದ ಪೊಂಗಲ್ ತಯಾರಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಯಂಕಾಲ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಸೆ ಮಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎರೆದು ಅರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ರಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ.

ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ದಾನ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿದೆ. ಅಂದು ಗಂಡಸರು ಅಳಿದ ಪಿತ್ತಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮಾದಿ ಮಂಗಳ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಧನಕರುಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಅಲಂಕರಿಸಿ, ವಿಶೇಷ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೋರಿಕಾಳಗ ಕೋಳಿಅಂಕ ಮುಂತಾದ ವಿನೋದಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಆಂಧ್ರದ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮಂಟಪವನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಂಟಪವನ್ನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಹಣ್ಣು, ಹೂ, ತರಕಾರಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹರವಿದ ಅಕ್ಕಿಯಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗೌರಿ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಮೂರುದಿನಗಳು ನಡೆಯುವ ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕದ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮಕ್ಕೆ

ಕರೆದು ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲ್ಪನೆಯ ದಿನ ಗೌರಿಯನ್ನು ಕೆರೆ ಅಥವಾ ಬಾವಿಗೆ ಒಯ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪುಳಯೋಗರೆ ಮೊಸರನ್ನು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಒಟ್ಟಾಗಿ ತಿಂದು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಗೌರಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದ ನಂತರ, ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ತೂಗುಹಾಕಿದ ತರಕಾರಿಗಳಿಂದ ಹುಳಿ ಅಥವಾ ಪಲ್ಯವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಗೊಬ್ಬಿಕೂರ ಎಂದು ಹೆಸರು ಇದು ದೇಹಾರೋಗ್ಯ ವರ್ಧಕವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವೂ ನಡೆಯುವುದುಂಟು. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಂಗಲ್ ಅನ್ನು ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷೋತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೋಗಿ, ಸಂಕ್ರಮಣ, ಕನೂ ಹಬ್ಬ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನಗಳ ಕಾಲ ಯುವ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಬಹು ಉಲ್ಲಾಸಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭೋಗಿ ಹಬ್ಬದಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಭೋಗಿ-ಎಂದರೆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು-ದಾನನೀಡಲಾಗುತ್ತೆ. ಧನುರ್ಮಾಸದ ಕೊನೆಯ ದಿನವಾದ ಅಂದು ಹುಗ್ಗಿ ಸಿಹಕುಂಬಳ ಕಾಯಿ ತೊನ್ನೆ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಆಡುಗೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೆಯದಿನದ ಸಡಗರ ಅಂದೇ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುತ್ತೆ.

ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ಅನುಕೂಲವಿದ್ದವರು, ಪುಣ್ಯ ನದೀತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಪವಿತ್ರಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ದಾನಗಳಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವುಂಟು. ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ಭತ್ತ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಎಳ್ಳು, ಪಾತ್ರೆಗಳು, ವಸ್ತ್ರಗಳು ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ದಾನ ನೀಡಬಹುದು. ಮುತ್ತೈದಿಯರು ಅದರಲ್ಲೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದವರು, ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಗೆ ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮ, ಬಳೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತಾಂಬೂಲ ನೀಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಯಂದು ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ದಾನ ಮಾಡು ಎಂಬ ನಚನವುಂಟು. ನಂತರ ದೇವರಿಗೆ, ಹುರಿದ ಬಿಳಿ ಎಳ್ಳು, ಹುರಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ, ಹುರಿಗಡಲೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಬೆಲ್ಲದ ಚೂರಗಳು ಮತ್ತು ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ

ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಿರಿಯರು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲದ ಮಿಶ್ರಣ ಕೊಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಎಳ್ಳುಕೊಟ್ಟು 'ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಒಳ್ಳೆಮಾತಾಡು' ಎಂದು ಹಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಪೊಂಗಲ್ ಹೋಳಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಆಡುಗೆಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕಮಾಡಿ ಉಚಿತಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಡಗರ. ಮನೆಯ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ, ತಾವೂ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಂಧು ಮಿತ್ರರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಳ್ಳಿನ ಮಿಶ್ರಣ, ಸಕ್ಕರೆ ಅಚ್ಚು, ಕಬ್ಬಿನ ತೆಂಡು, ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳು ಬೀರಿಸುವುದು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಲಾಕುಶಲತೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು ಎಳ್ಳನ್ನು ಹಾಕಲು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಲು, ಡಬ್ಬಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ವರುಷ ತುಂಬದ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲು, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಅಂಚೆಗಾಲು ಕೃಷ್ಣ ಮುಂತಾದುವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದುಂಟು ನಂತರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಸೆ ಮಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಎಲಚಿ ಹಣ್ಣುಗಳೂ, ಕಾಸುಗಳು, ಕಬ್ಬಿನ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆರೆದು ಅರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಕ್ಷೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರನೆಯದಿನ ದನಕರುಗಳ ಹಬ್ಬ ಅಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿ, ಕೊರಳಿಗೆ ಗಂಟೆಗಳ, ಹೂಗಳ ಸುಂದರ ಹಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕೊಂಬುಗಳಿಗೆ, ಚಿನ್ನಾರಿ ಕಾಗದ ತುರಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ನಂತರ ಅಕ್ಕಿ ಪಕ್ಕದವರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೂಡಿ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ ಇದೊಂದು ಅತಿ ಸುಂದರವಾದ ದೃಶ್ಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮುಂದೆ ಓಲಗ ಉಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಉಂಟು. ನಂತರ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಿಚ್ಚನ್ನುರಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಈ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸುವುದು ಎಂದು ಹೆಸರು ಇದರಿಂದ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ವರ್ಷ ಇಡೀ ರಕ್ಷೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಅಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ರೈತರು ವಿವಿಧ ವಿನೋದಾ ವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಭ್ರಮಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

# ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಸದವಕಾಶ

ತಿರುಪತಿಗೆ ಬರುವ ಯಾತ್ರಿಕರು ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ತಿರುಪತಿಯ ಇತರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಕಾಲಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಅವರಿಗೆ ತಿರುಪತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ತಿ. ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ತಿರುಪತಿಯ ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವಾಲಯಗಳ ಬಸ್ ಒಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು;

ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ

ಶ್ರೀ ಕೋದಂಡರಾಮಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ

ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಾವತೀ ಅಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯ, ತಿರುಚಾನೂರು

ಶ್ರೀ ಕಪಿಲೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ, ಕಪಿಲತೀರ್ಥ

ಶ್ರೀ ಕಲ್ಯಾಣ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮಂಗಾಪುರ

ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬಹುದು (2 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ)

ಬಸ್ ಹೊರಡುವ ಸ್ಥಳ : ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ಸತ್ರು (ತಿರುಪತಿ ಲೈಟ್‌ಸ್ಟೇಷನ್ ದಕ್ಷಿಣ)

ಬಸ್ ಹೊರಡುವ ಕಾಲ : ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8-00, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10-00, ಸಂಜೆ 3-00

ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣದ ದರ : ಒಂದು ಟಿಕೆಟ್ಟಿಗೆ 12 ರೂ ಮಾತ್ರ. ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಅರ್ಧ ಟಿಕೆಟ್, (ಇದರಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರವೇಶದ ದರವೂ ಸೇರಿದೆ.)

ಯಾತ್ರಿಕರು ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತಿ.ತಿ.ದೇ



ಒಂ ಶ್ರೀ ಮಾತ್ರೇ ನಮಃ

ದೂರವಾಣಿ - 47201

## ನವಶಕ್ತಿ ನಿಲಯದವರಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆ

ಶ್ರೀ ಕಂಚಿ ಕಾಮಕೋಟಿ ಶ್ರೀ ಜಯೇಂದ್ರ ಸರಸ್ವತಿಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀ ತಿರುಮುರುಗ ಕೃಪ ನಂದ ವಾರಿಯಾರ್ ಮೊದಲಾದ ಜಗದ್ಗುರು ಹಾಗೂ ಸಂತರಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೈವಿ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಕರು

ಬೆಲೆ ರೂಗಳಲ್ಲಿ			
1. ಶ್ರೀ ಮಹಾಮೇರು ಪಂಚಲೋಹ (16x16, 10x10, 6x6. 4 1/2 x 4 1/2 c.m.) ಅಭ್ಯರ್ಥನೆಯ ಮೇರೆಗೆ.	8. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ , , 125-00	17. ವಿದ್ಯುದೀಕ್ಷಿತ ತಾಮ್ರದ ಬಳೆ 20-00	
2. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ವ.ಹಾಯಂತ್ರಿ (64ದಳಗಳು 24x24cm) 1000-00	9. ಸರ್ವಜನಮನಧನಾರ್ಕರ್ಷಕ ಯಂತ್ರ(8x8C.M) 125-00	18. ಸುದರ್ಶನ (ಒಂದುಕಡೆ) ದೃಷ್ಟಿ ನಿವಾರಕ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ 60-00	
3. ಸಪ್ತಸತಿ ಮಹಾನವಾವರಣಂ (64ದಳಗಳು 24x24 cm.) 1000-00	10. ಅಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತ್ರ , , 125-00	19. ದೃಷ್ಟಿನಿವಾರಕ ಯಂತ್ರ (ಫೇಮ್) 55-00	
4. ಮಹಾಸುದರ್ಶನ ಮತ್ತ ಇತರ ಯಂತ್ರಗಳು (16x16cm.) 500-00	11. ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಯಂತ್ರ , , 125-00	20. ಇತರ ಪದಕಗಳು(ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ) 55-00	
5. ಶ್ರೀಚಕ್ರ (8x8 cm.) 125-00	12. ಮತ್ಸ್ಯ ಯಂತ್ರ , , 125-00	21. ಒಂದುಕಡೆ ಅಯ್ಯವ್ವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅಯ್ಯವ್ವಸನ್ನಿಧಿ ಪದಕ 55-00	
6. ಶ್ರೀಚಕ್ರ (5x5 cm) 50-00	13. ದಶಮಹಾವಿದ್ಯಾ (ಹತ್ತು-ಪ್ರತಿಒಂದಕ್ಕೆ) 125-00	22. ದತ್ತಾತ್ರೇಯಯಂತ್ರ (ವಾಹನಗಳ ತ್ರಿಲೋಕನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ) 40-00	
7. ಸ್ವಯಂವರ (8x8 cm.) 125-00	14. ಸ್ವರ್ಣಾರ್ಕಪುಷ್ಪ ಭೈರವರ್ (8x8 cm) 125-00	23. ಅಪ್ಪಟ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಟಿಕ ಮಾಲೆ 54 ಮಣಿಗಳದ್ದು.ಬೆಳ್ಳಿದಾರ) 275-00	
	15. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕುಬೇರ , , 125-00	24. ತುಲಸಿ ಮಾಲೆ, ಕಮಲಮಣಿ (54 ಮಣಿಗಳು, ಬೆಳ್ಳಿದಾರ) 125-00	
	16. ಇತರ ಯಂತ್ರಗಳು(8x8cm) 125-00		

ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಯಂತ್ರಗಳೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ರೂ 101ನಂತೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬೇಡಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಂಕಲಿನ ವಿಗ್ರಹಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ ಉಚಿತ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್‌ಗಾಗಿ ಕೆಳಗಣ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ 50 ಪೈಸೆ ಅಂಚೆ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬರೆಯಿರಿ.ವಿದೇಶೀ ಆರ್ಡರುಗಳಿಗೆ 25%ಅಧಿಕ ಏವಿಟು ಬರೆಯಿರಿ (ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ)

ವಿಶ್ವಕರ್ಮಜ್ಞ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾ ಉಪಾಸಕ ಸ್ವಾಮಿಜೀ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಟಿ. ಮುರುಗಭೂಷಣಂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನವಶಕ್ತಿ ನಿಲಯ 153, ಲಾಯ್ಡ್ ರೋಡ್, ಗೋಪಾಲಪುರಂ

ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಭರತಖಂಡ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಭಿನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾನಾ ತರಹದ ಆಘಾತಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದರೂ ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಾದ ಧರ್ಮಾಜರಣೆ ದೈವ ನಿಷ್ಠೆ, ನಂಬಿಕೆ, ದಾನಧರ್ಮ, ಸಾಧು ಸಜ್ಜನ ರಲ್ಲಿ ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಭಕ್ತಿ ಅನ್ಯ-ಮತ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ-ಇವುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ ಈ ಗುಣಗಳು ಶತಮಾನ ಗಳು ಕಳೆದರೂ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಪ್ರೋತ ವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರುಗಳು, ದಾರ್ಶನಿಕರು, ಮತಾಚಾರ್ಯರು, ಸಂತರು ಹುಟ್ಟಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಭದ್ರವಾಗಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೂ ದೈವದ ಅನುಗ್ರಹ ಒದಗುವ ಹಾಗೆ ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಸರಳವೂ ಸುಲಭವೂ ಆದ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಇಡೀ ಭರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥವೆಂಬುದು ರಾರಾಜಿಸಿತು ಶ್ರೀ ಚೈತನ್ಯದೇವ, ಜೀವಗೋಸ್ವಾಮಿ, ಕೃಷ್ಣ ದಾಸ, ರಾಮದಾಸ, ವಿವರಾಜಾಯಿ ಮೊದಲಾದವರು ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಪ್ರಮುಖರಾದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿದವರು ಶಿವಶರಣರು ಮತ್ತು ಹರಿದಾಸರು. ಇವರುಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಪ್ರವಹಿಸಿತು. ದಾಸರಲ್ಲಿ ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾಗಿ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸಿ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಹರಿ ಭಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿ ಕೊಟ್ಟರು.

ಪುರಂದರದಾಸರ ರಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಆತ್ಮನಿವೇದನೆ, ತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನದರ್ಶನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಸಮಾಜ ಜೀವನದ ವಿಮರ್ಶೆ-ಹೀಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

## ಭಕ್ತಿ ಪಾರಮ್ಯ

ಪುರಂದರದಾಸರ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದಾಗ ಅವರ ರಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತು, ಭಗವದ್ಗೀತೆಗಳ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರಳವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹರಿಯ ಒಲು ಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸುಲಭೋಪಾಯವೆಂದರೆ ನಿರ್ಮಲಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಸರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ

ಸಕಲ ಸಾಧನಕೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು  
ಭಕ್ತುತಿ ಸಾಧನವಲ್ಲದನ್ಯ ಸಾಧನವೆಂಟೆ?  
ಭಕ್ತುತಿಗಭಿಮಾನಿ ಭಾರತಿಯ ಕರುಣದಿಂ  
ಮುಕುತಿಗೆ ಪಥವೆಂದು

ಮನವಿಟ್ಟು ಭಜಿಸಿರೋ  
ಅಖಿಳೇಶ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ತಾನೊಲಿವ

ಪುರಂದರದಾಸರು ಬಹುಕಾಲ ಸಂಸಾರದ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯಹುಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ತುಳಸಿಮಾಲೆ ಧರಿಸಿ, ಗೋಪಾಲ ಬುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಹರಿ ನಾಮವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಅವನ ಅಂತಃಲೀಲಾ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಅಲಾಕಿಕ ಆನಂದವನ್ನು ಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಆ ಭಕ್ತ ಜೀವ ತಾನು ಪಡೆದ ಆನಂದವನ್ನು ತನ್ಮಯವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಆ ಪಾದ ಆನಂದ ಆ ನಖ ಆನಂದ  
ಆ ಜಾನು ಜಂಘೆ ಆನಂದಮಯವಯ್ಯ  
ಆ ಊರು ಆನಂದ ಆ ಕಟಿ ಆನಂದ  
ಆ ಉರ ಆನಂದ ಆ ಭುಜ ಆನಂದ  
ಆ ಕಂಠ ಆ ಮುಖ ಆನಂದಮಯವಯ್ಯ  
ಆ ಶಿರೋರುಹಗಳು ಆನಂದಮಯವಯ್ಯ

ಶ್ರೀ ಸಿ. ನಂ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಆ ಸರ್ವಾಂಗದ ಅವಯಗಳಲ್ಲಿ  
ಆನಂದಮಯವಯ್ಯ ಪುರಂದರವಿಠಲ  
ಹೀಗೆ ದಾಸರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರಸ ಏಕಧಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಮೈಪುಳಕಿತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ

ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಪುರಂದರದಾಸರು ಹರಿ ನಾಮದ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

"ನೀನ್ಯಾಕೋ ನಿನ್ನ ಹಂಗ್ಯಾಕೋ  
ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಬಲವೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕೋ"  
"ಕಲಿಯುಗದೊಳು ಹರಿನಾಮವ ನೆನೆದರೆ  
ಕುಲಕೋಟಿಗಳುದ್ಧರಿಸುವುವೈ"

ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವಕೋಟಿಗೆ ಒಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ

ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಜಪತಪ ಯೋಗ, ವ್ರತ, ವೇದ ಉಪನಿಷತ್‌ಗಳು ನಿಲುಕದೇ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿ ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದೇ ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆಯ





## ಗಮನಿಕೆ

ವಿವಿಧಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗಿರಿಯ ಪ್ರಚಾರ, ಆಸ್ತಿಕರ ಅಭಿಮಾನಗಳು ದಿನ ದಿನ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕೆಲವರು ಜಂದಾದಾರರಿಗೆ ಸಪ್ತಗಿರಿ ಪ್ರತಿಗಳು ಲಭಿಸದೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಪ್ತಗಿರಿಯನ್ನು ಕೋರುವವರು ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

\* ಸಪ್ತಗಿರಿಯನ್ನು ಕೋರುವವರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ 15 ನೇ ತಾರೀಖಿನ ಹೀಗೆ ಜಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಕಳುಹಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾರನೆಯ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಪತ್ರಿಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

\* ಹೊಸ ಜಂದಾದಾರರು ಮನಿ ಆರ್ಡರ್ ಕೊಪಿನಲ್ಲಿ 'ಹೊಸಜಂದಾ' ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕು. ಮಿಕ್ಕ ಜಂದಾದಾರರು ಕೊಪಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಂದಾಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯ ತಮ್ಮ ವಿಳಾಸದ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಬಹಳ ಸಾಕರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

\* ಸಪ್ತಗಿರಿ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಇತರ ವಿವರಗಳಿಗಾಗಲಿ ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಬರೆಯಬೇಕು.

**ಸಂಪಾದಕರು**

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಟಿ. ಟಿ. ಡಿ.

ತೆರನಪತಿ-517501

ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿನಾಮವೆಂಬ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸರಕನ್ನು ಎತ್ತು ಹೇರುಗಳಿಂದ ಹೊತ್ತು ಮಾರುವಂತಿಲ್ಲ. ಗೋಣಿಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬುವಂತಿಲ್ಲ. ಸುಂಕ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಭಯವಿಲ್ಲ. ನಷ್ಟವಾಗುವುದಾಗಲಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂತೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿ ಮಾರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಸರಕು ನಮಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಲಾಭ ದೊರಕಿಸುತ್ತದೆ. ಹರಿನಾಮವೆಂಬ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಸವಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಅದರ ರುಚಿಯೆಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

“ಒಂದೆ ನಾಮದೊಳಡಗಿದವು

ಅಡಗಿದವು ಅನಂದದಿಂದುಸುರುವ

ಅಖಿಳನೇದಗಳು”

“ಹರಿನಾಮದರಗಿಣಿಯು

ಹಾರುತಿದೆ ಜಗದಿ

ಪರಮ ಭಾಗವತರು ಬಲಿಯು

ಬೀಸುವರು”

“ರಾಮನಾಮ ಪಾಯಸಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ

ನಾಮ ಸಕ್ಕರೆ ವಿಠಲನಾಮದ ತುಪ್ಪವ

ಬೆರಸಿ ಬಾಯಿ ಜಪ್ಪಿಸಿರೋ”

ಹೀಗೆ ಪುರಂದರದಾಸರ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಂತರಂಗದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದ ಭಕ್ತಿ ಜಲಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವವರೂ ಮುಳುಗಿ ಪುನೀತರಾಗಬಹುದು. ಅವರ ಹಾಡುಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಭಾವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ರಜನೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

ಬಲಿಯು ಮನೆಗೆ ವಾಮನ ಬಂದಂತೆ

ಭಗೀರಥಗೆ ಶ್ರೀ ಗಂಗ ಬಂದಂತೆ

ಮುಜುಕುಂದಗೆ ಶ್ರೀಮುಕುಂದ ಬಂದಂತೆ

ವಿಭೀಷಣನ ಮನೆಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಬಂದಂತೆ

ನಿನ್ನ ನಾಮವು ಬಂದು ಎನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯಲಿ

ನಿಂದು ಸಲಹಲಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ

ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ದಾಸರು ತಮ್ಮ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ

ಜನಮನದಲ್ಲಿ ದೈವಭಕ್ತಿಯು ಬಲವಾಗಿ ನಾಟುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಪುರಂದರ ದಾಸರ ರಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವರು ಸಾಧಿಸಿರುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಾಗ, ಅವರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಗಳ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವೂ ಅಡಕವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುರಂದರೋಪನಿತವು ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ಬದುಕಬೇಕು, ಇಹದ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಎಂಥ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ದಾಸರು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ‘ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿರೋ’ ಎಂಬಂತೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತಬಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಬಂಧು ಬಳಗ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಮಾತ್ರನ ಸೇವೆಗೆ ಸಾಧನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಬಾಳು ನೀರ ಮೆಲಣಗುಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೆ ಎಷ್ಟು ಕ್ಷಣಿಕ ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಸರು ತಮ್ಮ ರಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಹೀಗೆ ಬರೆದೀತು ಪ್ರಾಚೀನದಲ್ಲಿ

ಹಾಗೆ ಇರಬೇಕು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ

ಪಕ್ಷಿ ಕೂತಿತು ಬಂದು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ

ಹಾರಿಹೋಯಿತು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ

ಆಡುವ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದರು

ಆಟ ಸಾಕೆಂದು ಮುರಿದೋಡಿದರು

ಸಂತೆ ನೆರೆದೀತು ನಾನಾ ಪರಿ

ತಿರಿಗಿ ಹೋಯಿತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಾರಿ

ವಸ್ತಿಕಾರ ವಸ್ತಿಗೆ ಬಂದ

ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಊರಿಗೆ ಹೋದ

ಈ ಸಂಸಾರ ಮಾಯ ಬಿಡಿಸಿ

ಕಾಯೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ

ನಶ್ವರವಾದ ಈ ದೇಹವನ್ನು ನಂಬಿ ಕಡಬಾರೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನೆಲಯು ಇಲ್ಲದ ಕಾಯವೆಂಬಿನ ಪಂಜರ  
ಒಲಿದು ಸುತ್ತಿದ ಜರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆ  
ಮಲಮೂತ್ರಗಳಿರವು ಕೀವು ಕ್ರಿಮಿಗಳು  
ಬರಿಯ ತೊಗಲ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೆಡಬೇಡಿರೋ  
ಬಟ್ಟೆಯ ನೀರೊಳಗದ್ದಿ ಒಣಗಿಸಿ  
ಉಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಮಡಿಯಲ್ಲ  
ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಕಾಮು ಕ್ರೋಧವ  
ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದರೆ ಅದು ಮಡಿಯು  
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಲಮೂತ್ರ ಶರೀರವ  
ನೆಚ್ಚಿ ತೊಳೆಯಲು ಅದು ಮಡಿಯೆ  
ಅಜ್ಞತಾನಂದನ ನಾಮವ ನೆನೆದು  
ಸಚ್ಚಿತ್ತದಿ ನಡೆದರೆ ಅದು ಮಡಿಯು  
ತೋರಿಕೆಯ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವವ  
ರನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಮಂಡೆ ಬೋಳಾದರೆ ಸಾಲದು  
ಮನ ಬೋಳಾಗಬೇಕು”  
“ಘಾತಕತನವನು ಬಿಡದೆ ನಿರಂತರ  
ಗೀತೆಯ ನೋಡಿದರೇನು ಫಲ”

ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮದ ಮತ್ಸರ  
ಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ತುಂಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು  
ಏಕಕ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತ ಬಹಿ  
ರಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ರತ ನೇಮಗಳನ್ನು ಅಜರಿಸುವ  
ಡಾಂಭಿಕರನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಬದಲಾಗಿ  
ಅಂತರಂಗದ ಅಜರಣೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು  
ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಮನವ ತೋರಿಸಬೇಕು ನಿಜ್ಞಾನ ದಿನ  
ದಿನದಿ ಮಾಡುವ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯವ ನೆಜ್ಞಾನ  
ತನುವ ಖಂಡಿಸಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡೋ, ನಿನ್ನ  
ಮನವ ದಂಡಿಸಿ ಒರಮಾತ್ಮನ ಕಾಣೋ  
ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ನೀ ಜಾಣೋ ಮುಕ್ತಿ  
ನಿನಗೆ ದೂರಲ್ಲವು ಹಿಂದೆ ಗೇಣೋ

ಆ ರ್ಥ ವಿ ಲ್ಲ ದ. ಅಜರಣೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ  
ಶುದ್ಧಾಂತಃ ಕರಣದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಭಕ್ತಿಯು  
ಭಗವಂತನನ್ನು ತಲುಪುವುದು. ಅಂಥ ಭಕ್ತಿ  
ಭಾವ ಹುಟ್ಟಲು ನಾವು ಮಾಡುವ  
ಸಾಧನೆಯು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಪುರಂದರ  
ದಾಸರು ಹೇಳಿದರು. ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಹರಿ  
ಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕು. ಆ ಒಳಗಣ್ಣು  
ತೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಹೃದಯ ಪರಿಶುದ್ಧ  
ವಾಗಿರಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಮಣಿಕರ್ಣಕೆ

ಯಾಗಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯ  
ಎಷ್ಟೇ ವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸು  
ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ.

ಬೇವಿನ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಲ್ಲದ  
ಕಟ್ಟೆಯ ಕಟ್ಟಿ  
ಜೇನು ಮಳೆಗೆರೆದರೆ ವಿಷ  
ಹೋಗುವುದೇನಯ್ಯಾ?  
ಏನು ಓದಿದರೇನು ಏನು ಕೇಳಿದರೇನು  
ಮನದೊಳಗಿನ ತಾಮಸ ಬಿಡದನಕ

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬದಕು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೊಡಗ  
ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಸಮಾಜವೂ ನಿರ್ಮಾಣ  
ವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಸರ ಈ  
ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು ಅಸತ್ಯ  
ದಲ್ಲಿ ಅಜರಿಸುವ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು  
ಹೇಳಿ ಸತ್ಯವೇ ಸ್ವಾನ, ಉಪವಾಸ, ಜಪ,  
ನೇಮ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಚಾರವಿಲ್ಲದ

ನಾಲಿಗೆಗೆ ತನ್ನ ನೀಜಬುದ್ಧಿಯ ಬಿಡುವಂತೆ  
ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳು, ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ  
ವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತ-ವಿಷವಿಕ್ಕಿದವನಿಗೆ ಪಡ್ರಸವ  
ನುಣಿಸಬೇಕು, ದ್ವೇಷಿಸುವವರನ್ನು ಪೋಷಿಸ  
ಬೇಕು, ನಿಂದಕರನ್ನು ವಂದಿಸಬೇಕು-ಇಂಥ  
ಸಾವಿರಾರು ನುಡಿಗಳು ಪುರಂದರದಾಸರು  
ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಂದೇಶ  
ಗಳಾಗಿವೆ.

ಪುರಂದರದಾಸರು ಮಾನವ ಬದುಕಿನ  
ಕ್ಷಣಿಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ “ಮಾನವ  
ಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದೋ ಅದರ ಹಾನಿ ಮಾಡಲಿ  
ಬೇಡಿ ಹುಚ್ಚುಪ್ರಗಳಿರಾ... ಎಂದು ಹೇಳಿ  
ಅದರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪುಣ್ಯದ  
ಫಲವಾಗಿ ದೊರೆತ ಮಾನವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ  
ಕಾಲನ ಕರೆಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಹರಿಸ್ವರಣೆ  
ಮಾಡಿ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ  
(34 ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪುರಂದರದಾಸರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಮ್ಮನೆ ಬರುವುದೆ ಮುಕ್ತಿ  
ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞತಾನಂದನ ನೆನೆಯದೆ || ಪ ||  
ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿರಬೇಕು  
ಸಾಪಿ ಜನರ ಸಂಸರ್ಗವ ನೀಗಿ  
ಅನುಮಾನವನು ಬಿಡಬೇಕು  
ಕಾಮಕ್ರೋಧವ ಬಿಡಬೇಕು  
ಸರಕಾಮಿನಿಯರ ಹಂಬಲ ಬಿಡಬೇಕು || ೧ ||  
ಹೇಮದಾಸೆಯ ಸುಡಬೇಕು  
ಹರಿನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯ ಮಾಡಬೇಕು  
ಹರಿಯ ಗುರುವೆನ್ನಬೇಕು  
ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸರದೈವವೆಂತೆನ್ನಬೇಕು || ೨ ||  
ಸರವಸ್ತು ಒಲ್ಲನೆನಿಬೇಕು  
ದೇಹ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲವೆಂತೆಂದು ತಿಳಿಯಲುಬೇಕು  
ಸಾಪರಹಿತನಾಗಬೇಕು  
ಜ್ಞಾನದೀಪದ ಬೆಳಕಲಿ ಓಡಾಡಬೇಕು || ೩ ||

ಈ ಹಿಂದು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗೀತೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿ  
ಹೇಳಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೆ  
ಕೇವಲ ಬಹಿರಾಡಂಬರದ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತರ ಹಾಗೆ ಸೋಗು ಹಾಕು  
ವವರನ್ನು ದಾಸರು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

# ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ವಸತಿಗಾಗಿ ದಾನಯೋಜನೆ

ಕಲಿಯುಗ ವೈಕುಂಠವೆಂದು ಹೆಸರಾದ ತಿರುಮಲೆ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಅವಾಸಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿ ಯಾತ್ರಿಕರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅನುದಿನವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಯಾತ್ರಿಕರ ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಗಳು ದಾನಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಟೇಜುಗಳು, ಸತ್ರೆಗಳು, ಅತಿಥಿಗೃಹಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ವಿವರಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ.

## ಗರುಡಾದ್ರಿನಗರ ಕಾಟೇಜುಗಳು

ಪ್ರತಿ ಅಂತಸ್ತು ನೃಪ್ಪಣ 4 ಸೂಟ್‌ಗಳಿರುವಂತೆ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತುಗಳ 18 ಕಾಟೇಜುಗಳನ್ನು ತಿ. ತಿ. ದೇ. ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದೆ.

- \* ಪ್ರತಿ ಸೂಟ್ ಸಹ 10'x12' ಗಳ ಒಂದು ಕೋಣೆ ಹಾಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಶೌಚಗೃಹ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವೆರಾಂಡಾವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- \* 30000 ರೂಗಳ ದಾನದಿಂದ ಒಬ್ಬರು 320 ಚದರಡಿ ಪ್ಲಾಟ್ ವರಿಯಾದ ಒಂದು ಸೂಟಿನನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಬಹುದು. ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟಲ್ಲಿ 8 ಸೂಟ್‌ಗಳ ಇಡೀ ಕಾಟೇಜನ್ನು 2.4 ಲಕ್ಷ ರೂಗಳ ದಾನದ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ 4 ಸೂಟ್‌ಗಳನ್ನು 1.2 ಲಕ್ಷ ರೂಗಳ ದಾನದ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ 60000 ರೂಗಳ ದಾನದ ಮೂಲಕ 2 ಸೂಟ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು.

## ರಾಮಬಗೀಜಾ ಅತಿಥಿಗೃಹ

ಈ ಅತಿಥಿಗೃಹವನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು.

- \* ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ 50 ಸೂಟ್‌ಗಳಿರುವ ಮೂರು ಅಂತಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಸೂಟ್ 14'x18' ಗಳಿದ್ದಾಗಿ, ಸುಮಾರು 600 ಚದರಡಿ ಪ್ಲಾಟ್ ವರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಗಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಯವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 'ಸಡೆಡ್ ಡಿ.ಡಿ. ಯನ್ನು ತಿರುಮಲೆಯ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್-V ಇವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ.

ತುಸು ಧನವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ

ಮಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ವಿಳಾಸ :

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ

ತಿ. ತಿ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು

ತಿರುಪತಿ-ಹಿರೇನಗರ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ

- \* ದಾನಿಗಳು ಒಂದು ಸೂಟ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ರೂ 60,000 ನೀಡಬೇಕಾಗುವುದು.

## ಸತ್ರೆಗಿರಿ ಧರ್ಮಶಾಲೆ

8.5 ಕೋಟಿ ರೂಗಳ ವೆಚ್ಚದ ಈ ಭಾರೀ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸತ್ರೆಗಿರಿ ಸತ್ರೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ತಿ. ತಿ. ದೇ. ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಸೂಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚ 80000 ರೂಗಳು

ದಾನಿಗಳು 40,000 ರೂಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಸೂಟ್‌ಗಾಗಿ ನೀಡಬೇಕಾಗುವುದು.

## ದಾನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಫಲ

- \* ದಾನಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ದಾನದ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 60 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ತಿರುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ವಸತಿ ದೊರೆಯುವುದು.
- \* ಕಂಪನಿಗಳಿಗೂ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ 15 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ
- \* ದಾನಿಗಳ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ, ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- \* ಪ್ರತಿ ಕಾಟೇಜು/ಸೂಟ್ ನ ಹೊರಗೆ ದಾನಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗುವುದು.

# ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವ

‘ವಾತ್ಸಲ್ಯ’ ಎಂದರೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ತೋರುವ ಪ್ರೀತಿ ಎಂದರ್ಥ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಯ್ದು ದೆಯರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಸಂತೋಷಿಸುವಂತೆ ಅನ್ಯರು ಅನಂದಿಸಲಾರರು. ಆದರೆ ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಡತಕ್ಕ ಮಿಗಿಲಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವರೆಂದು ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾವರ್ಣನೆಯ ವರ್ಣನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯತೋದಿ, ಗೋಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಗೋಪಿಯರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಅನಂದವಿಡುವ ರಸದ ಮಡುವಾಗುವೆ, ಅದುದರಿಂದ ಹಂಭಕ್ತರಾದ ಹರಿದಾಸರು ಭಾಗವತೋಕ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನಪು ಅನಂದಪರವರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರಂದರದಾಸರು ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಂದ ಅಂಕಿತ ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಭಗವದರೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದಾಗ ಬಿಂಬಪರವನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಆ ಸಕಲ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣೋಪೇತ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಂಸಿದಾಗ ಅವರ ಮನಃಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಭಾಗವತಾಂಶಗಳ ಕಥೆಗಳು ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಪುರಂದರದಾಸರು ಗೋಪಿಯಾಗ, ಗೋಪಾಲಕರಾಗಿ, ಯತೋದಿಯಾಗಿ, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ಝಂಕಿಸಿ, ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ಹೆದರಿಸಿ, ಅಟವಾಡಿಸಿ, ಅವನ ತುಂಬಾಟಗಳಿಗೆ ರೋಷ ಹೋಗಿ, ಭಾವನಾಪರವರಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ಆ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತರಿಸಿ ಅನಂದಿಸಿದವರು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ‘ಮಗನೆಂದಾಡಿಸುವ’ ಭಾಗ್ಯ ಯತೋದಿಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ದಾಸರು ಸ್ಮರಿಸಿ, ‘ಅನಂತನಾಮವುಳ್ಳ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಹೆಸರಿಡುವ, ಭೋಗಿ ಶಯನನಾಗಿ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯೊಳಿರುವವನ್ನು ತೊಟ್ಟಲಿಡ್ಡಿ ಮಲಗಿಸಿ ಹಾಡುವ, ಚಿನ್ನದ ಮಣೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಹೊನ್ನೆ ತಾಗುತ್ತಿ ತಾ ಎಂದು ಅಟವಾಡಿಸುವ, ವೇದಾಂತೀಕರಾದವನನ್ನು ಮಗನೆಂದು ಕರೆದು ವಿನೋದಿಸುವ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಳುವ ಧೀರನು ಅಂಜಿದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ರಣ್ಣೆ ಇಡುವ, ಯೋಗಿಗಳು ಜಪ-ತಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯೆ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವನನ್ನು ಅಣಕವಾಡುವ, ಸರ್ವಗ.ಣ ಸಂಪನ್ನನಾದವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಇಡುವುದು ಹೀಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣೆ ಇಡಿಸುವ, ಜಗದ್ವಂದ್ಯನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ‘ಜಯಜಯನಾಗಲಿ’ ಎನ್ನುವ ಪುಣ್ಯ ಯತೋದಿಗೆಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿ

ಗುಂಟೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಈ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಆಕೆ ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದಳು ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯ ಪಟ್ಟಿರುವರು.

ಯಾವ ತಾಯಿಗೆ ತಾನೆ ತನ್ನ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತಾಯಿ ಶ್ರೀಮಂತಳಾಗಿದ್ದರೆ ಆಕೆ ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಾದ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿದರೂ ಆಕೆಗೆ ತೃಪ್ತಿ ದೊರೆಯದಿರಬಹುದು. ಯತೋದಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅನಂದಿಸಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ದಾಸರು ಒಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಿರುವರು.

ಅರಳಲಿ ಮಗಾಯಿ ದೆರಳುಗುಂಸುಗುವಿಟ್ಟಿ ತರಳನ ಮೈಸಿರಿ ತರುಣಿ ನೋಡುತೆ ಹಿಗ್ಗಿ  
—ಧ್ವಜಮಯಾದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, “ಅಂಗಜುತನಿಗೆ ಮೋಹದಿಂದ ಹೊಸ ಅಂಗಿಯ ತೊಡಿಸಿ, ಬಿಡುತ್ತಿ ಇಂಕಿ ಬಂಗಾರದರಳಲಿ ಬಿಂದುಗಳಿಗಿ ನಟ್ಟು ಸಿಂಗರವನು ಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಾ, ದೃಷ್ಟಿ ಥಟ್ಟನೆ ಉಬ್ಬಿ ದೇವುಗಳ ನೀವಾಗೆ ತೊಟ್ಟಿ ಲೋಟನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುವಳಂತೆ!

ಯತೋದಿ ತೋರಿದ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಸಂ ಒಂದು ಬಗೆಯಾದರೆ ಗೋಕುಲದ ಗೋಪಿಯರು ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತೀತರಿದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಸಾಸಾ ಜೀಷ್ಣಗಳನ್ನು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಪುರಂದರದಾಸರು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವರು. ಗೋಪಿಯರ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಹಾಲು, ಬೆಣ್ಣೆ, ಮೊಸರಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡು ಮೆದ್ದು, ತೊಟ್ಟಲಿಡ್ಡಿ ಮಲಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಿವುಟಿಸಿ ಜೀಷ್ಣ ಗೈಯುವ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೇಮವಾಗಲೀ, ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಭಾವವಾಗಲಿ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ!

ಎಲೆ ಎಲೆ ಮಿಂಚೆ ಗರ್ಜಿಸದಿ ನೀವು  
ಎಲೆ ಎಲೆ ಮೇಘರಾಜಾ ಮಳೆಗೆರೆಯದಿ  
ಎಲೆ ಎಲೆ ಭೂದೇವಿ, ನವರತನಗಳಿಂದ  
ನೆಲೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಫಳಹುಸುತಿರು

ಡಾ|| ಕೆ. ಗೋಕುಲನಾಥ್

ಹುರಿಯುಗುರು ಅರಳಲಿ ಮಗಾಯಿ ಕಂಠಣ ಫಲಿ ಫಲಿಕೆಂಬ ಕಾಲ ಪೆಂಡೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಬಲರಾಮ ಪುರಂದರವಿಠಲ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನರಿಯುತ ಅಂಬಿಗಾಲನಿಕ್ಕುತ ಬರುತ್ತಾರೆ

ಹೀಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅಂಬಿಗಾಲಿಡುವ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಭಯವಾಗದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವ ಗೋಪಿಯರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಆವಾರ;

ಒಮ್ಮೆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಸದ್ಭಾವದಾದ ಗೋಪಿಯೊಬ್ಬರ ಹಿಂದೆ ಬಂದು, ಆಕೆಯ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದನಂತೆ! ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಅದು ಕೃಷ್ಣನ ಕೆಲಸವೆಂದೇ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸು ಮೀಟುವಂತೆ ಆಕೆಯಾದಿದ ಮತುಗಳ: ಹೀಗಿದೆ;

ನೀನಾರವ ಪೇಳೆನ್ನ ಕಣ ಮುಚ್ಚುವೆ  
ಮೌನಗೊಂಡರಿಯದಂತಿವು ಮಗುವೆ # ಪ ||

ಆತ ಜೀವಿಸಿ ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ - ನೀ  
ಶ್ರುತಿ ಸಕಲಾನ್ವಯ ಸನ್ನುತನೊ  
ಜಹುದರ್ಶ ಭುವನವನಾಳದನೊ - ನೀ  
ಶತತಪ್ತುಗಳೆನಿಚಿದವನೊ # ೧ ||

ಈ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಸಿರುವ ಪರಿ ಕೊನೆಯ ಸಾಲ





ಸಿಗದಂತೆ ನೆಲವಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುರೆ ಮದಸ್ಸೈ ಬಗಿ ಹೇ  
ದೀತೆ? ಬೃಹದ್ವಾದವನ್ನೇ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಕೊಳ್ಳುವುದೇ  
ಬೆಳೆಯಬೃಹದ್ವಾದಗೆ ನೆಲವಿನದೇನು ಲಕ್ಷ್ಯ? ಕತ್ತಲೆ  
ನಡೆದ್ದಿಲ್ಲದೇನು! ಅವನ ಕಡ್ಡೆ ನಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುಚಂದ್ರನೇ!  
ಇದುವರು, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದೂರ ಶಿವ  
ಸೋಣವೆಂದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಇವನ ಸೇವಕರೇ!  
ಈಗಲೇ ಹೀಗಾದರೆ ಮುಂದೆನು ಗತಿ ಎಂದ  
ಅವರೇ ಚಿಂತೆಗೊಡಾದರೇ ವಿನಃ ಕೈಯಿಧವಕರಾರಾ  
ವಾತ್ಸ. ವರದೇವಿ ಅವನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಮಾದ್ವಂದ  
ನಾತ್ಮ ಲ್ಲವಿತ್ತು

“ಕೂಗದೆ ಉಮುಕ್ಕದೆ ನೀವು ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿ  
ರಂಗ ಮನೆಯ ಪುಕ್ಕ” ಎಂದು ಗೆಳತನಿ ಗೋಟ  
ಯೊಬ್ಬಳು ಹೇಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ  
ಸುರದಾಗ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿನ ಹೊಳೆ ಹರಿದಿತ್ತು !  
ಮಜ್ಜೆಗೆ ಮುದ್ದೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಓಕುಳಾಯಾದಿವ  
ರೇನೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಾ  
ಮೊಸರು-ಮಜ್ಜೆಗೆ ನಯನಾಗುತ್ತು ! ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣ  
ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಿತ್ತಲ ಗೋಡೆಯೆರಗಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ  
ಯೊಳಗಿರುವ ತನ್ನ ಸವಾರವನ್ನು ಸಾಬಾಗಿ  
ಕೂಗಿ ಹಾಕಲು ಮೊಸರು, ಬೆಣೆಯನ್ನು ಭಾರಾ  
ವಾಗಿ ಹಾಕಿ ಉಳಿದದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆದರ ಮೇಲೆ  
ಹೆಜೆಗಳೆಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲು  
ನಿಧನಾಗಿದ್ದನಂತೆ. ಆ ಗೋಟಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ  
ಕಾಲೇಜ್ನೆಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿತೇ! ವಿನ್ಯಾ ಅವನ ದರ್ಶನ  
ಲಾಭವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಕೆಯೂ ಹಠಮಾಡಿ  
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟು  
ಬೀದಿಯ ಮನೆಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಹುಡುಕಿದಾಗ  
ಒಂದು ಕಡೆ ಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು  
ಹಿಡಿದು ಗದರಿಸಲೆಂದು ಹತ್ತಿರಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ  
ಕೃಷ್ಣನು ಆಕೆಯ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮರಕ್ಕೆ  
ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದ ದೃಶ್ಯ ಗೋಚರವಾಯಿತು ! ಆಗ  
ಆ ಗೋಟೆ ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು  
ಭಾವನಿವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಲಹೆಯನ ಮಾಡಿದಂತೆ !

ಮತ್ತೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದವರನ್ನು ಪೂಜೆಗೊಂಡು ಅದೇಗೊಳಿಸುವಾಗ ಕೃಷ್ಣ ಮಗು ಅಭಿಷೇಕದ ನೇರನ್ನು ಕಾಡಿದು, ಸೈವ್ಯದವನನ್ನು ತಿಂದು, ತುಂಬಿಕತನದ ಪಂಮಾವಧಿನ್ನು ಸಗದಾಗೆ ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರು ಮುಂದಟ್ಟಿ ಪ್ರಕ್ಷಿಣಗಳೆ ತಿಟ್ಟು ಪುತ್ರರದ್ದು ಸಿದ್ಧಂತಸಾರವೇ ಅದಳವಾಗುವುದು

ಸ್ವೈಯಲಾರೇನೆ ಗೋಪಿ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಲೂಟಿ  
 ಎಸೆಂದು ಪೇಳಲಮ್ಮ || ಪ ||

ದೇವರ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಕೆರೆದು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ  
 ಸಾವಿರ ನುಂಗುವನೇ

ಭಾವಜನಯ್ಯ ಇದೆನೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ  
ಕಾಮ ದೇವರು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊ ಎಂಬನೆ

|| ೧ ||

ಅಗೋದಕ ತಂದು ಜಗುಲಿ ಮೇಲಿಟ್ಟರೆ  
ವೆಗೆ ಕದಲಿ ಕಾಡಿದ  
ಮಂಗಳಮಹಿಮನ ಮೀಗಲೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ  
ಮಂಗಳ ಮಹಿಮನ ಅಪ್ಪ ನಾನೆಂಬುವ || ೨ ||

ಅಟ್ಟಿಗಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಉಚ್ಚಿಸುವ ಮಾಡಿ  
ಅಪ್ಪು ತಾ ಬಳಿದುಂಬನೆ  
ಇಷ್ಟ ವಿಷ್ಣು ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯವೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ  
ಇಷ್ಟದೇವರು ತೃಪ್ತ ನಾದನೆಂತೆಂಬುವ || ೩ ||

ಕೃಷ್ಣನ ಈ ಲೂಟಿಗೆ ಕೊನೆ ವೊಡಲಿಲ್ಲ.  
ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರು, ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಹೊಸ  
ಚೀಪ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಮಕ್ಕಳ ಕೈಲಿ  
ಕೊಂಡಿಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಆಗ ಆ  
ಮಕ್ಕಳ ರೋದನ ತಡೆಹಿಡಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು;  
ಮೊದಲ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಹೊಕ್ಕುತಾ  
ಗುತ್ತಿತ್ತು, ಗೋಟಿಯರು ಮನೆಯೊಳಗಿರುವಾಗ  
ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಾಟವಾದರೆ, ಹೊರಗೆ  
ಹೋದಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಕಾಟವನ್ನೆದು  
ರಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ನಿನ್ನ ಮಗನ ಲೂಟಿ  
ಘನವನ್ನು ಕರೆದು ಚಿಣ್ಣಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳಿ  
ಗೋಡವನ್ನು' ಎಂದು ಈ ಗೋಟಿಯರು ಯತೋ  
ದಿಗೆ ದೂರಿತ್ತು, 'ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಕೇರಿಯ  
ಬಸವನ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು' ಎಂದು ಯತೋದಿಯನ್ನು  
ಅಪ್ಪುಮಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ? ವಿನಾ ಯಾವ ಗೋಟಿ  
ಯರೂ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನ  
ಮೇಲೆ ಕೈ ಮಾಡಿದ ಅಥವಾ ಬೈದ ಪ್ರಸಂಗ  
ಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಕೃಷ್ಣನ ಚೀಪ್ಪಗಳಲ್ಲಿ  
ಅನನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರು ಅನಂದ  
ಪಡುವುದು ಅವರ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಈ  
ತುಂಬತನಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ  
ಅಧಿಕಗೊಂಡಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಗೋಟಿ  
ಯರಿಗೆ ಕಾಟ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಗೋಟಿಯರು ಯತೋ  
ದಿಯನ್ನು ರೇಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ವಿನಾ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ  
ಕೈ ಎತ್ತಲಾರರು.

ಕಳವು ಕಲಿಸಿದೆಯೆಮ್ಮ ಗೋಟಿ

ಕಮಲನಾಭಗೆ

ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೆಯ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪಾಲು  
ಬಿಟ್ಟೆಯ ||

ಗೋಟಿ ಬಳಿದ ಮುನ್ನ ಎಷ್ಟಿ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿ  
ಗಿರುಗೊಡವ ಹಟ್ಟಿ ಹಾವವ ಹಾಕಿ  
ಕೇರಿ ಕೇರಿ ಪಾಲು ಬಿಟ್ಟ ಸೂರಿ ಮಾಡಿ

ಬಾರನ್ನು ತ

ವಾರಿಜನಾಭನ ಕಳುಹಿದೆ ವನಜನಯನನ

|| ೧ ||

ವಾರಿಜಾಕ್ಷ ಮಾಡಿದಂಥ ದೂರು ಹೇಳಿದರೆ  
ನಿಮ್ಮಗೆ  
ದೂರುಬಡಕರೆಂದು ಗೋಡ ಬಯ್ಯ ನಮ್ಮನು  
ಉರು ಮಾಡಿದ ಕೊಳಕು ತಾಯಿ ಮಾಡಿದ  
ಹೊಟ್ಟಿ  
ವಾರಿಜನಾಭನ ಕರೆದು ಬುದಿಯ ಹೇಳಿ || ೨ ||

ಹೊಟ್ಟಿ ಬಾಳಿನ ಬೆಟ್ಟದೊಡೆಯಗೆ ಪ್ರಿಯ  
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೀರೇಳು ಭುವನ ಉದರದಲ್ಲಿಯ  
ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಿ ವಿನು ಮಾಡಬಯ್ಯ  
ನಾನು  
ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಲು ಬೇಕು ಪುರಂದರವಿಠಲಗೆ  
|| ೩ ||

ಯತೋದಿಯ ಎದುರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗೋಟಿ  
ಯರು ನಾನಾ ಪರಿಯಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದರು,  
"ಮಗನ ಉರ ಗೋಳಯ ಮಾಡಿದೀನಿ ?  
ಬುದಿಯ ಹೇಳಬಾರದೆ?" ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಶಕ್ತಿ  
ಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, "ಗೋಟುಬಡಕಳಿರಲಾರೆ  
ವಮ್ಮ ಗೋಡವನ್ನು", "ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಕೇರಿಯ  
ಬಿಟ್ಟು ಪೋದವು ಬೇಕಾಗ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ  
ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳು ತಾನೆ ಉರು-ಕೇರಿ ಬಿಟ್ಟು  
ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯ! "ನಿನ್ನ ಮಗನ ಮುದ್ದು ನೀ  
ಗಾಡರೆ ಗೋಟಿ ಆರಿಗಿನ?" ಎಂದು ಧುಂಕಿಸಿ  
ನುಡಿದು "ನಿನ್ನ ಮಗನಂತಹರಿದ್ದವೇ, ಹೊಂತ  
ಕಾರಿ ಬಲವಂತಗಾಧಿಕನು-ಕಾಡುವ ಕೃಷ್ಣಗೆ  
ಕರೆದು ಬುದಿಯ ಹೇಳಿ" ಎಂದು ಪರಪರಿಯಾಗಿ  
ನುಡಿದರೂ, ಗೋಟಿಯರೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮುದ್ದಿಸ  
ದಿರಲಾರರು.

ಈ ಆರೋಪಣೆಗಳನ್ನಾ ಲಿಸಿದ ಯತೋದಿ  
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಿಪ್ಪಿಸಲು ಎಂದೂ ಮುಂದುವರಿಯ  
ಲಿಲ್ಲ; ಗೋಟಿಯರಿಗೆ ಅಪ್ಪು ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿದ್ದ ಮೇಲೆ  
ಯತೋದಿಯ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆಯೇ!  
ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ತ್ರೀದಯ ಅವಕಾಶಯಾದುದರಿಂದ  
ಅವನು ಜಗದ್ಗುಣಕೇ ವಿನಾ ಜಗದ ಭಕ್ಷಕನಲ್ಲ;  
ಬಾಯ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಿಟ್ಟರೆ ಕಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದ  
ಮುಗ ತಿರು ಕೃಷ್ಣ; ಅಂತಹವನ ಮೇಲೆ 'ದೂರು  
ಮಾಡುವರೆನಿ ರಂಗಯ್ಯತ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ  
ಪ್ರತಿಪ್ರಸುರರು.

ದೂರು ಮಾಡುವರೆನಿ ಚೋರನೆಂದಿವನನ್ನು  
ಮೂರು ಲೋಕವನು ಕಾಪಾಡುವ

ರಂಗಯ್ಯನ || ೧ ||

ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಕಂದರೊಡಗೂಡಿ ಆ  
ನಂದದಿಂದಲಾಡುವ ಕಂದ ರಂಗಯ್ಯನ || ೨ ||

\* \* \* \*

ಸಾಕು ಮಾಡಿರವ್ವ ರಂಗನ ಬಿಕಿ ದೂರುವಿರಿ

|| ೨ ||

ಬೆಟ್ಟು ಬಾಯೊಳ್ಳೆರೆ ರಂಗ ಕಚ್ಚಲಿಯನ  
ಕಟ್ಟುರಮೆಯನು ಕಂದರ ಬವೆಂದು-ಚಿಟ್ಟಿನೆ  
ಚೀರ:ವನೆ  
ಕಟ್ಟಿಯ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸಲು ರಂಗ ದಟ್ಟಿಡಿ  
ಇಕ್ಕುವನೆ  
ಭೃಷ್ಟ ಮಾತುಗಳೆಷ್ಟೊ ಕಲ್ಪಿಸಿ  
ಹಟ್ಟು ಹಟ್ಟಿಗೆ ರಟ್ಟು ಮಾಡುವುದು ||

ಯತೋದಿಯ ದೂರತ್ತ ಗೋಟಿಯರೆದುರಿಗೆ  
ಕೃಷ್ಣನ ಪರವಹಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗನಂತಹ ಮುಗ  
ಗಂಭೀರ ಶಿರು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಸೋದಾ  
ಹರಣವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರೂ ಕೃಷ್ಣನ ಚೀಪ್ಪ  
ಗಳು ಆತನಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ  
ಚೀಪ್ಪಗಳನ್ನು ಆತ ಹಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹೀಗೆ  
ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವಿನ ಮಾಡಲಿ ವಂಗನೆ ಬಿಕಿ ಬೇಗಾಯಿತು  
ಮಾನ್ಯನಿಯರು ಬಂದು ಮಾನ್ಯ ಕಳೆಯುವರು  
|| ೨ ||

ಹಾಲು ಮೊಸರು ಬಿಟ್ಟ ಕಡ್ಡನೆಂತೆಂಬವರು  
ಮೇಲಿಟ್ಟ ಕೆನೆಯನು ಮದ್ದನೆಂಬವರು  
ಬಾಲಕನಲ್ಲರ ಬಡಿದನೆಂಬರು ಎಂಥ  
ಕಾಳು ಹೆಂಗಸು ಇವನ ಹಡಿದಳೆಂಬವರೊ

|| ೧ ||

ಕಟ್ಟಿದ ಕರುಗಳ ಬಿಟ್ಟನೆಂತೆಂಬರು  
ಮೆಟ್ಟಿ ಸರ್ಪನ ಮೇಲೆ ತುಳಿದನೆಂಬವರೊ  
ಪುಟ್ಟ ಬಾಲೆಯರ ಮೊಗಸಿಡನೆಂಬರೊ

ಎಂಥ

ಕೆಟ್ಟ ಹೆಂಗಸು ಇವನ ಹಡಿದಳೆಂಬವರೊ  
|| ೨ ||

ಗಂಗಾಜನಕ ನಿನ್ನ ಜಾರನೆಂತೆಂಬರೊ  
ಶೃಂಗಾರಮುಖ ನಿನ್ನ ಬಂದಿ ದೂರುವರೊ  
ಮಂಗಳಮಹಿಮ ತ್ರೀಪುರಂದರ ವಿಟ್ಟಲ  
ಹಿಂಗದೆ ಎಮ್ಮನು ಸಲಹೆಂತೆಂಬವರೊ || ೩ ||

ಯತೋದಿ ಸೈರಣಿಗೆದದೆ ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನ  
ಗಳಿಂದ ಆಕ್ರರಿಯ ಸಕ್ರರಿಯ ಮಾತುಗಳಾಡಿರು  
ವುದರಲ್ಲಿ ಆತನು ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತೀತವನ್ನು ಗುರು  
ತಿಸಬಹುದು. ಪ್ರೀತಿ-ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಯಾರಲ್ಲಿರು  
ವುದೋ ಅವರು ಮಾಡುವ ಎಂತಹ ದೊಡ್ಡ  
ತಪ್ಪುಗಳೂ ಸಣ್ಣ ದಾಗುತ್ತದೆ; ಅಪಾರ್ಥಗಳನ್ನು  
ಮಾಡಿರುವರೆಂದು ಮನದಬಟ್ಟದರೂ ಕೋಪ

ಉಕ್ತಲಾರದು; ಕೆಡೆನುಡಿಯುನ ಮಾತಂತೂ ದೂರವೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ಅಸಮಾಧಾನವೆಲ್ಲಾ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಂಗಲಾಚುವ ಮೊರೆ ಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಶೋದಿ ಮತ್ತು ನಂದಗೋಕುಲದ ಗೋಪಿಕಾವೃಂದದವರ ಈ ಸುಡಗಿರಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ನೈದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ತುಂಬಿ ಸೂಸಿರಲು ಪುರಂದರದಾಸರ ಭಗವದ್ಗತಿಯೇ ಮೂಲಧವ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೃಷ್ಣನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಅನನ್ಯ ಮುಂಜಾನೆ ವಿಳೇಕಾದ ಹೊಸಗೆ ವಿಳದಿದ್ದರೆ ಯಶೋದೆಯ ಮನಸ್ಸು ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಣಿಸಿಕೊಡುವುದುತಂದು ಸ್ವಸ್ತವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಆಕೆಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಮಲಗುವ ಮಗನೆನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; 'ಅಯ್ಯಪ್ಪವಂತನಾಗು, ಮಾತನಾಡಿ ಖಳರ ಮದನನಾಗು, ಧೀರನಾಗು, ದಯಾಂ ಬುಧಿಯಾಗು, ದ್ವಾರಾವತೀ ನೀ ದೊರೆಯಾಗು' ಎಂದು ಹರಸುತ್ತಾ ಅಭ್ಯಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, "ಬಿಡುಹೋಗು ಹೋಯ್ಯ, ಮೊಸರು ಗಡ್ಡೆಯ ತೆಗೆದು ಹೊಸದಾದ ಹಸುವಿನೇ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿ", ಅನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಠ ಮಾಡುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುದ್ದಾಡಿ, ಸಮಾಧಾನವೆಡಿಸಿ, ಅನ್ನಿಸಲು ಯಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಾಗಿ ಬಗ್ಗದೆ ಅನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೃಷ್ಣ ಹಠ ಹಿಡಿದಾಗ ಅಕ್ಕಿ ಸೈರಣೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಜೀವ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೋಟಿಹೊಕ್ಕಿರಬೇಡ ಆ ಮನಸ್ಸು ಅವನು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಗ್ರವಾಗುತ್ತೆ. ಬಾಲಕ ಉಣ್ಣದೆ ಸೊರಗುವನೆಂಬ ಚಿಂತೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪವನ್ನು ತೀವ್ರತೆ. ಅದರೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬೆತ್ತದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲಾರಳು; ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಮೊದಲು ಅವನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ದಾಸಿಗೆ ತರೋಣವೆಂಬುದು ಆಕೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ.

'ಬೂಟಿ ಬಂದಿದೆ ರಂಗ ಬೂಟಿ ಬಂದಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಆಕೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಂಕರ, ಇಂದ್ರ, ಪೂಜ್ಯ, ಹನುಮಂತ ಮೊದಲಾದ ತ್ರಿಕರಿಯರ ಸಂವಾರ ದೇವತೆಯರ ಆಕಾರ ವಿಚಾರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ, 'ಬೇಗ ತಂದಿಯನ್ನು ತಂದು ಬಿಡು' ಎಂದು ಪುಸಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಇವನ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿಲೊ ಹೋಗಿ, ಇವ ನಮ್ಮ ಮಾತು ಕೇಳದೆ ಪುಂಡನಾದನು' ಎಂದು ಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜೋಗಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೃಷ್ಣನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳೆತ್ತಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ದೇರಿ ಬೇರೆ 'ಅತ್ತ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಯ್ಯ ಜೋಗಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರು ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಜೋಗಿ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ಹುಟ್ಟಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಣ್ಣ ಕುಕ್ಕಿದ ಜೋಗಿ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಮನನು ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬೀಳದಂತೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಅವಿವಿಧ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಳೆದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಭಯೋತ್ಪಾದಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಮಾರ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಆದ ರೀತೇ? ಕೃಷ್ಣನು ಮಾತ್ರ ತಂದಿಯನ್ನು ತನ್ನಿಲ್ಲವಂತೆ! 'ನಮ್ಮದ್ದ ಸುಮಗ್ರಿರೊ-ಗೋಪಾಲ ಗುಮ್ಮನು' ಎಂದೊಡೆಯನು' ಎಂದು ಯಶೋದೆಯೇ ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾದವಳಂತೆ ನಟಿಸಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗುಮ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಳು.

'ಎದದ ಕೈಯಲಿ ಕಪಾಲ, ಬಲದ ಕೈಯಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ, ಚಳಿಬಿಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣ ದರ್ಪಕರಾಚನ ಪುತ್ರಿ-ಸಾರ್ವತಿ' ಮೈಯೊಳಿಟ್ಟವನಂತೆ; ಅಲೆಯ ಸ್ವತಾನದ ತಿರುಗುವನಂತೆ; ಮೂರು ಕಣ್ಣಿನ ವನೋ, ಐದು ತಲೆಗಳವನೋ, ದಾರಿಯ ಪೋಗುವ ನಾರಯನೇತಂದು ಸೇರಿಸಿ ತಿರದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತನೋ (ಗಂಗೆ) ಚಂದ್ರನರ್ಧದ ಪಿಡಿದು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿಂದಿಟ್ಟಿರುವನೋ ಅನಲ

ನೇತ್ರನಂತೆ! ಮುಂದಿದ್ದ ಹುಡುಗನ (ಮನ್ಮಥ) ಕೊಂದು ತಿಂದವನಂತೆ! ನನ್ನ ಗುಣಪಣನೋ ಕರೆಯುಜನೆ ಪುತ್ರವನೋ' ಎಂದು ತಿವನ ರೂಪ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಯಶೋದೆ ವರ್ಣಿಸಿ ಮಗನನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಗಳೆ ಕರಲು ಯಶಿಸಿದರೂ ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಯಾವ ಬೂಟಿ, ಜೋಗಿ, ಗುಮ್ಮ ಗಳ ವಿಚಾರ ರೂಪಗಳ ವರ್ಣನೆಗೂ ಹೆದರಲಿಲ್ಲ; ತನ್ನ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ; 'ಗುಮ್ಮನಿಲ್ಲರೇ ತೋರಮ್ಮ-ನಮ್ಮಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನಂಜಬಿಡಬೇಡ' ಎಂದು ತಾಯಿಗೆ ಸವಾಲಿ ಹಾಕುವ ಧೀರನಾದನು! 'ಪಂಚಶತಕೋಟಿ ವಿಸ್ಮರ್ಣದ ಭೂಮಿಯ ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದರೂ, ಈರೀರಲೋಕವನುಹರಿದೊಳಗಿಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನು ಬಾಯೊಳಗೆ ತೋರಿದರೂ, ಕಾಳಿಯ ಮಡುವು ಧುಮುಕಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಆ ಗುಮ್ಮ ನನ್ನ ಕೈಗಂತೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ; ನೀನಾದರೂ ತೋರಿಸು ಸಂಯಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದ ತಾಯಿಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದು ತನ್ನನ್ನು ಹೆದರಿಸು; ಗಾಂಧಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲೇ! ಕೋನದ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಪ್ನಪಡಿಸಿರುವನು.

ಅಳುವುದು ಮಕ್ಕಳ ಆಸರೆನಿಸಿ ಕೈಯನ್ನು ಆದರೆ ಅನೇಕವೇ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಎಕೆ ಅಳುತ್ತಿ ಯೆಂಬುದು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವರಿಗೆ ಅರಿದ ಗದು. ಆಗ ಪೋಷಕರು ಮಗುವಿನ ರೋದನೇ ಮೂಲಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯು ತರ್ಕಿಸುವರು. ತಮಗೆ ತೋಚಿದ ರೀತಿಯ ಸಂಹರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವರು. ಗೋ ಯರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಮಲಗಿ ತೂಗುತ್ತಾ, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ನೀ ಗೈಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರಂತೆ; ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಮಲಗಲಿಲ್ಲ; ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ರೋದಿಸಲಾರ ಭಸಿದನು. ಆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಭರಿತ ಹೃದಯರೂ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ರೋದನದಿಂದಲಿ ಬೇಸರವಾಗಲಿಲ್ಲ; 'ಬಾರೆ ಗೋಪಮ್ಮ ನೀ ಬಾಲಯ್ಯನುಕಾಣೆ' ಎಂದು ಅವರು ಯಶೋ ಯನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಕೃಷ್ಣನು ಅಳುತ್ತಿರು ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

'ನೀರೊಳಗಾಡಿ ಮೈಯೊರಸೆಂದು ಅಳತಾ; ಮೆರುಗು ಹೊತ್ತು ಮೈಭಾರವೆಂದಳತಾನೆ ಧರೆಯ ನೆಗು ತನ್ನ ದಾಡೆ ನೊಂದಳತಾನೆ ದುರುಳರ ಕೃಪನ ಕರುಳ ಕಂಡಳತಾನೆ. ಗ ನೆಲವನಳವು ಪುಟ್ಟಿ ಚರಣ ನೊಂದಳತಾನೆ ಭಲದಿಂದ ಕೊಡಲಿಯ ಪಿಡಿವೆನೆಂದಳತಾನೆ ಬಲು ಕುಸಿಗಳ ಕಂಡೆನಕೊಂಡಳತಾನೆ ನೆಲುವಿನ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೈನುಲಕೆಂದಳತಾನೆ. 1

(28 ನೇ ಪುಟ ನೋ

## ಪ್ರಕಟನೆ

ತಿರುಮಲೆ ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳವರು, ತಿರುಮಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಘಾಟ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟು ನಿಂತವಾಹನಗಳ ಅಗತ್ಯ ದುರಸ್ತಿಗಾಗಿ, ಸರಸವಾದ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಒಂದು ಸಂಚಾರಿ ದುರಸ್ತಿ ವಾಹನವನ್ನು ವಿರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾಹನವು ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9 ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಂಜೆ 6 ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ, ತಿರುಪತಿಯ ಅಲಿಪಿರಿ ಬೋರ್ಡ್ ಗೆಟಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ತಿರುಮಲೆಯ ಬೋರ್ಡ್ ಗೆಟಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ದೊರೆಯುವಂತೆ ವಿರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಯಸುವವರು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಬೋರ್ಡ್ ಗೆಟುಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಟಾಂಡಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಈ ಸೇವಾಸದುಷಾಯದ ಅನುಕೂಲ ಪಡೆಯಬಹುದು.

-ತಿ. ತಿ. ದೇವ

# ವೈಭವೋತ್ಸವಗಳು

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಪಂಚವ್ಯುಹಗಳಲ್ಲಿ ರುವನೆಂದು ಭಗವತ್ಪಾಸ್ತ್ರವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು ಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಾರೂ ನೋಡಿದ್ದು. ವಿಭವಾನ ತಾರಗಳು ಎಂದೋ ಸಮಾಮಿಯಾಗುವೆ. ಹಾಗಾ ದರೆ ನಾವು ಅವನನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಎಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ? ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ 'ಅರ್ಚಾಪತಾರ'. 'ಅರ್ಚ' ಎಂದರೆ ಪುಜೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ, ಭಕ್ತಪರಾಧಿನನಾದ ಅ ಪ್ರಭುವು ಜೀವಲೋಕ ತನ್ನನ್ನು ಎಂದೆಂದೂ ಅರ್ಚಿಸಿ ಸೇವೆಮಾಡಲು ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮನಮತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಗ್ರಹರೂಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು 'ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯಮಯನೂ' ಮತ್ತು 'ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತನೂ' ಎಂದು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇದು ಅವನ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರದಿ ಗುಣಗಳ ಪ್ರತಿರೋಧವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾಂತರಗಳಿಗೆ ಅರ್ಚಾಪತಾರವೇ ಗುರುತು ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಓನ್ನಾರಾ' ವಣಂಗುಂ ಜೋಡಿ' ಎನ್ನುವರು ಕಲಿಯುವರು. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರು ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಳಿಯಲ್ಲಿ (8-8-1) 'ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ತೋರಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೆಚಿಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳುವನು, ಎಂದು ಅರ್ಚಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕರ್ಷಕ ತ್ರೇ ಅರ್ಚಿಯ ಪರಮಲಕ್ಷಣ. "ಉತ್ ಸಮ" ನಮ್ಮನ್ನು ಸದ್ಗತಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಒಂದು ಯಜ್ಞ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಂತಿ ಮತ್ತು ಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಕೊಡುವ ಯಜ್ಞ. ಮೂಲ ಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಧಿ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ, ಮೂಲವರ ಭಾವ ವನ್ನು ಪ್ರತಿಧಿಸುವ ಮೊದಲನೆಯ ಉತ್ಸವ. ಈ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂತರು, ದಾಸ ವರೇಣ್ಯರು ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾ: ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಉಭಯದೇವಿಯರನ್ನು ಪರಂತರ ಭಟ್ಟರು "ಇವರು ಗಳು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ರಂಗನಾಥನ ಸಾಂದರ್ಭವೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ಹೀರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು 'ರಂಗರಾಜಪ್ರವ'ದಲ್ಲಿ (75) ವರ್ಣಿಸಿ ದ್ದಾರೆ. ("ಶ್ರೀಭೂಮಿಭಾಗ್ಯಂ ಅತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತನಯನ ಚಲಸ್ಯ ಸ್ವಮಾನಾನ್ಮತೌಫಂ") ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲವರು ಮತ್ತು ಉತ್ಸವರಿಗೆ ಬೇರೆ ನಾಮಧೇಯಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ವ:ಲೆಮಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ, ನೆಂಕಟಕೃಷ್ಣ-ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಮೆ:ಲು:ಕೋಟೆಯ ತಿರುನಾರಾಯಣರು-ಚಿಲುನ ರಾಯಸ್ವಾಮಿ (ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸನ್ನಿಧಿ ಇದೆ) ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ವರದ ರಾಜರು.

ಕಾಲಾಂತರಪ್ರಕಾರ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರೋ ತ್ಸವ, ಮಾಸೋತ್ಸವ, ಸಂವತ್ಸರೋತ್ಸವ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ನಾಣಾಪದವಾದ ಉತ್ಸವಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರ ಅಭೀಕ್ಷದಂತೆ ನಡೆಯುವುದು. ಪುಜೆ ಶ್ರವಣದಂದು ದೇಶಿಕರ ಹಾಗೂ ಪುಜೆ ಆರಾಧನಾಕ್ಷತ್ರ ದಂದು ಭಾಷ್ಯಕಾರರ ಉತ್ಸವಗಳು. ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುವು. ಅಭ್ಯಯನೋತ್ಸವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉತ್ಸವಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಬೇರೆ, ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮುಂಚೆ ಪದವಿರಿಸಿ, ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವತರುಗಳು ಆಸೀನ ರಾಗಿ ಪ್ರಬಂಧಪಾರಾಯಣಮಾಡುವರು. 21 ದಿನ ಗಳು ನಡೆಯುವ ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು 'ಪಕಲ್ ಪಕ್' ಮತ್ತು 'ಇರಾಪಕ್' ಎಂದು ಇಬ್ಬರಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪಕಲ್ ಪಕ್ ನಲ್ಲಿ ವೇದವಾಗಿಯಿರ ಮತ್ತು ಮೆರುತಿರುವೇಳೆಯನ್ನು ಇರಾ ಪಕ್ ನಲ್ಲಿ ತಿರುವಾಯ್ ಮೊಳಿಯನ್ನು 21 ನೆ ದಿನ 'ಇಯರಾಪಾ' ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲವರು ಮತ್ತು ಉತ್ಸವರಿಗೆ ವಿರಾಮವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಗರ್ಭಗುಡಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸನ್ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಅಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದೇ ಪವಿತ್ರೋತ್ಸವ. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದು ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರ ಉತ್ಸವರಿಗೆ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕಾರೋತ್ಸವ ಈ ಉತ್ಸವದ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು. ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಸೂರಿನಿಂದ ಉತ್ಸವರ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪವಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೂರ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಅವಯವಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಿಸುವ ಹಾಗೆ ಆರಿಸಲಾಗುತ್ತೆ. ನಂತರ ಈ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಭಾಗವತರುಗಳಿಗೆ ಹಂಚಲಾಗುವುದು.

ದೇವಸಾನ್ನದ ಹೊರ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ರಾಜಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ತಿರುವಿಧಿ ಉತ್ಸವ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಉತ್ಸವಗಳು ನಾಡ ಸ್ವರ, ಪಂಚ, ದೀವಣಿಗೆ, ಚಿತ್ರಿ ಚಾಮರಾದಿ

ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುವು ಉತ್ಸವದ ಮುಂದೆ ಪುಬಂಧಗೊಟ್ಟಿಯೂ ಮತ್ತು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೇದಗೋಷ್ಠಿಯೂ ಇರುವುವು. ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಅನುಸರಿಸುವನು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ನೇದ ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಸಹ ಭಜನೆ, ಗೀತೆ, ಭಕ್ತಿ ಭಾವಪೂರಿತವಾದ ನೈತ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವರು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸೊಬಗು ಮತ್ತು ವೈಭವವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಬಹಳ ಕಿರಿದಾದ ಉತ್ಸವ ಕರಾರು ಉತ್ಸವ. ತಿರು ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕಿ. ಮಿ.



ಶ್ರೀ ಸಿ. ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್



ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಕಿ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಳಸಬರು ವುದು. ಯತಿಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದಾಗ ತೀರ್ಥಾರಿ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದು

“ರಥಧರಂ ಕೇಶವಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರ್ಜನ್ಮನ ವಿದ್ಯತೇ”-ರಥದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಶವನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. “ಎಲೈ ಮನುಷ್ಯನ ಮೃಗ್ಯ ಮತ್ತು ಅತ್ತೀಲಿ ಚಿತ್ರಗಳೆಂಬ ಕೀಳೋಟವನ್ನು, ಬಿಟ್ಟು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ರಥದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಶವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗು-ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಯಕರು ಉಪದೇಶಮಾಡುವರು. ಜನರು ಉತ್ಸವ ಪ್ರಿಯರು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಗೋಷಿಯರೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಆನಂದ ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದಲ್ಲೂ ಬೆರೆಯುವನು. ಉದಾ: ವೈಕುಂಠ ವಿಕಾಡಿತಿಯಂದು ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರ ದಾಟುವ ಮುನ್ನ, ರಂಗನಾಥನ ಉತ್ಸವವು ಭಕ್ತ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಸೇರುವುದು.

ತೆನ್ನೋತ್ಸವದ ಮುಖ್ಯ ಆಕರ್ಷಣೆ ಪುಷ್ಪ ಮತ್ತು ದೀಪಾಲಂಕಾರ. ಮಲಯಾಳದ ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪೋತ್ಸವ ಬಹಳ ವಿಶೇಷ. ಇಲ್ಲಿಯ ದೀಪ ಶ್ರೀಲಿ ಮತ್ತು ರೀತಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ತಿರುಮಲ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿಯ ಲಕ್ಷ ದೀಪೋತ್ಸವಗಳು ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾದುವು. ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಂತರ ದೇವರನ್ನು ಉಯ್ಯಾಲೆ ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸುವುದೇ ಶಯನೋತ್ಸವ, ‘ದೋಲಾಯ ಮಾನಂ ಗೋವಿಂದಂ’ - ಪರಕಾಲ ಅಸ್ತಾನದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದ ದೋಲೋತ್ಸವ ಬಹಳ

ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆದಿದೆ. ನವರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಈ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ, ಚಿನ್ನದ ಸರಪಟಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಉಪ ಹಾರವಸ್ತುಗಳು ಇವೆ. ರಾತ್ರಿದೋಲೋತ್ಸವ ಬಹಳ ರಮ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಕೆಲವು ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಭಟನೆಗಳಿವೆ ಉದಾ 1. ಮೇಲು ಕೋಟೆಯ ಅಂಗವಣಿ ಉತ್ಸವ. 2. ಅಲಂಕಾರರು ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇತಗಳಲ್ಲಿ (ಕಲೆಲಿ ಮ್ನೀ ಕಾಂತಸ್ವಾಮಿ) ತೇರಡಿ ಉತ್ಸವವಿರುವುದು.

### ವೈಭವವೆಷ್ಟು? ತಿರುವಾಶಲಂ

‘ಕಾವೇರಿ ರಂಗನ ನೋಡದ ಕಣ್ಣಿಂಥಾತಕೊ’ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು. ವೈಕುಂಠ-ವಿಕಾಡತಿ ಉತ್ಸವ ವೈಭವದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ. ಇಂತಹ ವೈಭವದ ಶ್ರೀ ರಂಗನನ್ನು ನೋಡತೊಂದರದಿಪ್ಪೊಡಿ ಆಳ್ವಾರರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ‘ಇವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣಿರು ಬೇರಾವುದನ್ನೂ ನೋಡದಿರಲಿ’ ಎಂದರು ಪಾಣರು. ದಶಮಿಯಂದು ಸಂಜೆ ನೆಂಪೆರುಮಾಳಿಗೆ ಮೋಟಿನೀ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ (ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ) ಉತ್ಸವ ಜರುಗುವುದು. ವಿಕಾಡಿತಿಯಂದು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನಿಗೆ ರತ್ನಾಂಗಿ ತೊಡಿಗೆ ಇರುವುದು. ಬೇರಾವ ದಿನದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. “ನೀ ಉಲಹಮೇ ಎಳದಿ ಕುಡಿತಾಲುಂ ವೇರ ಒರನಾಳಿ ಅತ್ತೈ ಶಾತ್ತು ಪಾಟೈ” ಎಂದು ಆಲೆಕಿಂಗರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುವುದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿ ‘ಶ್ರೀರಂಗವಿಠಲನ ಸಿರಮುಟಕ್ಕೆ ಶರಣು, ಲಲಾಟಿಗಳಿಗೆ ಶರಣು, ಸೊಂಪುನೋಟದ ಚಿಲುಪಿ ಸೋಗಿಗಳಿಗೆ ಶರಣು, ಗುಂಪುರತ್ನದ ಕರ್ಣ

ಕುಂಡಲಗಳಿಗೆ ಶರಣು, ವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಶರಣು, ಕುಬ್ಜಿಯ ಚೊಂಕಿ ತಿದ್ದಿದ ಭಜಗಳಿಗೆ ಶರಣು..... ಶ್ರೀರಂಗವಿಠಲನ ಸರ್ವಾಂಗಕೆ ಶರಣು, ಎಂದು ರಂಗನಾಥನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅವಯವಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ದಿವ್ಯಭರಣಗಳನ್ನು ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿದಾರೆ. ರಾಮಾನುಜ ದಿವಾಕರರೂ ಸಹ ಈ ಭುವನ ಮನೋಹರರ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಶರಣಾಗತಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ದಿವ್ಯದೃಶ್ಯ ನಿರವದ್ಯ ನಿರತಯೋಜ್ವಲ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಕುಮಾರ್ಯ ಲಾವಣ್ಯ ಯೌವನಾದ್ಯನಂತ ಗುಣ ನಿಧಿ ದಿವ್ಯರೂಪ’ ಎಂದು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದಾರೆ. “ಗಜಸಿಂಹಕೀ ವೀರಾ ಶಾರ್ದೂಲ ವೃಷಭೋಪನಯ” ಎಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ‘ಶ್ರೀರಂಗನೆಡೆ’ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ವಾದುದು. ಈ ನಡಿಗೆ ಆ ದಿವ್ಯಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪಾದುಕೆಗಳಿವೆ. ಬೇರಾವ ಉತ್ಸವಗಿಗೂ ಎಗ್ರತದಲ್ಲಿ ಪಾದುಕೆಗಳಿಲ್ಲ. ಅಂಡಾಳಾ ವಾರಣಮಾಯಾರುಂ ೩ ನಲ್ಲಿ ಲೇಳಿಖುವಿದೆ. ಇಂತಹ ಅರ್ಚಾಮರ್ಣನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಅಂಡಾಳಾ ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ಸರ್ವರ್ಪಿಸಿದಳು. ಇಂತಹ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಸೇವೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ ಎಂದು ದೇಶಿಕರು ಪಾದುಕಾಸಹಸ್ತ 275 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಹ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ರಿಂದ ಉತ್ಸವವನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡಿದಾರೆ (262-ಮಂಜಾರದಧರ್ಮಿ)

ಉತ್ಸವ ನನ್ನು ಬಿಜಯಮಾಡಿಸುವವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ಉಡುಪು ಮತ್ತು ಸ್ನಾನವಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ‘ಶ್ರೀಮಾನ್ ತಾಂಗಿಕಾಳಾ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಕುದುರೆ ವೈಯ್ಯಾಳಿ, ಅಟ್ಟಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯ ಸರ್ಪನೆಡೆ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಅಂದು ಸಂಜೆ ಆರಿಯಾರಗಳು 2ನಿಮಿಷ ದೇವರನ್ನು 2 ನಿಮಿಷ ಎದುರಿಗಿರುವ ಆಳ್ವಾರುಗಳನ್ನು 10ನೇ ಸಮೇತ ಹಾಡುವರು. ಮೂಲವರಿಗೆ ಈ 10 ದಿನಗಳು ಮುತ್ತಂಗ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಾರೆ. ನಮ್ಮ ನೇಟು ಕೇಳುವಾದ ಪರದೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಹಾಡು ಹೊಗಳಬೇಕು.

### ಪರಮಪದೋತ್ಸವ

ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಮಾಳ್ವಾರರನ್ನು ಪೂರ್ವ ಯಾಗ ತಲಸಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗುವುದು- ಸ್ಪಂದಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವರು-ಭಕ್ತ ಕೋಟಿ ಬಹಳ ದುಃಖದಿಂದ ವೈಕುಂಠನಾಥನನ್ನು ಬೇಡುವುದು. ‘ತಂದೊಂ’ ‘ತಂದೊಂ’ ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಆಳ್ವಾರರನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆಡಿಸುವನು. ಇದರ ಹಿಂದಿನದಿನ ಆಳ್ವಾರರನ್ನು ವಿಷ್ಣು ವಿಠಲ ಮತ್ತು ರಾಮಾನುಜರನ್ನು ನಾಯಕಿಯಂತೆಯೂ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಉತ್ಸವಮಾಡುವುದು.

ಸಂದರ್ಶಿಸಿ

ಆನಂದಿಸಿ

## ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪುರಾಪ್ತ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ

(ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದ ಎದುರು)

ಸಾವಿರ ಕಂಬದ ಸಭಾಂಗಣ

ತಿರುಮಲೆ.

ಲೋಕ, ಮೃಚ್ಛಿಲಾದಾರು ಕೆತ್ತನೆಗಳ, ವಿವಿಧ ಸಂಗೀತೋಪಕರಣಗಳ, ಮಧ್ಯ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಆಯುಧಗಳ, ಮಿಲಗಾಂ - ೩. ೩. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ವಿವರಗಳ ಅರ್ಪಣ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ.

ಪ್ರವೇಶ ದರ : ರೂ. 1-00 ಮಾತ್ರ.

## ಮಲ್ಯೆಯಪ್ಪನ

ಎಲ್ಲರಿಗಂತ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದ ದೇವರು ಮಲ್ಯೆಯಪ್ಪನು. ಸಿರಿತನಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾದ ವೈಭವ ವಾಸನಾಕಾರಿರುವ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ, ಅನೇಕ ವಾಸನೋತ್ಸವಗಳು ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಮೂರ್ತಿಯ ಹೆಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಡಗಲ್ಲೆ ಪುಂಡ್ರವು ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಬೀರಾವ ಉತ್ಸವದಿಗೂ ಈ ರೀತಿ ಪುಂಡ್ರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಿರುನೆ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದುದು. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವವು ಇತ್ತೀಂದಲ್ಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ತ್ರಿವಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಎಂದು ತಮಿಳು ಪುರಾಣ ಹೇಳುವುದು. ವಿಜಯದಾಸರು ಈ ಸೀರೋತ್ಸವವನ್ನು ಕಂಡು 'ಸಾಗಿದಾರಯ್ಯ ನೀನು ಗೋವಿಂದ ವೆಂಕಟ.....ರಥದ ಮಧ್ಯದಿಲ್ಲನೆ ರಥಾಂಡಜವಾಹನನ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂಗಳವನ್ನು ಹಾಡಿದಾರೆ. ಈ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಭಜನೆ, ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗುವುವು.

## ಗರುಡಸೇವೆ

'ವಿನಯವಾಸಿ ವಾಹನುಃಪ್ರೀತಿದೇವಿ ತ್ರೀಕಂಚಿ ವರದ-ತ್ಯಾಗರಾಜರು. ವರದರಾಜ ಎಲ್ಲರಿಗಂತ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದ ಮೂರ್ತಿ. ಈ ಕೇಡೋಮಯ ಸನ್ಮು ನೋಡಿದ ದೇಶಿಕರು 'ನನಗೆ ಮೋಕ್ಷೋದಯ ಬೀರಿಕೊಂ ಅಲಿಲಾಪೇಯಿ ಮರೆತು ಹೋಗುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶಿಕರ ಸ್ವಧಿಯ ಮುಂದೆ ರಾತ್ರಿ 3 ಗಂಟೆಯಿಂದಲೇ ಗರುಡೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜು ಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಉಭಯ ನಾಟ್ಯಯಾರಿಗಳು ವರದನನ್ನು ಗರುಡನಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಒಂದು ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ಹೊರಡುವುದು. ಮಹಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಯೌಗಾಚಾರ್ಯರ 'ಗೋಪುರ ಸೇವೆ (ಕರ್ಪೂರ ಅರತಿ) ಆದ ನಂತರ ಕೊಡೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕಂಚಿ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಒಂದು ಕಲೆಯೇ ಸರಿ. ಉತ್ಸವವೂ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ತೂಟಿಲಿನಲ್ಲಿ 30 ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ತಂಗಿದ್ದು ನಂತರ ಮುಂದುವರಿದು ಕಾಮಕೋಟಿಬೀಡು, ಗಂಗೈ ಕೊಂಡೂ ಮಂಟಪ ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಅಸಾನ ಸೇರುವುದು.

## ಮೇಲರು ಕೋಟೆ

ಜಿಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿಗೆ 'ರಾಮಪ್ರಿಯ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ವೈರಮುಡಿ ಉತ್ಸವವು ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವವರೆಗೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ವ್ಯೂಹಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯದೀಪಾಲಂಕಾರಸಮೇತ ಜರುಗುವುದು. ಸೋಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ವೈರಮುಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೆಂಪು ಹರಳಿನ ರಾಜಮುಡಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವರು. (ರಾಜಬೀದಿಯ ಸೇವೆ) ರಾಮಾನುಜರ

ತಿರುನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಭವೋತ್ಸವ. ಅಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ರಥೋತ್ಸವ, ಸಂಜೆ ಪೂರ್ಣಗಂಧಾಲಂಕಾರಸಮೇತ ಸೀತಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವರು. ರಾತ್ರಿ ಜಿಲುವಿನಿಂದ ಜತೆ ವೀರಗಲ್ಲಿಗೆ ದಶಾವತಾರ ಇದರಿಸಿವೆ ಉತ್ಸವ. ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ 4 ಘಂಟೆಯವರೆಗೂ ನಡೆಯುವುದು. ಇತ್ತೀಯ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ನೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಸವ 'ವೈಯಾರಾಶೈ ಕೋಡೆ ತಿರುನಾಳ' ಎಂಬ ಬಿಸಿಲು ಮಹಡಿ ಉತ್ಸವ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪ ಪಿಕ್ಟಿಯನ್ನು ವೈಕುಂಠನಾಥನ ಅಲಂಕಾರಸಮೇತ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ವಿಶಾರಕ್ಕಂದು ಬಿಡಬಹುದು.

## ಪಡೆ ಉತ್ಸವ

ದೇಶಿಕರೋ, ಎಷ್ಟು ಪ್ರೇಮಿ? ಈ ಸಂದೇಹ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡುವುದು. ಕಾರಣ ಅಂದು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶಂಬಿ ಚಕ್ರಾದಿಗಳ ಅಲಂಕಾರವಿರುವುದು. ತಿರುನಕ್ಷತ್ರದಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹೇಮಾಬುವಲ್ಲಿ ದೇವ ಸಾಯಿಕರು ದೇಶಿಕರ ಸ್ವಧಿಗಿ ಬರುವರು. ದೇಶಿಕರಿಗೆ ಸುಪ್ರಭಾತವಾಗಿ ನಿತ್ಯಾರಾಧನೆಗಳ ನಂತರ ಲಿಪಿಧಾಚಲಕ್ಕೆ ದೇಶಿಕರು ತೆರಳುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 2 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿರುವುದು ನಂತರ ಪಡಿಉತ್ಸವ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಡೆ ಇಳಿಯುವಾಗಲೂ ಮಂಗಳಾರಾಸನ, 'ಸ್ವಾಮಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ' ಎಂಬ ಪರಾಕ್, ಬಿರುದು ಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಮಂಗಳಾರತಿಯಾಗುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಪಡಿ ಉತ್ಸವದ ವಿಖರಿ. ಈ ದಿವ್ಯವಾದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ದೀಪಿಸಲು ಬಹಳ ರಮ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಅಸ್ಮಾಂತ್ರಿ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಉತ್ಸವವು ಅಟ್ಟಿಹಾಸನದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ನಡೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಾಡಪ್ರಸರ ತವಿಲಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವರು. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಮಂಗಲ್ ಪುರದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು ವ್ಯತಾಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ದಿನ ಕಂಚಿಯಲ್ಲೂ ಸಹ ತೂಟಿಲಿನಿಂದ ದೇಶಿಕರ ಉತ್ಸವ (ಅಂಜಲಿ ಬದರಾಗಿ) ಹೊರಟು ವರದನ ತಿರುವದಿಗಲ್ಲಿ ಸಂಜೆವರೆಗೂ ಇಷ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗುವುದು. ಇಂತಹ ಯೋಗದ ಬೀರಾವ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ವರದನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿರುವ ದೇಶಿಕರನ್ನು ಸೇವೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂದು ಪೂರ್ವಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ.

ಕುಂಭಕೋಟದ ರಥೋತ್ಸವಕ್ಕೆ 'ಚಕ್ರ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಈ ಬೃಹದ್ರಥವನ್ನು ಜಿಲಿಸಲು ಅನೇಕ ಮತ್ತು ಬುಲೆಡೋಜರ್‌ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು. ತ್ರಿವಿಧಿ ಪುಕ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಂಡಾಲ್ ರಂಗ ಮನ್ಸೂರ್ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವ ವಿಶೇಷ. ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲೇ ಬಹು ಎತ್ತರ ಹಾಗೂ ಬೃಹದಾಕಾರದ ತೇರು ಇಲ್ಲಿ. ರಥದ

ಲಿರುವ ದೇವರನ್ನು ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಫಲಾಂಗ ದೊರಕಿದಂತೆ ನೋಡಬೇಕು.

ನಾಟ್ಯಯಾರ್ ಕೋಯಿಲನ ಕಲರಡೋತ್ಸವ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಗರುಡ ಮೂರ್ತಿ ಪೂರ್ಣ ತಿಲಿಯದು. ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಗರ್ಭಗುಡಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮುಂದಿನ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ತರುವರು-ಅಲ್ಲಿ 8 ಜನರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮುಂದಿನ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ತರುವರು-ತಿರುವದಿಗಿ ಬರಲು 60 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಬಿಡಬಹುದು.

ನಾಂಗೂರಕಲಿಯನರ ಅಪ್ಪುತ ಪೂಜೆ ಚರಿತ್ರೆ ಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವುದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉತ್ಸವಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು ಕಷ್ಟ ಗೆ ಹಬ್ಬ. ತೈಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಂಗೂರ 11 ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉತ್ಸವರು ಮಹಿಮಾಡ ಕೋಯಿಲ ನಲ್ಲಿ ಸೇರುವರು

ಪೂರಿ ಚತುರ್ಥಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಜಗನ್ಮಾಥನ ಲೀಲಾಶಕ್ತ. ಮಧ್ಯೆ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರ ಇಲ್ಲಿಗಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣ ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮ ಜಗನ್ಮಾಥ, ಇವರ.ಗಳ: ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿಚಮುಂದಿರಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದೇ ರಥ ಯಾತ್ರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ, ಮೂಲವರಿಗೆ ಮೇರವಣಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಬೃಹದ್ರಥಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲೆಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರಥಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ (ಸರಾಸರಿ) 30 ಲಕ್ಷ ಭಕ್ತ ಜನರು ಸೇರುವರು.

ಆಚಾರ್ಯ ಮಧುರ ಪೊದವಿಗೊಡೆಯ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಒಂದು ಉತ್ಸವ ಇರುವುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವೋತ್ಸವ-ಸಪ್ತೋತ್ಸವ. 7 ದಿನಗಳ ಭವ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು. ಅರನೆ ದಿನ ಮಹಾರಕ್ತ ಮೂಡದಂ 3 ರಥೋತ್ಸವಗಳು ಜರುಗುವುವು. ಮಧ್ಯನವಮಿಯಂದು ಬಲು ಸಡಗರ. ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ, ಅನ್ನದಾನ, ವಿದ್ಯತ್ ಸದಸ್ಯ, ವಿದ್ಯತ್ ಸಂಭಾವನೆ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ ನಾಟಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವೈಭವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವುದು. ಕರ್ಯಾಯೋತ್ಸವ ಉಡುಪು ಮೈತಟ್ಟು. ಅಷ್ಟ ಮಹದಯತಿಗಳು ಸರಿಯಂತೆ ಪ್ರತಿ 2 ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜಾರಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವರು. ಇದರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ವಾದಿರಾಜರು..

ಕರ್ಯಾಯ 2 ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೆ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಸಹ 2 ವರ್ಷ ನಡೆಯುವುದು (ಅಕ್ಕಿ, ತರಕಾರಿ, ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆ) ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೇರಿನಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಗೂಡಿ ಸುವರು. ಈ ಕಟ್ಟಿಗೆ ರಥ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ.

# ದೀಪ ವೈವಿಧ್ಯ

ದೀಪ ಅಥವಾ ದೀವಿಗೆಯು ಕೇವಲ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವ ಸೀಮಿತ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಭಾವಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಇದರ ಹರವುಂಟು. ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ವೇದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ-ಬೇಕೆದ್ದರೆ ಅದು ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಯಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಲೋಕಕಲೆಯಾಗಿರಲಿ - ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ದೀಪವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳನ್ನು (ಮಜಲುಗಳು) ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಯಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಸಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ದೀಪವು ಮರಣಹೊಂದುವವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಅಮರವು - 'ಅಯಂ ದೀಪಃ ಅಮೃತಂ ನುತ್ಯೇಷು'.

ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ದೀಪದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ - 'ಅಗ್ನಿ ಜ್ಯೋತಿ ರವಿಜ್ಯೋತಿ ಜಂದ್ರಜ್ಯೋತಿ, ಸ್ವಯೈವ ಜ ಉತ್ತಮಮ್ ಸ್ವ ಜ್ಯೋತಿಷಾಮ್ ..... | ಅಂದರೆ (ಜ್ಯೋತಿ) ಅಗ್ನಿ ಜ್ಯೋತಿ, ಸೂರ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತು ಜಂದ್ರಜ್ಯೋತಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ್ದು ಈ ದೀಪವು.

ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಮತ್ತು ಒಹುಮೂಲ್ಯ ಶಿಲೆಗಳ ದೀಪಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಸುಂದರ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಲಂಕೆಯು ನರನ ನಾಡುತ್ತಾ ರತ್ನ ದೀಪದ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಮಾಯಣದ ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಂದಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ದೀಪಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸೋತ ಜೂಜು ಗಾರುಡನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ತುಲಸೀಕೃತ ರಾಮಚರಿತಮಾನಸದ ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯು ಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ದೀಪದ ಕುಡಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ:

ಸುಂದರತಾ ಹತು ಸುಂದರ ಕರ ಈ  
ಭವಿ ಗೃಹ ದೀಪಸಿಖಾ ಜನು ಬರ ಈ

ಅಂದರೆ ಸೀತೆಯು ಸಾಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಾಂದರ್ಭ ಕೊಡುವವಳು. ಅವಳು ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ - ಹೇಗೆಂದರೆ ಸಾಂದರ್ಭ ರೂಪದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಕುಡಿ ಉರಿಯುವಂತೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಾಂದರ್ಭರೂಪಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಇತ್ತು. ಅದು ಸೀತಾರೂಪಿ ಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ಪಡೆದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಯಿತು. ರಾಮಚರಿತಮಾನಸದ

ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮಣಿದೀಪದ ಮನೋಹರ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ವೇದವ್ಯಾಸರು ಮಹಾಭಾರತದ ದ್ವೋಜ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದಂಟಾದ ಜಲ, ಕಪಟಿ ಹಾಗೂ ರೋಮಾಂಚಕಾರೀಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಅನೇ ಮತ್ತು ಕುಮರಿಗಳ ವೇಲೆ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ದೀಪಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ, ಕೆನ್ನರ ಹಾಗೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವಾಸಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ದೇವತೆಗಳೂ ರತ್ನ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಈ ಅಚ್ಚುತ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವರು. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಯನ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪಾಂಡವರ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ಬೆಳಕು ಹತ್ತಿಸಿ, ಅವರು ಕಾರವರನ್ನು ದಡ್ಡರನ್ನಾಗಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸ ವಿರಚಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಉಲ್ಲೇಖ ಅನೇಕ ಸಲ ಬಂದಿದೆ. ರಘುವಂಶದ ೬ನೇ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂದುಮತಿಯ ಸ್ವಯಂವರ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವಾಗ,

ಸಂಚಾರಿಣೀ ದೀಪಶಿಖೇವ ರಾತ್ರಾ |  
ಯಂ ಯಂ ವ್ಯತೀಯಾಯ ಸಾ  
ಪತೀವರಾ ಸಾ ||

ಇಂದುಮತಿ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಕುಡಿಯಂತೆ ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬಂದಾಗ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ರಾಜರುಗಳ ಮುಖ ದೀದೀಪ್ಯಮಾನವಾಯಿತು. ಅವಳು ಹೊರಟು ಹೋದಾಗ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕತ್ತಲೆಯಾಯಿಸಿತು.

(26 ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

ಶ್ರೀಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣಿಮೂರ್ತಿ

ಸಪ್ತಗಿರಿ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಹು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಸಂಗೀತಸ್ಥಿಯರು, ಸಂಗೀತವಿಧ್ಯಾಂಸರು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗೀತ ವಿಷಯಕವಾದ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಅದರೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಕವಾದ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಗಳು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಶ್ವರ್ಯಕರ. ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದರೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಅದಿಕಾಲದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ವಿಷಯಕವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಅನೇಕ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳೂ ರಾಗತಾಳ ಮತ್ತು ವಾದ್ಯಗಳ ಮೂಲಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಗೀತ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಲಾರವು. ಅದು ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಕವಾದ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಗಳರಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಅದಿಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬಹುದು.

ಈಗ ನಮಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಂನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. 945) ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ 'ಅದಿಪುರಾಣ'ವೇ ಮೊತ್ತಮೊದಲನೆಯ ಕಾವ್ಯದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥದ ರಚನೆ ಮಾಡಿದವರು ಜೈನರೇ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗರು. ಆದರೆ ಈ 'ಅದಿಪುರಾಣ'ಕ್ಕೆ 10-10 ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ 'ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ'ದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಲವು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳೂ ಪದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳೂ ಇದ್ದಂತೆ ಹೇಳಿರುವನು. ಅದೊಂದೂ ಇದುವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ 'ಅದಿಪುರಾಣ'ವು ಜೈನ ಮತೀಯರಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ 10 ಮಂದಿ ತೀರ್ಥಂಕರರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನ ಪುರುಷೋತ್ತಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು. ಈ ಜೈನ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಪ್ಪನಿಗೆ ಚಿನ್ನನು ಆತನು ಗೌರವಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದು ನೆಲೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದೇವೇಂದ್ರನು ಆತನು ಗರ್ಭತೋಢನೆಗಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕಳುಹಿಸುವನು. ಅವರು

# ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ

ಚಿನ್ನಪ್ಪನನ್ನು ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವೀಣೆಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಜ್ಞಾನವಾದ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆಯಿದೆ.

(ಅದಿಪುರಾಣ ಅಶ್ವಾಸ 2 ಪದ್ಯ 61 ರಿಂದ ಈ ಸಂಗೀತಕ ವಿಚಾರವು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.)

ಗಮಕಂ ಪ್ರಯೋಗಮಾರ್ಥೋ |  
ಗಮಲಂಕಾರಂ ಪೂರ್ವನಯಂ |  
ಮಿರುಗು ಪೊದ ||  
ಳವರ್ಧಿರೇ ಕೊಳಲೂದನಮನದ |  
ಲಮರ್ಧಂ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿಯುಗಲ್ಪ |  
ತರನಂ ಪೋಲ್ಪಿಳ್ ||  
ಜೇನಮರೆ ಕೊಂಡುದಮರ್ಧನ |  
ಸೋನೆಯ ಸಂಪತ್ತು ರಸದ |  
ತೊರೆ ಪಂದತ್ತಂ ||  
ಬೀ ನುಡಿಯನೆ ನುಡಿಯಸಿದ |  
ತಾ ನಾಕಸ್ತ್ರೀಯ ಗೇಯಮಾ-  
ಸ್ವಾಯಿಕೆಯೋಳ್ ||

ಈ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಗೇಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವನು. ಗಮಕ, ಪ್ರಯೋಗ, ಅಭೋಗ, ಅಲಂಕಾರ, ಪೂರ್ವ (ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಗುಣ) ನಯ, ಮಿರುಗು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯು ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ವಾದ್ಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಇದೆ. ಗಾನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿರಚಿತವಾದ ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ-

ಡಾ|| ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್

ಕೊರಲಂ ನಿಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ವಂಶಶ್ರುತಿಯಂ  
ಶ್ರಿಸ್ಥಾನ ಸಂಕರಿಸೆ |  
ಶ್ರೀರ ನಾನಾವಿಧದಿಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವು  
ಪಾಂಗಂಗಳ್ ರಸದೆತ್ತುಬಿ ||  
ತ್ತರಿಂಕಾಣತಿ ಮಾಡಿದಂ ಮುಖಗಾಣಂ  
ಭೃಂಗಮಾರಾ ವೈದು |  
ಸ್ವರಮೃದಂತಿ ಕಾಮಕಾರ್ನುಕ  
ಲತಾಪಾರಾಸಮೆಂಬನ್ನೆಗಂ ||

ಅಂತಾದಂತೆಯ ಪರಿಣತಿಯಂ ಮೆರೆದು  
ಮೂರುಂ ಗ್ರಾಮ ರಾಗಗಳೊಳಂ ಪಡಾತಿ,  
ಋಷಭಾದಿ ಸಪ್ತಸ್ವರ ಸಮಾಯೋಗ ಸಂಭವ  
ಮವು ಮೂವತ್ತುಂ ವಿಹಿತ ರಾಗದೊಳಂ ಸ್ವರ  
ಭಾಷಾ ವಿ ಭಾಷೆಯಂ ವ್ಯಕ್ತಮಾದ  
ಮೂವತ್ತಾರುಂ ರಾಗಭೇದದೊಳಂ ದೇಶೀಯ  
ವಿಶೇಷಭೇದದಿಗಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಾಭಿನಯ  
ಭೇದದಿಂ ಜನಯಿಸಿದ ನೂರು ಸಾಲ್ಪತ್ತುಂ ರಾಗ  
ಭೇದದೊಳಂ, ಚಚ್ಚಪ್ಪುಟ ತಾರಪುಟಾದಿ ಸಕಳ  
ತಾರ ಸಂಚಾರ ಸಮುದಿತಮವು ಇರ್ವತ್ತೆಂಟು  
ನಸ್ತು ಗಿತದೊಳಂ ಪ್ರವೀಣನವು ಗಾಣಂ  
ಪಾಡಲೊಡರಿಸುವುದುಮಾಗಳ್,

-ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗ್ರಾಮ, ಪಡಾತಿ, ಋಷಭಾದಿ ಸಪ್ತಸ್ವರ ಸಮಾಯೋಗ, ಇವುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಮೂವತ್ತು ಶುದ್ಧ ರಾಗಗಳೆಂದೂ, ಸ್ವರಭಾಷಾವಿಭಾಷೆ (ವಿಶ್ವಲ್ಪದಿಂ) ಯಿಂದ ಮೂವತ್ತಾರು ರಾಗಭೇದಗಳೆಂದೂ, ದೇಶೀಯ ವಿಶೇಷ ಭೇದದಿಂದ ನೂರು ಸಾಲ್ಪತ್ತು ರಾಗಭೇದಗಳೆಂದೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಿರಿಯಿಸುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೇದಗಳು ಎಂದೂ ಹೇಳಿ, ಚಚ್ಚಪ್ಪುಟ ಮೊದಲಾದ ತಾರಭೇದಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ, ದೇಶೀಯ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೂಚಿಸಿರುವನು.

ಅದರಲ್ಲಿಯೇ

ಮತ್ತೆಂ ಶಾಂರವೀಣೆಯೊಳ್ ಸಾಡುವಲ್ಲಿ-  
ಸ್ವರದೊಳ್ ಕಾಳದೊಳವ.....  
.....ಧಾನ್ಯದೊಳಗೇಗೊಂಡಿರೆ ರಾಗೋ||  
ಜ್ಞರಣಲಯ ಮೂಯ್ತು  
ಜ್ಞರ ತತ್ತ್ವಂಧವ ವಿದ್ಯೆ ಸುರಸುಂದರಿಯಾ||  
ಅಮರದಿನ ಕೊಳಲಿನಿಯದಿನೆ  
ಸಮಂತು ಸಪ್ತ ಸ್ವರಂಗಳುಂ ರಂಜಿತ ರಾ||  
ಗಮನುಗುರೆ ಕೊಳಲನುಡಿಸಿದ||  
ಈಮರಾಗನೆ ಬಿಲ್ಲಿತನು ಗೊಲೆಗೊತ್ತುವಿನಂ||

ಮತ್ತು ಗಾನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ  
ನೇಮಿಷಂಧನ ಅರ್ಥನೇಮಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ-

ರಸಮಂ ಸೂನೆ ಮುಖೇನು ಕಯ್  
ಮದನನಂ ಕೈವಿನ್ ಬೆಳಂಗಂ||  
ಪೊಸಕಂ ಪುಟ್ಟನೆ ದೈವೈ ಪೊಕವ  
ಮಿಂಚಂ ಪೊಲೆ ಚೆಲ್ವಾಗಿ ಬ||  
ಇ ಸರಂ ಕಾಳುರವೇರೆ ಕಾಕಳಿ  
ನೆಫೋರಂಗಾಗುದೊಳ್ ನಿಜ್ಜಲಾ||  
ಡಿಮವನ ಪಾಡಿಸುವಂ ಮಿುಚ್ಚಿರಾ||  
ಯರಂ ವಾಗ್ಗೀಯವಿದ್ಯಾಧರಂ||

ಇದರಲ್ಲಿ "ವಾಗ್ಗೀಯ"ವೆಂಬ ಬಾಯಿ ಹಾಡು  
ಗಾರಿಕೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದೆಯಲ್ಲದೆ  
ಅದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಾಂಗವಾಯಿತು ಹೇಳಿದೆ.

ತಾಳಮನಿತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿದೊಕ್ಕು  
ಬಂಜದ ಮುಟ್ಟುರಣಂ||

ಮೇಳತೆಯ್ಲ ಬೀಣೆಯ ಸರಂ  
ಬಿಡದಿಡ್ಡಿಯ ನಿಪ್ಪ ರಾಯಿಯಂ||  
ಹಾಳತಿ ಮಾಡಿ ಸಾಳಗದ ದೇಸಿಯ  
ಗೀತಮನಂದು ಹಾಡುವಂ||  
ಪಾಣನನುರ್ವರಾಧಿತೆ ಲೀಲೆಯ  
ನೆಕ್ಕುಲಗಾಣ ಗೊರ್ವನಂ||

ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಯಿ, ಅಳತಿ, ಸಾಳಗ  
ಮುಂತಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ,  
ದೇಸೀಯ ಗೀತ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿರುವನು

(ಕ್ರಿ.ಶ.) ೧೨೪೫ ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕಾವ್ಯಾ  
ಲೋಕನವೆಂಬ ಕನ್ನಡ ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥವು  
ರುದ್ರಪಿ ವಾಮನ ಮೊದಲಾದವರ ಅಲಂಕಾರ  
ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ; ಇದರ  
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು  
ಹೇಳುವ ಪ್ರಕರಣವಿದೆ-

ಸಂದಿಸಿರೆ ಕಂದಮುಂ ಪೆರೆ  
ತೊಂದರೆಯೆ ವೃತ್ತ ಜಾತಿಯುಂ ಪದವು ತ||

ಳ್ಳೊಂದಿರೆ ಪನ್ನಿರದುವಂ||  
ಸಂದುದು ಮೆಲ್ಲಾಡೆನಕ್ಕುವದು ಕನ್ನಡದೊಳ್||

ಪದಮಯು ಮಿರ್ಪತಯುಂ||  
ಪದಂ ಯಥಾಸಂಧಮುಂ ಪ್ರಬಂಧದ ಮೆಯ್ಯೊಳ್||

ಪುದಿದೊದವಿ ನೆಗಳೊಡಂತದು||  
ಸದಲಂಕಾರಂ ರಸಾಸ್ವದಂ ಪಾಡಾಕೃಂ||

ಪಾಡುಗಳಂ ತೆರೆಸಲೆ||  
ಮಾಡಿದುದಂ ಪಾಡುಗಟ್ಟ ಮೆಂದು  
ಬುಧರ್ ಕೊಂ

ಡುಡುವರದಿಂ ದಲ್ ಮೆ||  
ಲೃತ್ಯಾಡುಂ ರೂಢಿಯ ಬಿಡಂದೆ ಗಬ್ಬುಮುನುಕ್ಕುಂ

ಎಂದು ಹಾಡುಗಬ್ಬ, ಮೆಲ್ಲಾಡು ಎಂಬ ಹಾಡ  
ಗಾರಿಕೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು;  
ಅ ಬಗೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳೊಂದೂ ಇದುವರೆ  
ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತು ಗಾನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ  
ರಚಿತವಾದ ಯತೋಧರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ-

ಗಹಗಹಿತವಡೆದ ವಹಣೆಯ||  
ಸಹಾತಿ ಝಂಪೆಯೆದೊಳಮರೆ

ರಾಯದೊಳಂ ನಿ  
ವಹಿಸಿ ನೆಲೆಗೊಳನೆ ಬಯ್ಯಿಕೆ (ಬಯಸಿಕೆ)||  
ಮುಕಚಾಳಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಮಡಿದುದು ರಾಗಂ

ಮಾಳಗಿಯೊಳಗಣ ಸೊಡಗುಡಿ||  
ಧಾಳಂ ಬಡೆವಂತೆ ರಾಗರಕ್ತಿಯೊಳಮದುರ್ವ  
ಪಾಳಿಕೆವಡೆದು ಬಜಾವಣೆ||

ಮಾಳವ ಸಿಂಧಿಯು ರಾಗಮಂ ಚಾಳಿಸಿದಂ  
ತಾಳದ ಲಯಮಂ ನೆನೆಯದೆ||  
ಕೇಳೊಡಂ ರಾಯಿ ಜಾತಿಯೊಳ್

ಗ್ರಾತ (ಮ?) ಯುತಂ  
ಕೇಳೊಡಂ ಗೀತಮನೆಂ||  
ದಾಳತಿಯೊಳ್ ಮರೆದು ಪಾಡಿದಂ ರೂಪಕಮಂ

ಅಂತೆನೆದು ಪಾಡುತರೆ.....

ಈ ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರೀ  
ಪದಗಳ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯದ  
'ಗಹಗಹಿತ'ಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಣಂ  
ಸಹಾಯಿಯ ಝಂಪೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಲಿಲ್ಲ ಲಾ  
ಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡಿ ನೆಲೆಗೊಳನೆ  
(ರಾಗಮ ಬಯ್ಯಿಕೆ ನೆಲೆಗೊಳನೆ), ಮುಕಚಾಳಿ  
ದಲ್ಲಿ ರಾಗವು ಅಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದ  
ತೋರುತ್ತಿತ್ತು" ಎಂಬ ವಹಣೆ, ಸಹಾತಿ, ಝಂ  
ಪೊದಲಾದ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯ ಸ್ವ  
ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ - ಮಾಳಗಿಯೊಳಗಿರ  
ದಿಸದ ಕುಡಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೃಕಾತಿಸುವ  
ರಾಗರಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಮದುಂ? ಬಜಾವಣೆ  
ಪಾಳಿಕೆವಡೆದು ಮಾಳಮಸಿರಿ (ಶ್ರೀ) ಎಂಬ ರಾ  
ವನ್ನು ಅಲಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು- ಎಂದು ರಾ  
ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವನು.

ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲಿ - ತಾಳದ ಲಯವೇ  
ಅತನು ನೆನೆಯದೆ ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ತಾ

## ದೈವೀಕೃಪೆ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿಯಂತ್ರ ಶ್ರೀಚಕ್ರಕವಚ ಅರ್ಪಣಾ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಶ್ರೀ ರುದಾಕ್ಷಮಣಿ

"ಹಿಮಾಲಯ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಂದ ಅನುಗ್ರಹ ಹೊಂದಿರುವ ಶ್ರೀರಕ್ಷೆ"

ಮೊದಲ ಕಾಮನೇಗ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ, ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ, ಕೃತ್ರಿಮ ಭಾದಾನಿವಾರಣೆಗೆ, ಗೃಹಪಾಂಡಿ,  
ಅರೋಗ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಕರಾಸಿದ್ಧಿ, ವಿದ್ಯಾಯತ, ಸಂಪಾದನುಮಿ, ಕೌಟುಂಬಿಕಲ್ಯಾಣ, ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿ,  
ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಧನಲಾಭ, ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ, ನೌಕರಿ ಬಡತಿ, ಅಂಗಡಿ, ಹೋಟೆಲ್, ವಾಪಸ  
ವರ್ಕಾಪಾಣಿ, ಜಲಪಾನೋದ್ಯಮ, ಕರಾರಂಗ, ಸ್ವದಿಯೋ, ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ, ಮನೆ, ಆಸ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ  
ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ. "ಶ್ರೀಚಕ್ರಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗ್ಯಾಸ್ ಪೇವಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬಹುದು". ಅಭಿಮಂತ್ರಿತ ಶ್ರೀಚಕ್ರ  
ಸಿದ್ಧಿಯಂತ್ರ-ಸುಂದರಣಯಂತ್ರ ರೂ 551/-, 1501/-, 1551/-, ರಿಂದ.....ವರೆಗೆ ಶ್ರೀಚಕ್ರಪಾಠಕ  
ರೂ 351/-, 551/-, 1101/- ರಿಂದ.....ವರೆಗೆ, ರುದಾಕ್ಷ ಮಣಿ ರೂ 251/-, 551/-, ರಿಂದ  
.....ವರೆಗೆ, ವಿ. ಪಿ. ಪೋಸ್ಟೇಜು ರೂ 20/ ರಿಂದ ರೂ 50/- ವರೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ, ಎಂ. ಪಿ. ಮಾಡಿ ಪಡೆಯಿರಿ,  
ಶುದ್ಧ ತಾಮ್ರದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಯಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವುಂತ್ರಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು, ಮಹಾಶಕ್ತಿ ಪವರ್, ಸ್ವಪರ್ ಶಕ್ತಿ ಪವರ್, ಹಾಗೂ  
ಮೀಡಿಯಂ ಶಕ್ತಿ ಪವರ್ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಮಂತ್ರ ಪವರ್ 1,2,3, ವರ್ಷಗಳಿಂದ.....  
ವರೆಗೆ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಾಪ್ತಿಗೈಬರೆಯಿರಿ.

ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ: ಶ್ರೀಚಕ್ರ ಸಂಶೋಧಕ ಎಚ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್  
ಬಜಾರ್ ರೋಡ್-ರಾಯ್ಪುರ ನಿವಾಸ,  
ಹೊನ್ನಾವರ (ಉ.ಕ.) 581334.



ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹ (ಮೊ) ದಿಂದ ಕೂಡಿಮದಾಗಿ ಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಡನೆ ಆಳತೆಯಲ್ಲಿ (ಆಲಾಪನೆ ಯಿರಬಹುದು) (ಮೈ) ಮರೆತು ರೂಪಕವನ್ನು ಹಾಡಿದನು- ಎಂದು ಠಾಯಿ, ಜಾತಿ, ಗ್ರಾಮ (ಹ), ಆಳತಿ ಎಂಬ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವನು. ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರವನ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

೧೪-೧೫ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನರಲ್ಲಿ ಚಂಪೂ ರೂಪವಾದ ಪುರಾಣ ರಚನೆಯು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಬಳಿಕ ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಚಿತವಾದುವು. ಇವು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಾಡಿನಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ 'ಭರತೇಶಮೈ ಭವ'ವೆಂಬ (ಶ್ರೀ. ಶ. ೧೫೫೭) ಸಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಭರತನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಯಕರು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಿದರೆಂದು ಆ ಸಂಗೀತ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಶತಮಾನದ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರವು ಸ್ಪಷ್ಟವುಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವುದು-

ನೋಡುತೊಡರು ತನ್ನ ನೈರು ತಾನಾಗ  
ನೋಡಿದನೆನೊಲು ಗಾಯಕರ ||  
ನೋಡಿದ ಬೇಯಿರದಾ ಜಾಣರಾಗಳೆ  
ಹಾಡತೊಡಗಿದರೋಜಿಯೊಳು ||

ಗಾಯಕರ ಬಿರುದುಗಳು:-

ರೋಮಾಂಜನಸಿದ ಜುಂಜುಮಾಲವ ಗಾ  
ನಾವೋದ ಜುಂಜುಮಾಲಾಡ್ವ (ದಿತ್ಯ) ||  
ಶ್ರೀಮಂತ ಗಾಂಧರ ರಾಗವರ್ಣಕರೆಯ  
ರಾ ಮಹೀಶಯ ಗಾಯಕರು ||

ಸಂಗೀತಗಾರನಿಗೆ ಹಾಡುವಾಗ ಇರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ-  
ಬಳ್ಳಿ ಬಾಯ್ತೆ ರೆಯದೆ ಫ್ರಾಂಕುಗೊಂಡೆ ಮೈ ||  
ಯೆಲ್ಲ ತೂಗಾಡಿದೊಂದಿನಿಸು ||  
ಅಲ್ಲಾ ಟಿವುಟು ಓಡಿದೊಂದು  
ಬಾಯ್ತೆ ರೆಯುಂಟು ||  
ಸ್ಥೂಲತಮೋಳು ಹಾಡಿದರು ||  
ತಬ್ಬಿ ಬೈಯಾಗದೆ ತಳ್ಳಂಕಗಿಲ್ಲದೆ  
ಬೊಟ್ಟೆಯಕ್ಕರೆ ಜೋಕಿಯೆಂದು ||  
ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರು ಮೂವರೊಂದೊಂದು  
ಕಲೆಯ ಮೈ  
ಯುಬ್ಬು ಪ್ರೋಲು ಕೇಳಿಸಿದರು ||

ಉದಯರಾಗ ಹಾಡಿದುದು:-

ಜೋಲಿವಾರದೆ ಜೋಕವಿದುರೆ ಪ್ರಾತಃ  
ಆಲದ ರಾಗವನೊಂದು ||  
ಆಲಾಪಿಸಿದರು ಕೇಳುವ ಜನರೆದೆ ತಂ  
ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದ ತೆರನಾಗಿ ||

ರಾಗಾರಾಧನೆ:-

ಜೋಡು ಜೋಡಾಗಿ ತಾವರೆದಿರೊಳು ಸರ  
ಮಾಡುವ ತುಂಬಿಗಳಂತೆ ||  
ನೋಡುತ ಭರತರಾಜನ ಮುಖವದ್ದನ  
ಮಾಡಿದರಾಗಾದಗಳನ್ನು ||

ರಾಗಗಳ ಹೆಸರುಗಳು:-

ಭೂಪಾಲಯಿಂದ ಭಸ್ಮಾ (ನೃತ್ಯ) ಸಿ  
ಯಿಂದ ಸರ್ವ

ಭೂಪಾಲಗೊಡೆಯನ ಮುಂದೆ ||  
ಶ್ರೀಪುರುಷಾರ್ಥನ ಪಾಡಿದರೆಲ್ಲರ  
ಪಾಶಲೋಪವನ್ನೆದುನಂತೆ ||  
ಮಾಲಿನವಿಲ್ಲದಾ ಮನದಿಂದ ನಿಸ್ಸುಲನ ನಿ  
ಮಳಲನ ನಿಶ್ಚಿನನಾದಿಜನನ ||  
ಮಲಕರಿಯಿಂದ ಪಾಡಿದರು ಕೇಳಿದ ಕರ್ಮ  
ಮಲವೆಲ್ಲ ಹರಿವಂತೆ ||  
ದೇಶಾಶ್ರಯಿಂದ ಜನೇಶನ ಗುಣಗಳ  
ದೇಶಾಧಿಕನೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹಾಡಿ ||  
ಕಾಶಲ ಮಂಗಳಾಸ್ವಕವನ್ನು ಮಂಗಳ  
ಕಾಶಿಕೆಯಿಂದ ಹಾಡಿದರು ||  
ದಂಡಿಗಳ ಶ್ರುತಿ ದಂಡಿದಂಡಿಗೆ ಹೋಗದೆ  
ಕಂಡೊಡಗೂಡಿ ಕಂಠವೊಳು ||  
ಗುಂಡಾಶ್ರಿ ಭೈರವಿಯಿಂದ ಕುಸುಮಕೋ  
ಂಡದಲ್ಲೊಳನ ಪಾಡಿದರು ||  
ವೀಣೆಯಿಂದ ಯಾವುದೆದೊಳು ಪಾಡುವ  
ಗಾನದ ದನಿಯಾವುದೆಂದು ||  
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜನಸಿದ ಮಹಿಮೆಯು  
ಕಾಣಿಸಿ ಪಾಡಿದೊಳು ||  
ಚೀರದೆ ಬತ್ತದೆ ಜಾತಿ ಕೆಟ್ಟಣೆ  
ಜಾರದೆ ವೊಡಲ ದಂಡಿಸದೆ ||  
ವಿರವಿರಿಯಲಹುದುಹುದು ಲೇಸನೆ ಸವಿ  
ದೋರಿ ಹಾಡಿದರು ಗಾಯಕರು ||

ಸಂಗೀತದ ಮೆಚ್ಚುವಿಕೆ:-

..... ||  
..... ||  
ಜೆನ್ನಾಯ್ತು ಸೊಬಗಾಯ್ತು  
ಸೋಗಸಾಯ್ತು ಲೇಸುಲೇ ||  
ಸಿನ್ನೊಮ್ಮೆಯೆಂದು ಕೇಳುಂತೆ ||  
ದನಿಲೇಸು, ಮೇಳದ ಜೋಕೆ ಲೇಸಾಲಾಪ ||  
ದನುಭವ ಲೇಸು ಮತ್ತೆ ||  
ಜನನಾಮ ಕೂಡಿತು, ಲೇಸುಲೇಸೆಂದು ರಾ ||  
ಯನ ಮುಂದೆ ನುಡಿದುರಬ್ಬಿಗರು ||

ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಭಾವ:-

ಹಸುಕೆ ಕಲ್ಲರ ಪಾವುಕಳುಗಳು ಗಾನ ||  
ರಸಕೆ ಸೋಲುನವೆಂದನಿಸು ||  
ರಸಿಗರು ಸೋಲರೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳು ಮೈ ||  
ಮನಕದಿದುಮ ಬೆರಗಾಗಿ ||

ಕೋಲಿಗೆ ಪಶು ಮಿಗ ಗಂಟಿಗೆ ಹಸುಕೆ ಜೋ ||  
ಗುಲಕೆ ಸರ್ವವು ಸಾಗಸರಕೆ ||  
ಎಳವೆಣ್ಣು ದನಗೊಂದು ವೃಕ್ಷ ಗುಂಡಾಶ್ರಿಗೆ ||  
ಶಿಲೆಪೊಸುವುದಿದು ಭವನೆ ||

ಇದರಲ್ಲಿ ತಲವು ರಾಗಗಳನ್ನು; ಸಂಗೀತ  
ಗಾರರು ಹಾಡುವಾಗ ಅವಸರಪಡಿಕಾಡ ಸ್ಥಿತಿ  
ಗಳನ್ನೂ; ಜತಿ, ಜಾತಿ, ಕಟ್ಟಣೆ ಎಂಬ ಗೀತ  
ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ; ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಭಾವ  
ವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಉದಯರಾಗವನ್ನು  
ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರಿಂದಾದ್ದು ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ  
ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯವಾದ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥ  
ಗಳೆಂಬುದು ಧಾರವಣಿಗೆ ಪ್ರೋಫೆಸರಾಗಿದೆ.  
ಇವು ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ. ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿಯೂ  
ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿ  
ಸಮಸಾಯಕ ಸಂಗೀತೋಲ್ಲೇಖಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ  
ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ. ಕಾವ್ಯಮಂಜರಿಯ ಜೊತೆಗೆ  
ಸಂಗೀತ ಮಂಜರಿಯೂ ಕುರಿತೋಡಿದೆಯೇ ಕನ್ನಡಿ  
ಗರಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ನೂರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷ  
ಗಳ ಹಿಂದೆ ರಚಿತವಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಗಳೂ ಇದನ್ನು  
ಸಿದ ಪದಿಸುತ್ತದೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶ  
ವರ್ಷನೆಯಂತೆಯೇ ಸಂಗೀತ ವರ್ಷನೆಯೂ  
ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನಂತಹ ವಚನ  
ಕಾರರೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನಂತಹ ತ್ರಿಪದಿಕಾರರೂ, ಜಿಜ  
ಗುಣ ತಿಮ್ಮಯೋಗಿಯಂತಹ ಹಾಡುಗುಬ್ಬಾರರೂ  
ಪುರಂದರದಾಸರಂತಹ ದಾಸರೂ, ಸಂಗೀತದ  
ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಗೀತ ಪ್ರಸ್ತಾವ  
ವಿಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರಾದ ನೃಪ  
ತುಂಗ, ಸಾಗರವರ್ಣಿರೂ ಅದರ ವಿಷಯವಾಗಿ  
ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯಗಳೂ  
ಸಂಗೀತವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಜೈನರು  
ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶೈವ, ವೀರ  
ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಕವಿಗಳು ವಿವಿಧದೇಗಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ  
ಸಂಗೀತ ಶೈವಮನಸ್ಸು ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.  
ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಸಂಗೀತ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಅನ್ಯಾದೃಶ  
ವಾದುದು. ಅವರ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲದಿರಲೇ ಧಾರವಿಷಯ  
ಸಂಗೀತದ ರಾಗ ಪ್ರಕುಟದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವು  
ವಿವರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಪರಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆ  
ಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮರಾಗಗಳು, ದೇಶೀರಾಗ  
ಗಳು ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು  
ಅರಿತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಗಗಳ ಶುದ್ಧ, ಮಿಶ್ರ,  
ಸಾಕರಗಳೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರ ಭೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರು.

ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ, ಪುಂ, ನವಮಸಗಳೆಂದು  
ವಿಭಾಗಿಸುವ ರಾಗರಾಗಣೀ ವಿಭಾಗವು ಕನ್ನಡಿ  
ಗರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಭೀಮಕವಿ ಮತ್ತು

ಪದ್ಮಪಾಂಚರಂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸರಾಗಗಳು (೩೨) ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ತಾರಗಳೇ:- ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ತಾರಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗ, ದೇಶಿ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜುಪುಟಾದಿ ಅರಸ ಮಾರ್ಗತಾರಗಳೆಂದೂ, ಉಳಿದ ನೂರಾರು ತಾರಗಳು ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದುವೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ರಸ್ತೆ, ಅಗ್ಗ, ರತ್ನಾಕರರು ಮಾರ್ಗತಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನೂರೊಂದು ದೇಶೀತಾರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನೂ, ನೂರೊಂಟು ತಾರಗಳನ್ನು ರಾಘವಾಂಕನೂ ತಿಳಿಸಿದಾರೆ ಪದ್ಮಪಾಂಚರನು ಮತ್ತಿತಾರಗಳ ೩೨ ಭೇದಗಳನ್ನೂ, ಭೀಮಕವಿಯು ಜಾತಿ ತಾರಗಳ ವಿವರಣವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಾರೆ.

ಸುಳಾದಿಗಳು ದೇಶೀ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗತಾರಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಸರೀತಿಯ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ತಂದಿವೆ. ಜನ್ಮ, ಪಾಲ್ಕುಂಕಿ ಸೋಮನಾಥ, ಪದ್ಮಪಾಂಚ, ಚಂದ್ರಕೇಮರ ಬಾಹುಬಲಿ, ಗೋವಿಂದ ವೈದ್ಯ-ಇವರು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದಾರೆ.

ವಾದ್ಯಗಳು:- ಛಾರಣಿಯ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆಯು ಬಹು

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಅವನ್ನು ತತ (ತಂತಿ) ಯನ್ನು ಮೀಟಿ ನುಡಿಸುವ ಸ್ವರ ವಾದ್ಯಗಳು ಅವನದ (ಚರ್ಮದಿಂದ ಬಿಡು ಸಂಘರ್ಷಣ) ದಿಂದ ಸಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು, ಸುಷಿರ (ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯ ಮೂಲಕ ಸ್ವರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು) ಮತ್ತು ಘನ (ಟೀಳ್ತಲ್ಲದ ಘಟಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆಯುವುದರಿಂದ ಸಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ತಾರವಾದ್ಯಗಳು) ಎಂದು ನೂರಾರು ಭಾಗ ಮಾಡಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದ ಕವಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ ಸಂಗೀತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪರಿಭಾಷಾಂತರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ರಚಿಸಬಹುದು.

ಗೀತಿ, ಅಲಾಪ, ಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಸಂಗೀತದ ಸಾಲುಪ್ಪ ಆಧಾರಸ್ತಂಭಗಳು. ಇದನ್ನೇ ಕನ್ನಡದವರು 'ಚತುರ್ದಂಡಿ' ಎಂದು ಕರೆದರು. ಮಹಾದಾಗೇಯ ಕಾರನಾದ ಕನ್ನಡಿಗ ಗೋಪಾಲನಾಯಕನು ೧೩-೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ಕಲಾವಿಲಾಸಕ್ಕಾಗಿಯೂ (ಹವ್ಯಾಸಿಯಾಗಿಯೂ) ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ರಬ್ಬರೂ ಈ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಭಾಷೆ ಮಾಡಿದಾರೆ. ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗಾಗಿಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಬೀದಿಗಳೂ ಬಡಾವಣೆಗಳೂ ಇದ್ದವೆಂದು ರಸ್ತೆ, ಅಗ್ಗ, ಕಮಲಭವ, ಸೋಮದೇವ, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೃತ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯ ಶಾಲೆಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪಂಪ, ವೊನ್ನ, ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಅಗ್ಗ, ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಗುಣಪತಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಕೇಳಕೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟಂತೆ.

ಒಬ್ಬರೇ ಹಾಡುವ ಪದತಿಯೂ ವೃಂದಗಾನವೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ಅಗ್ಗ, ನಾಗಚಂದ್ರ, ಪಂಪ, ವೊನ್ನ, ಮೊದಲಾದವರುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ವೃಂದಗಾನ ನಾಯಕರಿಗೆ 'ಮುಖುರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರುತ್ತು. ವೃಂದಗಾನದಲ್ಲಿ 'ದಂಡಿತಿ' ಎಂಬ ವೀಣಾಪ್ರಭೇದವು ಪಕ್ಕವಾದ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ

ತತ, ಸುಷಿರ, ಅವನದ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳವನ್ನು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ತನಿ ಕಛೇರಿಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಮೇಳ ನಾಯಕನಿಗೆ 'ನಯಕಾರ'ನೆಂದೂ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರನಿಗೆ 'ಬಯಕಾರ'ನೆಂದೂ ಹೆರ್ದಿತೆ-ಎಂಬುದು ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಗೋಷ್ಠಿಗಾಗನೆ'ವೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ತಿಳಿಸುವ 'ಗೊಟ್ಟಿಗಾಗನೆ'

ನೃತ್ಯದ ಹಿಮ್ಮೇಳವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ 'ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂದು ಕರೆದಿದಾರೆ. ಕಮಲಭವ ಅಗ್ಗ, ನೇಮಿಚಂದ್ರರು ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾರೆ.

ಕನ್ನಡಕವಿಗಳು ತತವಾದ್ಯಗಳನ್ನೇ ಸಂಖ್ಯಾ ವಾದವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೀಣೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ಪದ್ಮಪಾಂಚನೊಬ್ಬನು ೩೨ ವಿಧವೀಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾನೆ. ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ವೀಣೆಯ ರಚನೆಯನ್ನೂ ಅದರ ಗುಣದೊಳನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಅದೇ ೧೨ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಅದರ ವಾದನ ತಂತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಿಗೆ - ಜನಕ್ಕೆ - ವೀಣೆಯ ಅಕ್ಕರೆಯು ವಾದ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕನಾಯಕಿಯರು, ಸಖಿಯರು, ದೂತಿಯರು- ಎಲ್ಲರೂ ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೀಮರೇ. ನಾಯಕಿಯ ಕ್ರೋಧಾನುರಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಾಗಲೂ, ಯುದ್ಧದ ಕಾವನ್ನು ವಿರಸುವಾಗಲೂ, ಬೇಟೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ವೀಣಾವಾದನ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಸುಷಿರವಾದ್ಯಗಳನ್ನೇಕೆವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಹಳೆ, ಶಂಬು, ಕೊಳಲು, ತುತ್ತೂರಿ ಇವು ಮುಖ್ಯವಾದವು.

ಅನಪದ್ಧ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೃದಂಗ, ಮದ್ದಳೆ, ಮುರಜ, ಭೇರಿ, ಡಕ್ಕ, ಪಟಿತ ಮೊದಲಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದುವುಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಕರವೇ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊವುಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ವಿವಿಧಾಂಸರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ.



## 1987 ಹೊಸ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ಗಳು ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿವೆ.

1. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪದ್ಮಾವತೀ ಅಮ್ಮನವರಗಳು
3. ತಿರುಮಲೆಯ ವಿವಿಧ ದೃಶ್ಯಗಳ 6 ಚಿತ್ರಗಳ  
ನ್ಯೂನು ವರ್ಣಮಯವಾಗಿವೆ.

1. ತಿ. ತಿ. ದೇ. ತೆಲುಗು ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್  
ವಿವರಗಳಿಗೆ ಬರೆಯಿರಿ:  
ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಆಫೀಸರ್  
(ಎಸ್)  
ಸೀಲ್ಸ್‌ಎಂಫ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್  
ತಿ. ತಿ. ದೇ., ತಿರುಪತಿ.

ಕ್ಷಮೆಯೆಂಬುದು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯ ಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣ. ದುಃಖವನ್ನು ಸಹನಮಾಡುವುದೇ ಕ್ಷಮೆ. ಸುಖ ದುಃಖಗಳು ಸಮನಾಗಿ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳು ಸಾಬೀತು. ಜ್ಞಾನಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾದವರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರಾವಶಕ್ತಿಗೂ ಹೆದರಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ.

‘ಕಾಣ’ ತಿಳಿವ್ವನು ಈ ಗೀತಾವಾಕ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ. ತಾತ್ಪರ್ಯ- ಸುಖದುಃಖಗಳು ಬಂದು ಹೋಗತಕ್ಕವು. ಅನಿಶ್ಚಯವಾದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಖವಾದರೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಹಗ್ಗದೆ, ದುಃಖವಾದರೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಕುಗ್ಗದೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ‘ಕಾಳ್ಕೆಯಿಂದ ಬಾಳ್ಕೆ’ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುವವರು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಕಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಸಂಸಾರಿಗಳಾದ ನಮಗೆ ಅಡಿ ಅತಂಕಗಳ ಅಪಾರ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನಾಶೀತಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದು ಕ್ಷೇಮ.

‘ಕ್ಷಮೆಯಾಧರ್ಮ’ ಎಂಬ ಮೂತ್ರೆಯೊಂದಿದೆ. ಈ ಮೂತ್ರೆಯು ಕ್ಷಮಾಗುಣಕ್ಕೆ ಸಾಕಾರವಾದ ಉದಾಹರಣೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಗಲಿಜನ್ನು ಹರಿಯಿಸಿದೊಂದು ಸರಿಯ ಅಥವಾ ಗಂಧದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರೂ ಸರಿಯ ಎರಡನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ‘ಕ್ಷಮಾ’ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿಯ ಪುತ್ರಿ ಜಾನಕಿ. ರಾವಣನ ವಧೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಕಂಡುಬರಲು ಹನುಮಂತನು ಅತೀತವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದಾಗ “ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ಅನೇಕ ಬಗೆಯಾಗಿ ಕಾಡಿದೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಅಪ್ಪನೇ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ, ಅದಕ್ಕೆ ಜಾನಕಿ “ಯಾರೂ ಯಾವ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೇ? ರಾವಣನ ಅಪ್ಪನೇಯೆಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು. ತಾಯಿಯಂತೆ ಮಗಳಲ್ಲವೇ! ನಾನವನಿಗೆ ಅಭರಣ ರೂಪ, ರೂಪಕ್ಕೆ ಅಭರಣ ಗುಣ, ಗುಣಕ್ಕೆ ಅಭರಣ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅಭರಣ ಕ್ಷಮೆ. ಇಂಥಹ ನಲ್ಲದಿಗಳು ‘ಕ್ಷಮೆ’ಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಸತ್ಯಂ ನವಾತಾ ಪಿತಾ ಜ್ಞಾನಂ  
ಧರ್ಮೋ ಭಾತಾ ದಯಾ ಸಖಾ ||

ಈ ಸುಭಾಷಿತದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆರು ಗುಣಗಳೇ ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳು, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ‘ಕ್ಷಮೆ’ಯನ್ನು ‘ಪುತ್ರ’ನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದೆ. ಮಂಥನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ.

ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಶರೀರವು ಕಾಯೋನ್ನತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಬಲಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಿಂತನ, ಮಂಥನವಾಗಿ ಮಾನೋನ್ನತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಂತ - ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ತೋರಿದಾಗ ವಿದ್ಯೋನ್ನತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುವ, ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕ್ಷಮೋನ್ನತಿಯಾಗಿ ಉದಾರವರ್ತನಾಗ ತೋರಿ ಬಾಳು ಹಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕಾಳ್ಕೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗುಣ ಸಮೃದ್ಧಿ. ಕ್ಷಮಿಸುವುದು ಎಂದಿಗೂ ಅಶಕ್ತಿಯ ಕುರುಹಲ್ಲ. ಮಹಾಕರ್ಮಮಾರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಮನಃಪರಿಪಾಕಕ್ಕೆ ದಾರಿ. ಪ್ರತೀಕಾರದಿಂದ ಬರುವುದು ಕ್ಷೇಷ

## ಕೃಮಿ

ಸುಖ. ಕೆಲವು ಸುಖಾಧಾಸ. ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಬರುವುದು ಶಾಶ್ವತಸುಖ, ಸತ್ಯಸುಖ. ರಾಕ್ಷೀಷದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಬಾಳು ಬಂಧುರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕ್ಷಮಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಕ್ರಿಯೆ ಇದಾಗ - ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಜ. ಇದರ ಅಡನ್ನು ಉತ್ಪಾಸಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕ್ಷಮಾಬಲ ಲಭ್ಯ.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿನೇಶಾನಂದರು “ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಾರದಿರುವಿಕೆ ಕ್ಷಮೆಯೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಜ್ಞಾನದೇವರು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಾಗ ಮೇಲೆ ಜಹಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು ಬುದ್ಧಿಗೊಡಿಯೊಬ್ಬ ಅವರ ಮೇಲೆ ಉಗುಳಿದ. ಜ್ಞಾನದೇವರು ನಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಜಹಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಪುನಃ ಉಗುಳಿದ ಆ ಮಂದಮತಿ. ಹೀಗೆ ಐದು-ಆರು ಸಲವಾದಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನದೇವರು ಹಸವಾಗಿರಲಾಗಿದ್ದರು. ಆಗ ಬುದ್ಧಿಗೊಡ “ಏನು ತಮಗೆ ಕೊಡ ಬಲಿಶೀಲವೇ?” ಎಂದಾಗ, ಮಹಾತ್ಮರು- “ಅಯ್ಯಾ! ನಿನ್ನಿಂದ ಇದಿನ ಆರುಸಲ ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾನದಿಯ ಸ್ನಾನ

ವಾಗಿ ಮಹದುಪಾಕಾರವಾಯ್ತು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು” ಎಂದರು. ನಂತರ ಮಂದಮತಿ ನಾಶಿಸುಮ್ಮನಾದ.

ಕ್ಷಮಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಇತರರ ದೋಷವನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸದೆ, ನಮ್ಮ ದೋಷಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಈ ವಿಶಾಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾರೋ ಅಣ್ಣ, ಎಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮವರೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಸಾಕು.

ಕಾಳ್ಕೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣ. ಇದರ ಕೃಷಿ-ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದು. ದೋಷವರದದ ಹಿರಿಯ ತಾಯ್ತನದವನಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪರಾದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಪರದೋಷಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತವೊಂದನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸೋಣ. ಲುದ್ದೋಧನದ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹಸನಾಸನಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಗುಡಿಸಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಉಪಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮಿಗಳ ಕಾಯಲಿಗೆ ತುತ್ತಾದಳು. ಆ ಉಪಶ್ರೇಷ್ಠನ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸೇವೆ ಶುಕ್ರಾಂತ ಮಾಡಿದ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಯವರು ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಹಸನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಅವನ ದೋಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಕೊಡದೆ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಯವರು ದೋಷವನ್ನು ಕಾಣದಿರುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

‘ಕ್ಷಮಾಶೀಲ’ವೊಂದು ಮಾನಸತೀರ್ಥ; ಇದರಲ್ಲಿ ಮಂದವರು-ಇಷ್ಟಾ-ದ್ವೇಷದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಹೊಂದುವರು. “ವಿಷ್ಣು ಪತ್ತೀಂ ಕ್ಷಮಾಂ ದೇವೀಂ ಮಾಧವೀಂ ಮಾಧವ ಪಿಯಾಮ್” (ಶ್ರೀಸೂತ್ರ), ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮದಲ್ಲಿ “ಓ ಕ್ಷಮಾಯ ನಮಃ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವನು ಅಥವಾ ಸಹನೆಯುಳ್ಳವನು. ಇಲ್ಲಿ ‘ಕ್ಷಮಾಶಕ್ತಿ’ಯನ್ನು ದೇವಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಕ್ಷಮಾಗುಣ ಯಾರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಬಿಡುತ್ತದೋ ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಿನವನೇ ಇಲ್ಲವನ್ನು, ದ್ವೇಷದ ಕ್ರಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾಹದ ಅಪಮಯವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ. ರಸಧಾವನೆಗಳಿಗೆ ಪುಟಿಕೊಡುವ

‘ಮತ್ತೀಕೆರೆ ಅನಂತು’

ಕುಲಮೇಯೇ 'ಕ್ಷಮೆ'. ಕಹಿಯಾದ ಅನುಭವ ದಿಂದಲೇ ಸಿಹಿಯಾದ ಕೃತಿ ಹೊರಬೀಳುವುದು: ಪರಿವರ್ತನಕಾರರ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲದೇ 'ಕ್ಷಮೆ'. ಕ್ಷಮಾಗುಣ ಯಾರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾವಾಗಿದುವೋ ಅಂಥವರ ಬಾಳು ಬರದು.

ಮಾನವ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವಿಳಸಿಸುವುದು, ಹಾಗೂ ಆತ್ಮ ಪ್ರತಿಭನ್ನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಸುವುದೇ 'ಕ್ಷಮಾಶಕ್ತಿ'. ಜೀವನದ ಭಾರವನ್ನು ಹಗುರ-ಹಸನು ಗೊಳಿಸುವ ಯೋಗವೇ 'ಕ್ಷಮಾಗುಣ'. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಲು, ದೇಹ ದೃಢವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸು ಮೃದುವಾಗಲೂ 'ಕ್ಷಮಾಬಲ'ವೇ ಪೂರಕ.

ಕ್ಷಮೆ ದೋಷಗಳಿ, ಕೆಳ್ಳದೆ  
ವಿಧಿಯ ಬಿರುದಿನಲಿ |  
ಸಮತಿ ನಿರ್ವಹಕರೇ ಸೋಲಿ ಲವ್ವೆಗಳಲಿ |  
ಶಮವನಿಂ ಗಳಿಸಲೇ ನಾಲವು  
ತಪಗಳೇ ಸಾಕು |  
ಭ್ರಮೆಯೋ ಮಿಶ್ರಿಲ್ಲ ತಪ-ಮಂಕುತಮ್ಮ |

'ಕ್ಷಮಾಗುಣ' ಹಿಂದು ದಿವ್ಯ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿ. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಆಧಾರ.

ಕ್ಷಮೆಗೆ ವಿರುದ್ಧದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದಾಗ 'ಅಕ್ಷಮ್ಯ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಕೆಲವು ಅಪರಾಧಗಳು ಅಕ್ಷಮ್ಯ; ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ಕೊಲೆ ಸಾತಕಿಗಳಿಗೆ, ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳಿಗೆ 'ಕ್ಷಮೆ' ಇಲ್ಲ; ಸಾತ್ವಾಪಾತ್ರಾರಿಗೆ ಕ್ಷಮಾದಾನ ತಾರತಮ್ಯ ವಿನೇಚನೆಯಿಂದ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯ 'ಅಕ್ಷಮ್ಯ'ವಾದರೂ, ಭಗವಂತನಿಂದ 'ಕ್ಷಮೆ' ಯಂಟು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹೋಪದೇಶ ಸುಡಿಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು - "ಪಾಪದ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ದೂತಿಸಬೇಕೆ ಹೊರತು ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ." ಕ್ಷಮಾಶೀಲತೆ ಅಸೀಮವಾದದ್ದು, ಮಾನವತಾಧರ್ಮವೇ ಇದರ ಬುನಾದಿ.

ತಾಳ್ಮೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಯರೆಂದು ಜನರು ಸದಾ ನೆನೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಯಮ ವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರರು 'ಸಹನಂ ಸರ್ವ ದುಃಖಾಘಾತಂ ತಿಕ್ಷ್ಣಾ

ಸಾ ಶುಭಾಮತಾ' (ಎಲ್ಲಾ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದೇ ಶುಭವಾದ ಕ್ಷಮಾ ಶೀಲವೆನಿಸುವುದು) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷಮೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಪ್ರಕಾರವೂ ಹೌದು. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ ತಾನು ಬುದ್ಧನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಬೆಳಸಿ ಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ 'ಕ್ಷಮೆ'ಯೂ ಹಿಂದು. ಕ್ಷಮಾಗುಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು.

ಕ್ಷಮಾಗುಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸ ಬಹುದು-

ಕ್ಷಮಯಾ ರೋಚತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ  
ಚಾಪ್ತೀ ಸೌರೀ ಯಥಾ ಪ್ರಥಾ |  
ಕ್ಷಮಾಪಾಪಾಶು ಭಗವಾಂ  
ಸ್ತುತ್ಯತೇ ಹರಿಶ್ಚರಃ || (ಭಾಗವತದಿಂದ)  
ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖ ಕಾಂತಿ, ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಶ್ವರ ನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕ್ಷಮೆಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೀಗ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಆತ್ಮವೆಂಬ ನದಿಯು 'ಕ್ಷಮಾ' ಎಂಬ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದೆ ಎಂದು ಕೊಂಡರೆ, ಅದರ ಆಳ ಸತ್ಯ, ಶೀಲವೇ ದಡ, ಕರುಣೆಯೇ ತರಂಗ, ಅಂಥಹ ದಿವ್ಯೋರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪುನೀತರಾಗೋಣ.

(20 ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಮೇಘದೂತದಲ್ಲಿ ಯು ಕ್ಷರ ಮೂಲ ಕ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅಲಕಾನಗರದ ತಯಾನಾಗಾರ ದಲ್ಲಿ ರತ್ನದೀಪದ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಲೋಕಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ. ಕಾಂಕಣ ಹಳ್ಳಿಯ ನವನಧು ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಸಖಿಯೊಬ್ಬಳೊಂದಿಗೆ, "ಅವರು ಸರ್ವತಂಗಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ, ಅವನು ದಾರಿತೋರಿಸಲು ಕೇದಗೆಯ ಹೂವಿನ ಹತ್ತಿರ ದೀಪ ಇಡುತ್ತಾನೆ" ಎಂದಳು-ಇತ್ಯಾದಿ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥ ಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೀಪಗಳ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿರ ಬಹುದು ಎಂದಿಲ್ಲ. ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ದೀಪಗಳ ವರ್ಣನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಾದರೋ... 'ದೀಪಕರಾಗ' ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನವೇ ಈ ರಾಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹಾಡಿದ್ದೇಯಾದರೆ ಅದು ಕೇಳುಗರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಉಂಟು. ದೀಪಕರಾಗದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಥೆಯಿದೆ

ತಾನ್ ಸೇನ್ ದೀಪಕರಾಗ ಹಾಡಿದಾಗ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಅಕ್ಬರನ ಸಭೆಮೆಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದೀಪಗಳು ಆ ರಾಗದ ಜಮತ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡವಂತೆ.

ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯೂ ದೀಪದಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ೧೮ ನೇ ಶ. ಮಾ. ದ ಮೊಗಲರ ಕಾಲದ-ರಾಜಸ್ಥಾನೀ, ಕಾಂಕಡಾ ಮತ್ತು ಮರಾಠಾ ಶೈಲಿಯ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ದೀಪಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದೀಪದ ಪ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಅಮರಾವತಿ ಮತ್ತು ಕೆ. ಶ. ೨ನೇ ಶತಕದ ಬೋರ್ ಬಂದರ್‌ನ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ದೀಪಗಳ ಮಾದರಿಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪಾರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ರಾಣಿ ಮಹಾಮಾಯೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಉರಿಯುವ ದೀಪಗಳ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟದೃಶ್ಯದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರತ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿ ಸಲಾಗಿದೆ.

## ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಭಜನೆ

ಪ್ರಥಮಭಾಗ - ದೇವತಾಕಷ್ಟ  
ಸೀತಾರಾಮದಾಸ.

ಬೆಲೆ: ರೂ 2/-

ಪುಟ: VI + 34

ಪಾಪ್ಯ ಸ್ಥಾನ-388, 6 ನೇ ಮೇಣ್  
ನರಸಿಂಹರಾಜಾ ಕಾರೋನಿ  
ಬೆಂಗಳೂರು-560019.

ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಗೀತ-ಎಂಬ ಕಲಾಯುಗ್ಮಗಳ ಮಧುರ ಮಿಲನವೇ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ. ಅದಾದ ರಿಂದಲೇ ಪುರಂದರದಾಸರನ್ನು "ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪಿತಾಮಹ" ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆದರು. ನಾಡತನ್ಮಯತೆ, ತನ್ನೂಲಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನೆ ದಾಸರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿ ಭರಣಿಭರತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಮ ರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ ದಾಸ ವಾಡ್ತಾಯ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವ ಜನ್ಮದ ಸಾಫ ಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿ ಬರುವ ವಿಚಾರಗಳತ್ತ ದಾಸರು ಕುಟುಂಬೀಕೃತರಾದಿ. "ಭಕ್ತಿರೇಕಾ ಗರಿಯೋ" "ಭಕ್ತಿ: ಕೆಂ ನ ಕರೋತುಹೋ" ಎಂದಂತೆ ಮತ್ಸ್ಯ ಭಕ್ತಿ ಕುರಿತನಾದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಗೆ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯೇ ಕರಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪರ ವೋಚ್ಚ ಸಾಧನ ಎಂಬುದನ್ನು ಭರ್ತುರ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಅನುದಿನ ಮಾಲ್ವೆಗೆ ನರಕ ಭಯಗಳುಂಟೇ?" ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆ. "ಕರಿಯುಗದಿ ಸ್ಮರಣಲೇಸು" ಎಂದಂತೆ, ಸ್ಮರಣ, ರಚನೆ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಸರ್ವ ರಿಗೂ ಅಭಿಷ್ಟ ಪ್ರದಳು. "ನಾಲಿಗೆಗೆ ಭೂಷಣ ಹರಿಸಾಮು" "ಭೂಷಣಕ ಭೂಷಣ ಇದು ಭೂಷಣ" "ಹರಿಸಾಮಸ್ಮರಣಯೇ ನವರತ್ನ ವೃಂದ" ಎನ್ನುವ ಸೀತಾರಾಮದಾಸರ ಮಾತು ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭೂಷಣ ಪುಷ್ಪೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಕನಕದಾಸರು "ಕೋಪಾಲು ಪುಲಕೇಶವು ದಬ್ಬಿದೆ ಪಾಲಡಲು ನಾಕವಸ್ತ್ರೆಯವು ಬಡ ವಂಗಿ ಕೃತಿದೋಷವಲ್ಲದೆ ಬೊಮ್ಮನ ಪದದಾತ ಗೇಶರ ದೋಷ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಹರಿ - ಗುರು ಭಜನೆ-ತಾರತಮ್ಯೋಕ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಪದಗಳು (ಪ್ರಥಮಭಾಗ-ದೇವತಾಕಷ್ಟ) ಎಂಬ ಕಿರು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೪೯ ಸ್ತೋತ್ರಪದಗಳಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಪದಗಳಿಗೂ ರಾಗ ತಾಳ ನಿರ್ದೇಶನಗಳಿವೆ. ಪದ್ಯಗಳು ಸರಳ-ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ದಾಸರ 'ಮುದ್ರೆ'ಯಾದ "ಸೀತಾ

ರಾಮ ವಿಠಲ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಖಂಡ ಪ್ರಾಸ ನಿಯತವಾಗಿಯೂ ಬಹುತೇಕ ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಾಸ ಘಟಿತವಾಗಿಯೂ ಹಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಭಜನು ವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇವೆ. "ಪ್ರಾಸದಲ್ಲಿ ರೋಷವಿಲ್ಲ. ಅಲಂಕಾರೋಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಾಂಕತ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಸಪುಷ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಹೃದಯಾಂತ ರಾಳದಿಂದ ಮಿಡಿಯುವ ಭಾವೋದ್ವೇಗಗಳು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿವೆ" ಎನ್ನುವ ವೆಂಕಟೇಶ ವಿಠಲ ದಾಸರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ನಾವೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಸಹಿ ಹಾಕುತ್ತೇವೆ. ಹರಿದಾಸರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದು ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಅಭಿನವಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾದ ಸೀತಾ ರಾಮ ದಾಸರು ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ವಂದ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಚಿಕ್ಕಕೃತಿಯಲ್ಲಿ-ದೇವತಾ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ - ಶ್ರೀ ಗಣಪತಿ ದೇವ, ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿ, ಶ್ರೀ

ಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಭಾವುಕಜನ ಮನೋಹರಗಳಾದ ಪದ್ಯಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ೪೯ ನೆಯ ಪದ್ಯದಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ "ಶುಭ ಮಂಗಳ ನಿತ್ಯ ಜಯ ಮಂಗಳ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸೀತಾ ರಾಮ ವಿಠಲ" ಎನ್ನುವ ಮಂಗಳವಾಚಕವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕೃತಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಮಸ್ತು ಎಂಬ ಭಕ್ತಾಭಿಷ್ಠೆಯೂ ಇದೆ.

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಲು ಕೊಡಕೆನಿಸುವ ಪದ್ಯ ೧೧ ರಲ್ಲಿ 'ಶುದ್ಧ ನೀನೇ ರುಪ್ತ' ಮಾನವು ಮಹಿ ಮಂತ ತನವು ತುಂಬಿದ ಭಾಂತ್; (ಪದ್ಯ ೨೩ ರಲ್ಲಿ ೨ ನೆಯ ಕೀರ್ತನೆ); ಗಳವೆ. ದೋಷಗಳನ್ನು ಸುವ-ವಸುಧಿಜೆಯನು ಗೆದ್ದ (ಪ ೨೭) (ಇದು 'ವಸುಧಾತ್ಮಜನು ಗೆದ್ದ' ಎಂದಾದರೆ ಶುದ್ಧ) ಪದ್ಯ ೩೩ ರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲ ಬಂದಿರುವ 'ಮುರುಳಿ' ಎಂಬ ಪದ ಮುರಳಿ ಎಂದಾಗ ಬೇಕು. ಪದ್ಯ ೩೬- ೨ ರ ಎರಡನೆಯ ಸಾಲು 'ತುಂಬಿರುವರೋಗವನು

## ಬಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಕೃತಿ

ತುಲಸಿ ದೇವಿ, ಶ್ರೀ ಮಹರುದ್ರದೇವ, ಶ್ರೀ ಶೇಷ ದೇವ, ಶ್ರೀಗುರು ದೇವ, ಶ್ರೀಭಾರತೀದೇವಿ, ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿ, ಶ್ರೀಮಾರುತಾತ್ಮಜ, ಶ್ರೀ ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿ, ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಾ ರಾಯಣ-ಶ್ರೀಹರಿ, ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳೆಂಬ ಔಪೇಶಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ೪೯ ಕೀರ್ತನೆಗಳಿವೆ. ಮಾಧ್ವಸಂಪ್ರದಾಯದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಾಯು ವಿನ ಅವತಾರಪ್ರಾಯವೆಂದು ನಂಬುವ ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ತುತಿಗಳು (೧೫, ೧೬) ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಇದು "ಹನುಮದ್ವೈಮ ಮಧ್ವಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ವಾಯೋ: ಸುತಾ ಇವೇ" (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದ ಮುಖ ಕಾಂಡ ೮. ೨೮) ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನ ಆರ್ತಭಾವವು 'ಬಾರೋ ಬೇಗನೆ ಸ್ವಾಮಿ ರಾಮ ಚಂದ್ರ' (೨೬) 'ನನ್ನನೇ ನಂದಿರುನೆ ನಿನ್ನ ಭಜಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ' (೩೨) ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಅನ್ವಯ ಶರಣಾಗತೀರ್ಪಾಸ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. "ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ 'ವೆಂಕಟರಮಣ' ಎನ್ನುವ ಭಾವ ಪದ್ಯ ೪೨ ರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. 'ಶ್ರೀಭಾರತೀದೇವಿ' ಎನ್ನುವ ೮ ನೆಯ ಪದ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟರೀತಿಯದ್ದಾಗಿದ್ದು ಹೃದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೃತಿ

ಕಳೆದು' ಎಂದಿದೆ; ಅದಕ್ಕೆ ರಾಗ ತಾಳ ಸೇರಲು 'ತನುಮಿಂದ' ಎಂದು ಸೇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪದ್ಯ ೪೦ ರಲ್ಲಿ 'ರಸನಕವ್ಯತವಾಗಿ' ಎಂಬುದು ರಸನೆಗವ್ಯತವಾಗಿ' ಎಂದಾಗಬೇಕು. ಪದ್ಯ ೪೨ ರಲ್ಲಿ ೨ ರ ಮೂರನೆಯ ಸಾಲು 'ಹಿತವಾಗುವುದು' ಎಂಬ ಪದದ ಬದಲು 'ಹಿತವಹುದು' ಎಂದಿದ್ದರೆ ಲಯ, ತಾಳ, ಶುದ್ಧ, ಹಾಡಲೂ ಅನುಕೂಲ. ಇನ್ನು ತಿದ್ದಿದರೂ ಉದದ ಮುದ್ರಣ ದೋಷಗಳು ಸಣ್ಣವು ಕೆಲವು ಉಳಿದಿವೆ.

ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಇದೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಕೊಡುಗೆ. ಇತರ ಕಷ್ಟಗಳೂ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮ ದಾಸರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ ಬೇಕು ಕಾಣಲಿ. ಕಷ್ಟದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಗೀತ ತನ್ನೂಲಕ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಲಿ "ಭಕ್ತಿ: ವೃಂದಿಂ ಕರ್ಣಾಟಕೇ ಗತಾ" ಎಂಬ ಮಾತು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿ "ಭಕ್ತಿ: ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿನೀ" ಲಿಗೆ ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳುತ್ತಿರಲಿ ಇತಿ ಶುಭ.

—ಕೆ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಭಟ್ಟ

(16ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಬಟ್ಟು ಬತ್ತರೆ ನಿಂತು ಎತ್ತರೋ ಎಂದಳುತಾನೆ  
ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೇಜಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದಳುತಾನೆ  
ತೊಟ್ಟಲೋಗೆ ಮಲಗಲೊಲ್ಲವು ಮುರವೈರಿ  
ಸ್ವಪ್ನಿಯೊಳು ಪುರಂದರವಿಳಲ ಕರೆಯುತಾನೆ

ಈ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಸಾಲಿನಿಂದ  
ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನಾರಸಿಂಹ,  
ವಾಮನ, ಪರಕುರಾಮ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಬುದ್ಧ  
ಮತ್ತು ಕಲ್ಕಿ ಅವತಾರದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಛನ್ನಕ್ರಮ  
ವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಈ ಅವತಾರ  
ಗಳಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು  
ರೋದಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದಾದ ಘಟನೆಗಳ  
ಕೊಡನೆ ಸಮೀಕರಿಸಿರುವುದು ಪುರಂದರ ಪ್ರತಿಭೆಯ

ಫಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಹರಿದಾಸರು ದಶಾವ  
ತಾರಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ  
ಅಡಗಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಪ್ರತಿ  
ಯೊಂದು ಕಥೆಯು ಭಾಗವನ್ನೂ ಸಾಣಾ ದೃಷ್ಟಿ  
ಕೋರನಿಗಿಂದ ಕಂಡು ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು  
ವರ್ಣಿಸಿರುವ ನೂರಾರು ದಶಾವತಾರ ಸ್ತುತಿಗಳು  
ಕೀರ್ತನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರ  
ಪುರಂದರದಾಸರು ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವ ಪ್ರಕಟಿಸಿ  
ಈ ದಶಾವತಾರದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ  
ರೀತಿ ಅನ್ಯ ಹರಿದಾಸರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.  
ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಗುವಿನ ರೋದನ ಕ್ರಿಯೆ  
ದಾಗೂ ಹೆತುಮಾರ್ತನ, ಕೊಪ, ದುಃಖ ಮೊದ  
ಲಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಬಳಸಿರುವ  
ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ದಾಸರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ  
ತಲೆದೂಗುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ನೀರಿನಲ್ಲಿಷ್ಟ  
ಅಸುರನ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ ಘಟನೆಯನ್ನು  
ಅಧರಿಸಿ, ದಾಸರು 'ಮೈಯೊರಸು-ಚಳಿಯು  
ಗುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ತೊಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣ  
ಅಳುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ವಿವರಿಸಿದರೆ, ಅದೆ  
ಕೃಷ್ಣ ಹೆತುಮಾರ್ತನನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ  
ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರದ ಇದೇ ಘಟನೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ  
'ಬಟ್ಟು ಕಂಗರ ಮುಚ್ಚಲೊಲ್ಲವೆ' ಎಂಬ ಗೀತೆ  
ಯರ ದೊರೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆತು ಸಂದರ್ಭ  
ದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುರೆಮ್ಮಯಾದಿಸದೆ ಕೂಗಾಡುವುದು  
ಮನುಷ್ಯನ-ಮಗುವಿನ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವ; ಮೀನಿ  
ರೆನ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವಾಕ್ಯ ಅ  
ತಾರದ ಕಥೆಗೂ ಕೊಂಡಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೆ  
ರೀತಿ ದಾದೇವಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹಲ್ಲು  
ನೋಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕೃಷ್ಣ ಅಳುತ್ತಿರುವುದಾಗ  
ದುಃಖ ಭಾವವೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿ 'ಮರಾಹಾವತಾರ'ದ  
ಕಥೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದಂತೆ, ಹೆತು ಕೃಷ್ಣನ ಚಿತ್ತ  
ಣಕ್ಕೆ, "ಸಿಟ್ಟಿಂದ ಕೋರೆಯ ತೋರ್ಪನೆ" ಎಂದ  
ಇದೇ ಅವತಾರದ ಸಂಗತಿಯ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯ  
ವರು. ಇದರಂತೆ ಸಾಣಾ ಭಾವಗಳಿಗೆ ದಶಾವ  
ತಾರದ ಇತರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪುರಂದರದಾಸರ  
ಬಳಸಿ ಯಶೋದ ಮತ್ಸ್ಯ ಗೋಪಿಯರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ  
ವರ್ಣನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನದ  
ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವರು.

ಪುರಂದರದಾಸರು ಕೃಷ್ಣ ಭ ಬಾಲ್ಯಲೀಲೆ  
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತಾರು ಕೀರ್ತನೆ  
ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು; ಈ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ  
ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವ ಹೆದ್ದೊರೆಯಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ. ಭ  
ವಧ್ವಕ್ತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಟಣೆಯು ಈ ರಚನೆಗಳ  
ಪುರಂದರದಾಸರ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿ  
ಯಾಗಿರುವಂತೆ ಭಾಗವತ ಗ್ರಂಥದ ಹತ್ತನೆಯ  
ಸ್ಕಂಧದ ಕಥಾಭಾಗವೂ ಮೂಲಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ  
ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಾಗವತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿ  
ರುವ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪುರಂದರದಾಸರು ತ  
ಕ್ಕೊಳಿಸಿ ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ  
ದಾಸರ ಭಾಷೆ-ಭಾವ-ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ  
ಇವು ಸ್ವಲ್ಪಪಕ್ಷ ತಯಾರು ರಚನೆಗಳಾಗಿ ಹೃದಯ  
ವನ್ನು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ತ  
ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅನ್ಯ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ  
ಕಾಣುವ ಭಾಷಾ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಮಿುಂಡಿದೆ  
ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕ್ಷದಯದ ದರ್ಶನವನ್ನು  
ಯಶೋದೆಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾದರೆ  
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಅವರ ಅಟಗಲ್ವಿ ಸಕ್ರವ  
ನಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಆನಂದಿಸುವ ಜನರ ಪ  
ಯನ್ನು ಗೋಪಿಯರ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹ  
ದಾಗಿದೆ.

## ಶ್ರೀ ಪದ್ಮಾವತೀ ಅಮ್ಮನವರ ದೇವಾಲಯ

### ತಿರುಚಾನೂರು

#### ಅರ್ಚಿತ ಸೇವಾ ವಿವರ

1. ದರ್ಶನ:	ವಿಶೇಷ ಪ್ರವೇಶ: ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ	ರೂ 2-00
2. ಅರ್ಚಿತ:	ಕಾಲಸೋಲ 1) ಪೊಂಗಲ್	ರೂ 55-00
	2) ಪುಳಿಯೋಗರೆ	ರೂ 50-00
	3) ದಧ್ಯೋದನ	ರೂ 40-00
	4) ಕೇಸರಿಬಾತ್	ರೂ 85-00
	5) ಸಕ್ಕರೆ ಪೊಂಗಲ್	ರೂ 65-00
	6) ದೋಸೆ	ರೂ 35-00
	7) ಶಾಕರಬಾತ್	ರೂ 90-00
	8) ಸೀರಾ	ರೂ 155-00
3. ಸೇವೆಗಳು:	1) ನಿತ್ಯ ಅರ್ಚನೆ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ	ರೂ 150-00
	2) ಸಹಸ್ರನಾಮಾರ್ಚನೆ	ರೂ 6-50
	3) ಅರ್ಚನೆ	ರೂ 1-00
	4) ಅರತಿ	ರೂ 0-50
	5) ಪೂರಾಭಿಷೇಕ (ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ)	ರೂ 100-00
	6) ಲಾಂಜಲ್ ಸೇವೆ ( , , ಸಂಜೆ)	ರೂ 150-00
	7) ತಿರುಚ್ಚಿ ಉತ್ಸವ	ರೂ 63-00
	8) ಗಜವಾಹನ	ರೂ 32-00

—ಪೇಷ್ವಾರ್



## ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ, ಸಂಜೆ, ಪ್ರಭೆ ಎಂಬ ಮೂವರು ಪತ್ನಿಯರು ಇದ್ದರು. ರಾಜ್ಯಯು ರೇವತನನ್ನೂ, ಪ್ರಭೆಯು ಪ್ರಭಾತನನ್ನೂ, ಸಂಜೆಯು ಮನುವನ್ನೂ, ಯಮ-ಯಮನೆ ಎಂಬ ಅವಳಿಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಹೆತ್ತರು.

ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ, ಎನ್ನುವ ಪತ್ನಿಯು ಬಹಳ ಕೋಮಲಳಾದವಳು. ಅವಳು ಸೂರ್ಯನ ದೇಹತಾಪವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದಾದಳು. ಅದುದರಿಂದ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಇರುವ ಒಬ್ಬ ತರುಣಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಛಾಯೆಯೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದೂ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವಂತೆಯೂ ತಿಳಿಸಿ ತನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ರಟ್ಟು ಮಾಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಛಾಯೆಳೊಂದಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಸಂಜೆಯೊಂದೇ ತಿಳಿದು ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಛಾಯೆಗೆ ನೈವಸ್ವತ ಮವಿನಂತೆಯೇ ಇರುವ ಸಾವರ್ಣಿ ಮನುವೂ, ತನ್ನತ್ತರನೂ ಹಾಗೂ ತಪತಿಯೂ ಜನಿಸಿದರು.

ಛಾಯೆಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕರೆ, ಪ್ರೀತಿಗಳಿಂದ ಲೂ ಸವತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಸಡ್ಡೆಯಿಂದಲೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಕ್ಕನಾದ ಯಮನೆಯನ್ನು ತಾಯಿಯು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕಾಣುವುದನ್ನು ಸಹಿಸದ ತಪತಿಯು ಬಹುವಾಗಿ ನೊಂದಳು. ಅಂತರ್ಧವನ್ನು ಅರಿಯದ ಅವಳು ಬೇಸರಗೊಂಡ ಮನವನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಳು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಂವರಣ ಎನ್ನುವ ರಾಜನು ಬಂದನು. ಇವನು

ಪುರುಷನಾದ ಅಜಮಾಧನ ಸಂತತಿಯವನಾದ ಯಕ್ಷರಾಜನ ಮಗ, ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿ. ಇವನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಅರಣ್ಯದ ಕಡೆ ಹೊರಟವನು, ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ತೀವ್ರಗಾಮಿ ಅತ್ಯದ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಸಹಜರರಿಂದ, ಪರಿಚಾರಕರಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ, ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ.

ಬಹಳ ದೂರ ಗತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಕಂಡು ಅಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ದಿವ್ಯ ರೂಪದ, ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡದ್ದು.

ತಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ, ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮರೆತ. ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ, ಮುಗ್ಧ

# ಸತ್ಯ

ನಾಗಿ, "ಎಲೈ, ಸುಂದರಿ, ನೀನ್ಯಾರು? ದೇವ. ದೈತ್ಯ, ಗಂಧರ್ವ ಹಾಗೂ ನಾಗ ಲೋಕದಲ್ಲೂ ನಿನ್ನ ಸಮವಾದ ಅಪೂರ್ವ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯರು ದೊರೆಯಲಾರರು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಮತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತಹ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿನನಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀನು ದಿವ್ಯ ರತ್ನಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತಳಾದರೂ ಅವು ನಿನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ, ಶೋಭೆಯಿಂದ ಭೂಷಿತವಾಗಿವೆ. ನಾನು ಮಹಾರಾಜ, ಪೂರವನ ಮಗ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಇದುವರೆವಿಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಲು, ಮಧುರ ವಾಣಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಲು ಉತ್ಸುಕ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ತಿಳಿಸು." ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ, ಅವಳ ಕಡೆ ನಡೆದ.



ಪರಿಚಯವೇ ಇಲ್ಲದ ಇಂತಹ ಯುವಕನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ತಪತಿಯು ತನ್ನ ಕಡೆ ಸಂವರಣನು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ಅಂತರ್ಧಾವಳಾದಳು.

ತನ್ನ ಮನವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದ ಆ ಸೌಂದರ್ಯರಾಶಿಯು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಲು, ಅದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದವನಾಗಿ ಮಹಾರಾಜ ಸಂವರಣನು ಪ್ರಜ್ಞಾಹೀನನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟು, ಕಿರೀಟವು ಅಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ತಲೆಗೂ ದಲು ಹಲ್ಲಾ ಪಿತ್ತಿಯಾಯಿತು. ದೀರ್ಘ ಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಬಿಡತೊಡಗಿದ.

ತಾನು ಮರೆಯಾಗುವಿಕೆಯು ಮಹಾರಾಜನ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಬಲವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಪತಿಯು ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರಾಣಾಂತಕ ಸಮಯ. ಅವಳು ತನ್ನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಅಪರಿಚಿತನ ಸಾವು ಉಂಟಾಗುವುದನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಕಂಪ ತೋರುವ, ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ದುಃಖ ತಿಗಾರಿಯೇ ಮರುಗಿದ ತಪತಿಯು ಮರುಗಿದಳು. ಅವನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರುವ, ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾದಳು.

"ರಾಜನೇ! ದೇವರು ನಿಮಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡಲಿ! ಪೃಥ್ವಿಯ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜರಾದ ತಮ್ಮಂತಹವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧೀರರಾಗುವುದು ಶೋಭೆಯನ್ನು ನೀಡುವಂತಹುದಲ್ಲ!"

‘ರಘುಸುತ’

ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ, "ಸುಂದರಿ, ನೀನು ಯಾರು. ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

"ನಾನು ಜಗತ್ತಿನ ಬೆಳಕಾಗಿರುವ ಭಗವಾನ್ ಆದಿತ್ಯನ ಮಗಳು. ಹಾಗೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತಂಗಿ ತಪತಿ..."

ತಪತಿಯು ಬುದ್ಧಿವಂತಳು. ಸಂವರಣನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಳು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವನ್ನು ಅರಿತಳು. ಅದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ತಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು.

"ರಾಜನ್, ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರಳಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲು, ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲು ಸಂಕೋಪಗೊಂಡೆ. ನಿಮ್ಮ ಸದ್ಗುಣ, ಯಶಸ್ಸು, ಕುಲೀನತೆಗಳು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತವಾದವುಗಳು. ಇಂತಹ ಪುರುಷನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವವಳೇ ಧನ್ಯಳು. ನೀವು ನಮ್ಮ ಲೋಕಪೂಜಿತ ತಂದೆಯವರನ್ನು ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಸಂಕಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಬೇಡಿ..." ಎಂದು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಡೆಯುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಯುವಕ, ಯುವತಿಯರು ಸಂಧಿಸಿದಾಗ, ತಮಗೆ ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸದೆ ಅದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಪರಿಹಾರ ಸಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಆದರ್ಶ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಈಕೆಯು ಹಿರಿಯ ಇರುವುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಈಕೆಯನ್ನು ಸತೀಮತಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವುದು.

ತನ್ನ ಹಿಂಬಾಲಕರಿಂದ ಮಹಾರಾಜನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ತುಂಬಾ ಹೊಕ್ಕಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ತಪತಿಯು ಅದೃಶ್ಯಳಾದಳು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ತಪತಿಯು ಅದೃಶ್ಯಳಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ. ಅವಳ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಚ್ಚಿದ. ತನಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ವಂದಿಸಿ, ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖನಾದ. ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದ.

ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಚಿತ್ರಕುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಿ, ಅಂಜಲಿಬಿಡು ನಾಗಿ ಭುವನಭಾಸ್ಕರ ಮೂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಗುರು ವಸಿಷ್ಠರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ.

ಸೈನಿಕರು ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ, ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಗುರು ವಸಿಷ್ಠರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದರ ಅನುಭವವನ್ನು ಸಡೆದರು. ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳೂ ಅವಗತವಾದುವು. ಮಹಾರಾಜನು ಉತ್ತಮ ವಿವಾಹ ಸಂತಾನವೇಕ್ಷೆಯಾಗಿ, ತಪಸ್ಸು ಸಡೆಸುತ್ತಿರುವುದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿತರು. ಅಂತೆಯೇ ಅವನ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಸಿಷ್ಠರು ಆರಂಭಿಸುವುದು ರಾದರು. ಸಂವರಣನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದರು. ನಂತರ ತಮ್ಮ ಯೋಗ ಬಲದಿಂದ ಸೂರ್ಯಲೋಕವನ್ನು ತಲುಪಿದರು.

"ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಮಾಸ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು, ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ವನನು!" ಎಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಪರಿಜಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

"ಧನ್ಯನಾದೆ ಪೂಜ್ಯರೆ!" ಎಂದು ಬೇಗಸೂರ್ಯನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಗಾರವ ಸೂಚಿಸಿ ನಂತರ ಶಿರಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು. ಆಸನವನ್ನು ನೀಡಿ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ ಮಾಡಿ, ಜರಣೋದಕವನ್ನು ಸಡೆದ.

ಅವರನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿದ ನಂತರ ಪಾದ ಖೇತದ ಬಳಿ ಕರಬದ್ದಿ ನಾಳಕುಳಿತು ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು "ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ, ತಮ್ಮ ಆಗಮನ ಸಂತೋಷ ಜನಕವಾದುದು. ಏನು ಮಾರ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಶಿರಸ: ವಹಿಸುವೆನು..."

"ಭಗವನ್ ಸೂರ್ಯದೇವ! ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಆಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜರಾದ ಸಂವರಣನು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾನಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಪ್ರಜಾವತ್ಸಲನೂ ಶೂರನೂ, ಸಂಯಮಿಯೂ ಆಗಿರುವನು ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಅನನ್ಯ ಉಪಾಸಕ. ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಶುದ್ಧ ಹೃದಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಆರ್ಚಿಸುವನು. ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯನ್ನೂ ನಿದ್ರಾಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನಿಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕಿರಿಯ ಪುತ್ರ ತಪತಿಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ."

ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಇದನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ. ನಗುಮುಖದಿಂದ ಹೇಳಿದ "ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಸಂವರಣನು ರಾಜರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಪರವಧಕ್ಕನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ.. ತಪತಿಯು ಅನುರೂಪನಾದ ವರನು ದೊರೆಯದೆ, ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಿಗದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ನಾನೇ ಸಂವರಣನಿಗೆ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಅನುರೂಪವಾದುದು. ತಾವು ಬಂದುದೂ ಬಹು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ನನ್ನ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಈ ದೊಯ್ದು, ಸಂವರಣನೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವನು ನೆರವೇರಿಸಿ..."

(34ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ)

# ಪೆರುಡು ತಿಮ್ಮನ ಕಥೆ

ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆ ಕರಣು, ದೀನಜನ ಮಂದಾರ  
ಮಾನಿನೀ ಮಾನರಕ್ಷಕನೆ ತವವಡ  
ಧ್ಯಾನದಲಿ ನಿಲಿಸೆನ್ನ ಮನವ ||

ತಿಮ್ಮನೆಂಬುವನೊಬ್ಬ ಕೂರ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವವ  
ನಮ್ಮೊಲರಿದ್ದನವ ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡ  
ತಮ್ಮನೀ ಕೇಳವನ ಕಥೆಯು ||

ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರಿಲ್ಲ  
ನೊಂದನಯ್ಯೋ ಎಂಬ ಜನರಲ್ಲಿ, ಕುರುಡ  
ಬಂದುದನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವನು ||

ತೆರೆದ ಜಾಗವನು ಕಾಣ ಅರಿಯು ಸುಖವೆಂಬುದನು  
ನಿರುತಭಜನೆಯಲಿ ಇರುತಿರ್ಪನಾ  
ಕುರುಡ ಮಾಡಿದ ವುಣ್ಣುದಿಂದ ||

ಮೂರು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಊರು ಕೇರಿಯ ತಿರುಗಿ  
ನೀರು ಅಂಬಲಿಯ ತಿರಿತಂದು ತಿಮ್ಮ  
ಪಾರಣೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹನು ||

ಇಂತಿರಲು ಒಂದುದಿನ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ತನ್ನಿರವ  
ಸಂತ್ಪ್ರಸಿ ಮನವ ತಿರುಪಳ್ಳಿ ಹೊರಬಾ  
ಕಂತುಪಿತ ನೀನೆ ಗತಿಯನುತ ||

ಕಂಗಳಲ್ಲದ ಕುರುಡ ಅಂಗಳೊಣಗಿದೆ ತಾಯೆ  
ತಂಗಳಂಬಲಿಯ ಕೊಡಿದ ನಮ್ಮೊವ್ವಾ  
ರಂಗನೀವನು ನಿಮಗೆ ಸುಖವ ||

ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿರೆ ಕುರುಡ  
ಬಂದು ಮನೆಯಾಕೆ ನೋಡಿದ ತಾ ಮರುಕದಿ  
ಎಂದಳೇ ಮಾತ ಕುರುಡನಿಗೆ ||

ಅಂಗಳಾಚುವೆ ಏಕೆ ತಂಗಳಿಲ್ಲವೋ ಇಂದು  
ರಂಗಯ್ಯ ತೋಪಲಿ ಹರಿಸೇನೆ ಊಟ  
ಸಂಗಡಲಿ ಬಾ ನಿನಗುಂಟು ||

ಎನ್ನುತಲೆ ಆ ಕುರುಡ ಸನ್ನೆ ಕೊಲನು ಹಿಡಿದು  
ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಡನೆ ಹೊರಟನವ ತೋಪಿಗೆ  
ಹೊನ್ನು ಕಂಡಾ ಬಡವನಂತೆ ||

ಅಂದು ಊರಿನ ಜನರು ಮಿಂದು ಮಡಿಯಲಿ ಬಂದು  
ಮಂದರೋದ್ಧರನ ಸೇನೆಯನು ಎಲ್ಲರೂ  
ಜಂದದಲಿ ಮಾಡುತ್ತಲಿಹರು ||

ದಾಸಯ್ಯ ತಡವೇಕೆ ಹಾಕಿಹುದು ನಡೆಯೆಡೆಯ  
ಮೀಸಲಿನ ಬಿಸಿ ಅಡುಗೆ ಆರುತಿಹುದೊ  
ದಾಸಯ್ಯ ನೀ ಊಟಮಾಡೊ

ದಾಸಯ್ಯ ಜೋಗಯ್ಯ ವೇತಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲ  
ಭೇಷಾಗಿ ಊಟವನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವರು  
ಲೇಸಾಗಿ ಸೇರಿದರು ಮನೆಯ ||

ಬಂದಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲ ತಿಂದು ತೇಗಿದರಲ್ಲಿ  
ನೊಂದು ಹಸಿದಿದ ತಮ್ಮ ಕೊಳ ಕೇಳೆ  
ಬಂದು ನೂಕಿದರವನ ಜನರು ||

ನೂಕೆ ಬಿದ್ದನು ತಿಮ್ಮ ನಾಕು ಮೊಳದೂರದಲಿ  
ಈ ಕುರುಡ ಜನಮವನು ನೀಗಲಾರೆ  
ಸಾಕುನಾಡ್ಯ ತಂದೆ ಎನುತ ||

ಬಿದ್ದು ಗೊಳಾಡುತೀ ಸದ್ದಿಲ್ಲ ತೋಪಿನಲಿ  
ಎದ್ದು ನಿಲಲಾರ ಸಂಕಟದಿ ಕುರುಡವನ  
ವದ್ದಾ ಡುತಿಹಪಲ್ಲಿ ಪಾಪ ||

ಜಾತಿನವದಲಿ ಕೆಲರು ನೀತಿಯನು ಮರೆತಿಹರು  
ಭೂತ ದಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ, ಸ್ವಾರ್ಥದ  
ಭೂತ ಹಿಡಿದಿಹುದು ನೋಡೆ ||

ಏನು ಓದಿದರೇನು ಏನುಮಾಡಿದರೇನು  
ನಾನು ನೀನೆಂಬ ಭೇದವಳಿಯದೆ ನರನು  
ಜ್ಞಾನಿಯಾಗನು ನೋಡೆ ಜಗದಿ ||

ಜಾವಕಳೆಯತು ಹೀಗೆ ನೋವು ಹೆಚ್ಚು ತು,  
ಜೀವದಾಸೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಿವೆ  
ದೇವದೇವನೆ ಸಲಹು ಎನುತ ||

ವಾಸುದೇವನೆ ಸಲಹೊ ನಾಕರಹಿತನೆ ಸಲಹೊ  
ಶೇಷಗಿರಿವಾಸ ಸಲಹೆನ್ನ ತಂದೆ  
ಘೌಸಿವಡಲಾರೆ ಪೊರೆಯೊ ಹಯ ||

ಏಕೆ ನೀನನಗಿತ್ತೆ ಈ ಕುರುಡ ಜನಮವನು  
ಸಾಕುಮಾಡಲೊ ತಂದೆ ಕೃಪೆಯ ತೋರಿ  
ಲೋಕ ಪೂಗಳಲಿ ನನ್ನ ದಯೆಯ ||

ಏತಕ್ಕೆ ಕೃಪೆಮಾಡೆ ಜಾತಿಬಾಹಿರನೆಂದೆ  
ಜಾತಿ, ದೇಹ, ಭೇದ ಇವು ತಡೆಯೇ ನಿನಗೆ  
ನೋಡಿತೆನು ಕರುಣಾಳು ಪೂರೆಯೊ ||

೨೧

ಜಾರುತಿದೆ ದೇಹವಿದೊ ಸೇರಿಸಿಕೊ ಪಾದದಲಿ  
ಮಾರಸಿತ ನೀನೆಂದು ಮಲಗಿರಲು,  
ತೋರ ಮಿಂಚೊಂದು ಹೊಳೆಯತಾಗ ||

೨೨

ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಕಂಗಳವೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೆಳಗಿತು, ತಿಮ್ಮ  
ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಸಂಭ್ರಮದಿ ಸುತ್ತ ನೋಡುತ್ತಲಿರಲು  
ಅಜ್ಞಾತನ ಅಲಯದೊಳಿಹನು ||

೨೩

ಏಳುಗಾವುದದಾಚೆ ಮೇಲೆ ತಿರುಪತಿ ಇಹುದು  
ಸಾಲುಗೋಪುರ ಕಳಶ ಗುಡಿಗೆ ಇಹುದು  
ಬಾಲಾಜಿ ನೆಲಸಿರುವನಲ್ಲ ||

೨೪

ನಿಂತಿಹನು ತಿಮ್ಮನದೊ ಕಂತುಪಿತನೆಮರಿನಲಿ  
ಸಂತಸಕೆ ಕಣ್ಣೆರು ಬರೆ ಕಂಡನವ  
ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಹರಿಯ ||

೨೫

ಉಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರವು ತೊಟ್ಟರನ್ನದ ಒಡವೆ  
ಇಟ್ಟಿರುವ ನಾಮ, ರನ್ನ ಮುಡಿ, ಕುಂಡಲವು  
ದಟ್ಟವಾಗಿಹ ತುಳಸಿಹಾರ ||

೨೬

ಶಂಖ ಜಕ್ರವು ಕರದಿ, ಅಂಕದಲಿ ಸಿರಿದೇವಿ  
ಸಂಕಟನ ಪರಿಹರಿಸ, ಅಭಯಹಸ್ತ  
ನೆಂಕಟೇಶಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಹುದು ||

೨೭

ಬಂಗಾರ ಗಿರಿವಾಸ ಶೃಂಗಾರ ಮೂರುತಿಯು  
ಮಂಗಳಾಕಾರದ ನೋಡದರಗಿಣಿಯವ  
ಅಂಗಜನ ಪೆತ್ತಯ್ಯನಹುದು ||

೨೮

ತಾಳೆ, ತಮ್ಮಟೆ, ಭೇರಿ ತಾಳಮೊದಲೆ ಶಂಖ  
ಮೇಲೆನಿಪ್ಪಟಲಗದ ರವದ ಇಂಪು  
ಕೇಳುತಿದೆ ಹರಿನಾಮ ಭಜನೆ ||

೨೯

ನಿನ್ನ ದರುಶನಕಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಬರುತಿಹರು  
ಹಣ್ಣು ಸಕ್ಕರೆಯು ತಂದು ಕೊಡುತಿಹರು  
ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಪಿರಿದಯ್ಯ ನೋಡೆ ||

೩೦

ವಪ್ಪದಲಿ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ತವ್ವುಕಾಣಕೆ ಹೊನ್ನ  
ತಪ್ಪದೇ ತಂದು ಕಣಜಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತ  
ತವ್ವುಮನ್ನಿಸು ಎನ್ನುತಿಹರು ||

೩೧

ಕಷ್ಟವನು ಪರಿಹರಿಸ್ತು ಇಷ್ಟವನು ನೀಳ್ಗಿಸಲಿಸು  
ವುಟ್ಟ ಮಗುವಿತ್ತು ಮನೆಬೆಳಕ ನಡೆಸು  
ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡೆಯನೆ ನ್ನುತಿಹರು ||

೩೨

ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆ ನೀನು ಏನು ಕರುಣೆಯೊ ತಂದೆ  
ದೀನರಷ್ಟು ಸಲಿವೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಸುರ  
ಭೇನು ಕಲಿಯುಗದಿ ಸತ್ಯನೀನು ||

೩೩

ಅದರದಿ ಅಪಃಕರು ಪಾದ ತೀರ್ಥವನಿತ್ತು  
ಪಾದದಾ ತೊಳಸಿ ಶಾಲಾನ್ನವನನಿಗೆ  
ವೇದಮಂತ್ರದಿ ಹರಸಿಕೊಡಲು ||

೩೪

ತಿಮ್ಮ ಪೂಂಪುಳಿ ಪೋಗಿ ದಮ್ಮುಹಡಿದರುಹಿದನು  
ಪ್ರೇಮದೊಳಿತ್ತ ಕಣ್ಣು ದರುಶನವ  
ದಮ್ಮಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಪೋಗಿ ||

೩೫

ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚು ತ ಹರಿಯು ಪೇಳಿದನು ಸನ್ನೆಯಲಿ  
ತಾಳು ಶಾಂತಿಯು ತಿಮ್ಮ, ಕೊಡುವೆ ಸುಖವ  
ಕೇಳು ನೀ ನಿನ್ನ ಜನಮ ಕಥೆಯು ||

೩೬

ಜಾತಿ, ಧನ, ಬಲ, ಮದದಿ ಘಾತಿಸಿದೆ ಬಡವರನು  
ನೋಡುತರುವ ಅಂಗ ಹೀನರನು ಜರಿದೆ  
ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಹೋದೆ ತಿಮ್ಮ ನೀನು ||

೩೭

ನಿನ್ನ ನುಡಿ ನಿಜವಹುದು, ನಿನ್ನ ಕಥೆ ಮೇಲಹುದು  
ನಿನ್ನ ನೆನವರಳು ಪೋಪುದೆಲೊ ತಿಮ್ಮ  
ಎನ್ನು ಹಾ ಕರಿ ಮಾಯನಾದ ||

೩೮

ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದನು ತಿಮ್ಮನು ಅಜ್ಞಾತನ ಕಾಣದಲೆ  
ಎಷ್ಟು ಹರಿಯನವ ಕಂಡು ಹೃದಯದಿ  
ಸಜ್ಜಿತ ಹರಿಪುರಕೆ ನಡೆದ ||

೩೯

ಬಂದ ತಿಮ್ಮನ ಕಂಡು ವಂದಿಸುತ್ತ ಉರುಜನ  
ಮಂದಿರಕೆ ಕರೆತಂದು, ಹರಿಭಕ್ತ ನಿವನಂದು  
ಉಪಹರಿಸಿ ಪೂಗಳುತಿರಲು ||

೪೦

ಶ್ರೀವರನ ಭಜಿಸುತ್ತಾ ಪಾವನನು ತಾನೆನಿಸಿ  
ಐವತ್ತು ಮರುಷಗಳ ಕಳೆದು, ತಿಮ್ಮ  
ದೇವ ದೇವನ ಪಾದಸೇವೆ ||

೪೧

ಅತ್ತ ಕಾಣುತ್ತಲಿರುವ ಎತ್ತರದ ತೋಪಿನಲಿ  
ಹುತ್ತವಿದೆ, ಅದು ತಿಮ್ಮನ ಗದ್ದುಗೆಯು  
ನಿತ್ತದಲಿ ಅದಕೆ ಪೂಜೆಯುಂಟು ||

೪೨

ಶ್ರೀನಿವಾಸನೆ ಜಯತು, ದೀನರಕ್ಷಕ ಜಯತು  
ಮಾನಸದಿ ಪರಮಕರುಣಾಳು ಜಯತು  
ಜ್ಞಾನದಿ ನಾರಸಿಂಹ ಜಯತು ||

ದಾ|| ಕ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ

ತ ಮಿ ಳು ನಾ ಡಿ ನ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾದ  
ಆಳ್ವಾರರು ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನ, ಪೂಜನ,  
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವಮಾನ  
ವನ್ನು ಕಳೆದರೂ, ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ  
ಮಾನವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಮರೆತಿರ  
ಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜ  
ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ನಡೆದು  
ಉಜ್ಜೀವಿಸಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ತಮ್ಮ  
ಧಾರ್ಮಿಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಬಹು ಸೊಗಸಾದ  
ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೇ ದಿವ್ಯ  
ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ವರ್ಣಿಲು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ  
ಗಳ ಪರ ವಾದಮಾಡುವಂತೆ, ಆಳ್ವಾರರು  
ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಂದೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು  
ಸ್ವಾಮಿಯ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಲು  
ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ, ಮಾನವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ  
ಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಅವರ ಪಾಪ  
ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿ, ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನು  
ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಜೀತನೋದ್ದಾರ ಮಾಡ  
ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಹೇ! ನೈಕೃತಪತಿವೇ! ನಿನ್ನ  
ಸೃಷ್ಟಿಯು, ಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗ, ಮಾನವರೆಂದು  
ವಿವಿಧರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೂಪಾನವಾಗಿ ನಡೆದು  
ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೀನು ರಕ್ಷಿಸಿ  
ಬೇಕು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ, ದುಷ್ಟತ್ವ  
ಕಟ್ಟಿ ಜೀವನ- ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಾನವರನ್ನು  
ಕಷ್ಟ-ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವಂತೆ  
ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ನೀನು,  
ಮಾನವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ,  
ಅನರ ಕಷ್ಟಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು”  
ಎಂದು ಆಳ್ವಾರರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು  
ಬೇಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಳ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು  
ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು  
ವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಯ ದಿವ್ಯ  
ಚೇಷ್ಟಿತಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿ  
ಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ,  
ಭಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿ  
ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಅನುಕರಣ  
ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧ  
ಗಳನ್ನು ಅವರ ಹಾಡಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿ,

# ಆಳ್ವಾರರು ಜಗತ್ತು

ಇತರರೂ ತಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ  
ಉಜ್ಜೀವಿಸಲೆಂದು ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಹೇ! ಮನಸ್ಸೇ! ಸುಂದರವಾದ  
ಮತ್ತು ತುಳಸೀಮಾಲಾಧಾರಿಯಾದ ಪರ-  
ಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸು,  
ಸ್ವಾಮಿಯ ಕರುಣೆಯಿಂದಲೇ, ಜಲವೂ,  
ಪರ್ವತವೂ, ವಿಶಾಲ ಆಕಾಶವೂ,  
ವಾಯುವೂ, ದೇಹ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ- ಎಲ್ಲವೂ  
ನಿಂತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ.”  
ಮಾನವರು ವಿಹಿತ ಕರ್ಮದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಭಕ್ತಿ  
ಯಿಂದಲಾಗಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ  
ಬೇಕೆಂದು ಇದರಿಂದ ಆಯಿತು.

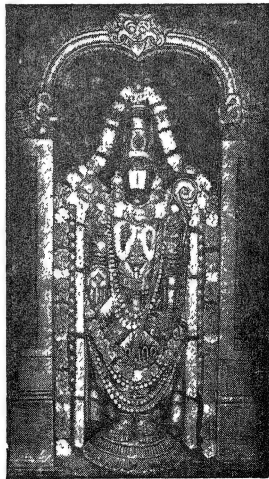
“ಹೇ, ಮನಸ್ಸೇ! ಪರಮಾತ್ಮನು  
ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವನು ಎಂದು ತಿಳಿ.  
ಆಕಾಶವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಉನ್ನತ ಪರ್ವತ  
ತಿಖರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅನೇಕ ರೂರಗಳಿಂದ  
ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ  
ಇರುವನೆಂದು ತಿಳಿ. ದುಷ್ಟ ಘಟಿಸರ್ಪದ  
ಹೆಡೆಯ ಮೇಲೆ ನರ್ತನ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ  
ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ  
ಪರಮಾತ್ಮನ ಜರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿ  
ಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯ  
ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂದು ತಿಳಿ” ಎಂದು  
ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ಆಳ್ವಾರರು.

“ಹೇ, ಪ್ರಭೋ! ಇಂದಾಗಲಿ, ನಾಳೆ  
ಆಗಲಿ, ಮುಂದೆ ಬರತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ,  
ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಕೃಪೆಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇದೆ.  
ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ನಾನು  
ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ  
ನರನಿಲ್ಲದೆ ನಾರಾಯಣ ನಾಮ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂಪ್ರದಾರನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಲ್ಲದೆ ನರ  
ಜೀವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ”.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವರತ್ನನು. ದುಷ್ಟ  
ನಾದ ಬಳಸುವನು ಕೊಕ್ಕನ್ನು ಸೀಳಿ,  
ಕೊಂದು ತಿಷ್ಟಿರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು ವೇದ  
ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಗರುಡನನ್ನು ವಾಹನ-  
ವಾಗುಳ್ಳವನು. ಪ್ರಕಾಶಮಾವದ ಜಕ್ರ  
ವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು. ಪ್ಲೇರ ಸಮುದ್ರ  
ದಲ್ಲಿ ಶೇಷನಿಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅವನಿಗೂ  
ಅವನ ದ್ವೀಪಿಯಾದ ಗರುಡನಿಗೂ, ಸ್ನೇಹ  
ವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವನು. “ಹೇ!  
ಮನಸ್ಸೇ! ಅಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು  
ನಿತ್ಯವೂ ತನ್ನದೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು”. ಎಂದು  
ತರುಮೇಶ್ವರಿಯಾಳ್ವಾರರು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ.  
ಅವನು ಮಾನವರ ಪಾಪಪರಿಹಾರ  
ಮಾಡುವನು. ಬ್ರಹ್ಮರೂಪರು ವೆಂಕಟಾಜಲ  
ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ



ಶ್ರೀ ಡಿ. ಕೃಷ್ಣಂಗಾರ್

బరువరు. మాకొండేయ మహర్షియు  
వేంకటాచలవతియును అరాధిస్తామి. అద్భుత  
రీతియిల్ల వణికినది. “ఈ పర్వతదర్శి,  
ఆనె, సింహ. యాళి, జిన్న, రత్న  
మత్తు పుష్పదీపం కలిగి వరులతో  
గళం ఘోరకావాలి. అష్టాక్షర్య  
భండారం దీని కలిగి వరులతో  
సామియు నేటికీ వరుల. ఇంత  
సామియు దర్శన తనకి లభ్యమైంది  
తన్న భాగ్య” ఎందు తిరుమళి  
అక్కరలు కలిగింది.

అక్కరల పరంపర కిరీటి వ్రాయరాదు  
నమాళ్ళారరు, జగత్తన కష్టసంకటి  
గళన్న కండు మరుగి “మానవరు  
పరమాత్మన కడిగి దోగివ వ్రాయత్తు  
మాడుత్తిలవల్ల” ఎందు దుఃఖిసింది.  
తమ్మ మనస్సును కురితు దాగి దోగి  
కలిగింది.

‘పరమాత్మను జగత్తును సృష్టిసి,  
వరాహ ఆవతారం దర్శి అదన్న దర్శి,  
ప్రళయ కాలం దర్శి అదన్న తన్న, లుదర  
దర్శి నిర్మిసి, సృష్టికాలం దర్శి అదన్న దోగి  
పడిసింది. బలి జక్ర వర్తి యింద  
సాధిగనపడిసికొండు రక్షిసింది. ఓగి  
సర్వకాలం దర్శి జగత్తును, రక్షిసింది  
సర్వకాలం దర్శి, పరాత్పర ను అద  
త్రిమూర్తి రాయణం జగత్తు అత్మయి  
లుజ్జి విమత్తిలవల్ల” ఎందు అక్కరలు  
యోగిసింది.

నమాళ్ళారరు పరమాత్మ నన్ను  
పడియువ విధానం తమ్మ దిన్న  
ప్రబంధం దర్శి వివరిసింది. ఎల్లరి  
అంత ప్రయత్న కృత్యం బయ్యింది  
తమ్మ మనస్సు కురితు దోగింది.  
“దోగి మనస్సే! ఆ ప్రయత్నం  
సర్వం పని, నిరంతరం, అగిరి

పరమాత్మను అజ్ఞానం నన్ను ద్విం  
మాడి, తన్న తేజోప్రభావం  
జగత్తిగి జ్ఞానకర్తా దిగి నన్ను కరు  
సిరువను. నాయకాగి పరంజ్యో  
విసిరువ, శ్రీయశవతియును మాదా  
విదగళన్న భజిసి లుజ్జి వి  
వందింది.

“దోగి, అత్మభరితనాన నన  
సామియు! నాను నిన్ను పడి  
లుపకారగళన్న దోగిలు మౌర్యం  
అదక్ర కలిసి మోదలగి ఇరువదిల్లి. దో  
తాయయింతే ప్రియమనను నిగి  
కుట్టిసింది తండ్రియంతే దివ్యం  
మాడువనను నిగి. జ్ఞానకలి  
లుపదోగి మాడి అజ్ఞానం నిగి  
మహా వంశకాలం పుతనియన.  
సంహారమాడి శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ  
(మందిన పుటి నోగి)

(30 నో పుటింది)

వశిష్టరు శూర్యనిగి అర్చన  
నిగి, తపత్యం కరిమకొండు, గగన  
మాగద ముఖంతర సంవరణ బగి  
బిందరు.

అల్లయగి అగ్నియన్న ప్రజలగి  
సిందరు. దోగి వేదకళన్న మంత్ర  
పురస్కరగా అగ్నినిగి, ఆ అగ్ని  
దోగి వేదకళన్న విధిపూర్వకగా  
సంవరణ-తపత్యం వి వా హ వ న్ను  
వశిష్టరు నేరవేరిసిందరు.

రాజధాని అయోధ్యగి మరగి. రాజ  
ధర్మకృ అనుగుణంగా సంవరణం  
తన్న కర్తవ్యం నివహిసి, ప్రజా  
వాలన మాడతొడగి. తపత్యం  
అవన ఎల్ల రీతియ కాంక్షగళల్ల  
సహకరిమత్తిల్ల.

ముందే అవళు ‘కురు’ మహా  
రాజనిగి జన్మవిత్తు. ఇదే కురు  
జక్రవర్తియ యాగకాలిగా ఉండు  
పుణ్యం ప్రదోగి నిమిగి. ఇదే  
కురుక్షేత్ర, దుఃఖకరం  
విజారందర భగవద్గీతయ సృష్టి  
యద ఈ పుణ్యధామిల్ల మహా  
భారత యుద్ధం దర్శి అగ్నిం  
హతరాదు. కురువన ప్రతియిండు  
యోగి జక్ర పుణ్యకార్యం దర్శి తపత్యం  
కృత్యం దర్శి. అగ్నియ మాగదర్శన  
దర్శి కురు అత్మజ్ఞ మట్టికేరలు సాధ్య  
వాయు; ప్రపంచం మోదలన జక్ర  
పత్మం నన్ను సాధిసలు సహకరి  
యాయుతు.

(వివిధ మూలగళం)



(11 నో పుటింది)  
పారమార్థికవన్న పడిం  
దోగియ దోగింది.

ఓగి పురందరదాసర హాడుగ  
తత్వజ్ఞానం నిధియ అగి. భార  
సంస్కృతియ ఎల్ల లుదాత్మగళగళ  
నేదోగి పనిపత్మగళ సారం నన్ను అ  
రజనగళగి కాణిబయి. అవారం  
అనుభవ, భక్తి, జ్ఞానగళ కలిగి మ  
బంద అవర విజారదర్శన అందిన  
జీవనం నన్ను కుభ్యగళి భక్తి భా  
వన్న బిత్తి ఆ మూలక సవరం  
కృత్యం పనిపత్మ కాణిబయి. తప  
గళ కళిందర దాసర నుదిగళ బిత్తి  
కరణగళి లోగళ బయికి మ  
దర్శన నిగి బయిగి. పురంద  
దాసరను కురిత ఉండు సృష్టి  
“జ్ఞాన భక్తి వేదాగ్య సంస్కృతం భ  
మాగ ప్రవర్తకం పురందర గుర  
నందో దాస శ్రేష్ఠం దయానిధి...  
ఈ మాతం దాసవరణం పురంద  
దాసర సాధన సిద్ధిగళి అ  
వ్యక్తిత్వం సంద గారంబాగి.



(ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ)

ನೀನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದ ದಾರಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾದುವು. ಅಂತಹ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕರುಣಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು” ಎಂದು ಆಳ್ವಾರರು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಮಾತ್ಮ ಸಮಾಗಮಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮನಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಕೂಡಿ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಕಾತರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ರಹಸ್ಯ.

“ಹೇ, ದೇವಾಧಿದೇವಾ! ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ, ಕಮಲನಯನನಾಗಿ, ಶುಭ್ರದಂತನಾಗಿ, ಶುಚಿಷ್ಣುತನಾಗಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಧ್ಯಾನ, ಗಾನಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಜರಾಕರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸು ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು ನೀನು ಸರ್ವತತ್ವನಾದ ಜಗತ್ತತಿಯು” ಹೀಗೆ ಆಳ್ವಾರರು ಬೇಡಿ, ಜಗತ್ತನ್ನು ಹಾಗೆ ಕರುಣಿಸುವಂತೆ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಳ್ವಾರರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರರು ಕೊನೆಯವರು. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರವರು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕು ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರು ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ಆರು ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಶುಕವಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಇವರು ಮಾಡಿರುವ ಮಹೋಪಕಾರ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯದು. ಇವರು ಗುಡಿ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಸಿ, ಉತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ರೂಪಗುಣ ವಿಭವ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ ಕಂಡ ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರರವರು ತಾವು ರಚಿಸಿರುವ

ಸಿರುವ ಅಮೋಘವಾದ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಂತೂ, ಅವರ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಿಂದ ಬಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಬುದ್ಧಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರೋ ಎನ್ನುವಂತಿವೆ. ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಅನುಕರಣ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ.

ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರರು ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದು, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ದರ್ಶನವಾದಾಗ, ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ, ಅನುಭವವನ್ನೂ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹಾಡಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು ಭಕ್ತಿಪ್ರಬೋಧಕಗಳಾಗಿವೆ.

“ಹೇ! ದೇವಾ! ಹೇ! ಪ್ರಭೂ! ದೆವ್ವರ ಒಡೆಯನಾದ ಗುಹನನ್ನು ಕೀಳು ಕುಲದವನೆಂದು ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡದೆ, ಅವನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದೆ. ಕಪಿಕುಲದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಪಿ ಎಂದು ಅಲ್ಲಗಳೆಯದೆ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸಮನೆಂದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅವನಿಗಿತ್ತೆ. ತಾವರೆಯ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮೊಳಕೆಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಣೇಂದ್ರನು ಪಶುವೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸದೆ, ಅವನು ನಿನಗಾಗ ಓಡಿಬಂದು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಜಗದ ಒಡೆಯ ನೀನು”.

“ಹೇ! ಪ್ರಭೂ ಕೋಲೂರಿ ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಾಗದಂತಹ ಮುತ್ತು ಸುಳಿಯುವ ಮುನ್ನ, ಕಾಲೂರಿ ನಿಂತಾಗ ತೂಗಾಡುವ ಗತಿ ನನಗೆ ಬರುವಮುನ್ನ, ಹೆತ್ತತಾಯಂತೆ ಬಂದ ರಕ್ತಸಿಯ ಉಸಿರನ್ನು ಹಿಂಡಿದ ದೇವಾ! ಕಾಮಾಡು. ನಿನಗೆ ತಲೆಬಾಗುವೆನು ಸ್ವಾಮಿ”.

ಹೀಗೆ ತಿರುಮಂಗೈ ಆಳ್ವಾರರು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆ, ಬದರಿ ಕಾಶ್ರಮ, ಅಹೋಬಿಲ, ತಿರುವತಿ, ತಿರುವಳ್ಳೂರು, ತಿರುವಳ್ಳಿಕ್ಕೇಣಿ, ತಿರುಕ್ಕುರಂಗಡಿ, ತಿರುಕ್ಕೋವಲೂರು, ತಿರುವಳ್ಳಿರೈ, ತಿರುವಣ್ಣ ಗರಂ, ತಿರುಕ್ಕಣ್ಣ ಮಂಗೈ, ತಿರು ನರಿಯೂರ್, ತಿರುಮಾಲೆರುಂ ಶೋಲೆ, ತಿರು

ನಗರಿ, ಕಾಂಚಿಪುರ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದರ್ಶನಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ, ಉತ್ಸವಾದಿಗಳ ವೈಭವವನ್ನೂ ಬಹು ಸೊಗಸಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಸರ್ವಜನರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಉಜ್ಜೀವಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ದರ್ಶನವಾದ ತಕ್ಷಣ ತಿರುಮಂಗೈ ಆಳ್ವಾರರು, “ಕಂಡೇ, ನಾರಾಯಣ ಕಂಡೇ” ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ವೈಭವವನ್ನೂ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ನಾರಾಯಣ ಸ್ಮರಣೆ ಎಂಬುದು ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಅಖಂಡ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು, ದುಃಖವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು, ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಹೆತ್ತತಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ನಾಮದಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡೆನು.

“ಹೇ! ನೀಲ ಮೇಘ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಜತುರ್ಬುಜನಾಗಿ, ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ ನೀನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಿಜಯಮಾಡಿರುವಾಗ, ನಿತ್ಯ ಯುವತಿಯರಾದ ಶ್ರೀದೇವಿ, ಭೂದೇವಿಯವರು, ಪುಷ್ಪದಂತಿ ಕೋಮಲವಾದ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ನೀನು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವೆ.

“ಹೇ! ಸರೈತ್ತರಾ! ನೀನು ಧಕ್ಕ ಅರ್ಘ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವೆ. ಪರ, ಪುಣ್ಯ, ವಿಭವ ಎಂಬ ಮೂರು ರೂಪಗಳಾಗಿರುವೆ. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ನೀನು, ಅರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಿಜಯಮಾಡಿ, ಐಹಿಕ, ಅಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವೆ.

# ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಾಮಗಳು

ಅರ್ಜುನ ಉಪದೇಶ:-

ಕಿಂನು ನಾಮಸಹಸ್ರಾಣಿ ಜಪಂತೇ ಹ ಪುನಃ ಪುನಃ |  
ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ ದಿವ್ಯಾನಿ ತಾನಿ ಚಾಚಕ್ಷತ್ ಕೇಶವ ||

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನ. ವಚನ :-

ಮತ್ಪ್ರಶ್ನಂ ಕೋನುಂ ವರಾಹಂ ಹ ವಾಮನಂ ಹ ಜನಾರ್ದನಂ |  
ಗೋವಿಂದಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಮಾಧವಂ ಮಧುಸೂದನಮ್ ||  
ಪದ್ಮನಾಭಂ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ವನಮಾಲಂ ಹಲಾಯುಧಂ |  
ಗೋವರ್ಧನಂ ದ್ವೈಪೀಕೇಶಂ ವೈಕುಂಠಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ||  
ವಿಶ್ವರೂಪಂ ವಾಸುದೇವಂ ರಾಮಂ ನಾರಾಯಣಂ ಹರಿಂ |  
ದಶೋದರಂ ಶ್ರೀಧರಂ ಹ ವೇದಾಂಗಂ ಗರುಡಪ್ಪಜಂ ||  
ಅನಂತಂ ಕೃಷ್ಣ ಗೋಪಾಲಂ ಜಞತೇನಾ ನಾಸ್ತಿ ಪಾತಕಂ |  
ಽವಾಂ ಕೋಟಿ ಪ್ರದಾನಸ್ಯ ಅಶ್ವಮೇಧ ತತ್ಸ್ಯ ಹ ||  
ಕನ್ಯಾದಾನ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾಂ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ |  
ಅಮಾ ಮಾಂ ವಾ ಪಾರ್ಥ ಮಾಸ್ಯಾಂ ವಿಕಾರಶ್ಯಾಂ ತಥೈವ ಹ ||  
ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೇ ಸ್ಮರಣೈಶ್ಚಂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಚೈವ ಹ |  
ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಹ ಜಪೇನ್ನೈಶ್ಚಂ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಸಂವಾದೇ ವಿಷ್ಣೋರಷ್ಟಾವಿಂಶತಿ  
ನಾಮಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಅರ್ಜುನ ಕೇಳಿದನು:- ಓ ಕೇಶವಾ! ದಿವ್ಯವಾದ ಸಹಸ್ರನಾಮ  
ಗಳ ಸಮಾನವಾದ ಯಾವ ನಾಮಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವರೋ ಆ ನಾಮ  
ಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹೇಳಿದನು:- ಓ ಅರ್ಜುನಾ! ಮತ್ಪ್ರಶ್ನ, ಕೋರ್ಮ, ವರಾಹ, ವಾಮನ, ಜನಾರ್ದನ, ಗೋವಿಂದ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ, ಮಾಧವ, ಮಧುಸೂದನ, ಪದ್ಮನಾಭ, ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ, ವನಮಾಲ, ಹಲಾಯುಧ, ಗೋವರ್ಧನ, ದ್ವೈಪೀಕೇಶ, ವೈಕುಂಠ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ವಿಶ್ವರೂಪ, ವಾಸುದೇವ, ರಾಮ, ನಾರಾಯಣ, ಹರಿ, ದಾಮೋದರ, ಶ್ರೀಧರ, ವೇದಾಂಗ, ಗರುಡಪ್ಪಜ, ಅನಂತ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಎನ್ನುವ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಾಮಗಳನ್ನು ಯಾವನು ಜಪಿಸುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಪಾಪಗಳು ಅಂಟುವು, ಮತ್ತು ಹಿಂದು ಕೋಟಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ಫಲವನ್ನು, ಹಿಂದು ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು, ಹಿಂದು ಸಾವಿರ ಕನ್ಯಾದಾನಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದುವನು. ಇವನ್ನು, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಪೂರ್ಣಿಮೆ, ವಿಕಾರದಿ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಪಿಸುವ ಮಾನವನು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುವನು.

—ಶ್ರೀ ಎ. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿ.

“ಹೇ! ವಿಶ್ವಾತೀತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮಾ! ನೀನು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ ಯುಕ್ತವಾದ ಅರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಿಜಯಮಾಡಿಸಿ, ಭಕ್ತರ ಆರಾಧ್ಯನಾಗಿ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಯೋಗ ನಿವ್ರಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಜಗತ್ತಿನ ಜನರ ಕಷ್ಟ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ದೂರಮಾಡು” ಎಂದು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಳ್ವಾರರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.

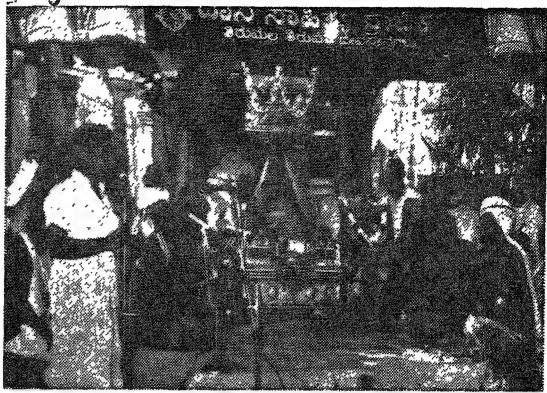
ಹೀಗೆ, ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ ಜೋಳ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಮಲೆನಾಡು ದೇಶಗಳ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಜಯಮಾಡಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳ ಅರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಳ್ವಾರರು ಮನೋಹರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿದಾಗ ಆಳ್ವಾರರು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದಂತೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಅಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆವೆ ಎಂದು ಅವರು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದರು. ಭಗವಂತನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ವಿರಾಡ್ವಿಶವನ್ನೂ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಆಳ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ಈ ಅನುಭವವನ್ನು ತಾವು ರಚಿಸಿ ಹಾಡಿರುವ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಉಪದೇಶರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಜನರು ತಮಗಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಉಜ್ವಲವಿಸಿ ಎಂದು ಅವರು ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ, ಜನರು ತಮ್ಮ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಜನರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.



(4 ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ತಿರುಮಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ವೈಕುಂಠ ಕೋರಣದ ಬಳಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12-20 ರ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಧ-ಸ್ವಾಮಿಪ್ರಸಾದ, ಹಾಗೂ ಶೇಷವಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ೩.೩ ದೇ. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದರು. ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೊಡನೆ ಆಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಅಂದು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ 108 ಸ್ತೋತ್ರಕರ್ಮದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಯ ವಜ್ರಕಿರೀಟ, ಮತ್ತಿತರ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಕೋರಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತಿರುಮಲೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ನೇಪಾಳದ ರಾಜರನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಶೇಷವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕಿರಿಯ ವೆಲ್ಡೆಟ್ ನೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಕುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ವಸಂತ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವೇದಪಂಡಿತರ ಅತಿವಾರ್ಧ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಸಾದ ವಿತರಣೆ ಆಯಿತು.

ತಿರುಮಲೆಯ ಅಲಯದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಇತಿಹಾಸ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಶುದ್ಧತೆ, ಸರಸತೆಯ ಸಾಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ನೇಪಾಳದ ಪಶ್ಚಿಮಪಂಚದೇವಾಲಯದಲ್ಲೂ ಇಂತಹದೇ ಶುಭ್ರತೆ, ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ೩.೩ ದೇ. ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಹಾರಾಜರು ೩.೩ ದೇ. ಬೋರ್ಡ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಇವರಿಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕೋರಿದರು. ಅಂತಹ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ನೆರವನ್ನೂ ನೀಡಲು ೩.೩ ದೇ. ಸಿದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಬೋರ್ಡ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಡಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು ನೇಪಾಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೂ ೩.೩ ದೇ. ನೆರವು ನೀಡಲು ಸಿದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ೩.೩ ದೇ. ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಜ ಶ್ರೀಮತಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ಅವರು ತಿರುಮಲೆಯ ಅಲಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿಯವರು ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ೩.೩ ದೇ. ಗಳ ವಿವಿಧ ಯಾತ್ರಾಕೋಶವೊಳಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಮಾನವ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು.



ಕನಕದಾಸರ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಶ್ರೀ ಕೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ

### ಕಾಗಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ಜಯಂತಿ

ಧಾರವಾಡದ ಕಾಗಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ನವಂಬರ್ 21, 23 ರ ಶನಿವಾರ ಹಾಗೂ ಭಾನುವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ಜಯಂತಿ ಉತ್ಸವವು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನ, ಶ್ರೀ ಕನಕ ಸಮಿತಿ ಪ್ರಸ್ಥಾನ, ಕಾಗಿನೆಲೆ, ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆ, ೩.೩ ದೇ. ಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ಕನಕದಾಸರ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎ. ಜಯರಾಮರಾಯರೂ, ಕಾಗಿನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಅರಳಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಅವರೂ, ಭದ್ರಗಿರಿ ಅಶ್ವತ್ಥ

ದಾಸರೂ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರೂ ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಚಿಂತಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರಸನ್ನಲುವಾರು, ಶ್ರೀ ಪಿ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಎನ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರುಗಳಿಂದ ಸಂಗೀತ ಸಭೆಗಳೂ, ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎನ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ರುಕ್ಮಿಣಮ್ಮನವರು ಗಳ ಕಾವ್ಯಪಾಠನವೂ, ಶ್ರೀ ಕನಕದಾಸರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ. ಡಿ. ರಾಜಮ್ಮ, ಶ್ರೀ ವಿ. ಅಶ್ವತ್ಥ ನಾರಾಯಣದಾಸರುಗಳ ಹಂಕರಿಗಳೂ ಏರ್ಪಡಾಗಿದ್ದವು.



ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾವಿಜಯಾದಿ ಹಿರೇಂದ್ರ ಶ್ರೀ ಅರಳಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ

## డా॥ ఎన్. అనంతరంగాಚార్ నిధన

కన్నడ భాషా విద్యాపరిషత్, మೈసూరు విశ్వవిద్యాలయం నిన్నటి ప్రాధ్యాపకరణ అద డా॥ ఎన్. అనంతరంగాచార్యులు మైసూరునల్లి కళింద డిసెంబర్ 7 రండు నిధనరాలిరెండు తిళిలు వివాదవాగుత్తే.

కన్నడ భాషా సంస్కృత భాషాగర్భ బాధాను పండితరాలిద్ద త్రి అనంత రంగాచార్యులు కలకాలింద ఆస్థానరాలిద్ద, బీటెనటికేయింద ఇద్దరు. ఇద్దకీద్దంత అంత్య జ్ఞానిరారు. (సద్గురు ఓదుగరగి తమ్మ లోమనగళింద ఇవరు: పండితరు)

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయం కన్నడ స్వాతంత్ర్య పదవియ మోదల గుంపిన ననరత్న గర్భి ఒబ్బరాద 'అనంతరంగాచార్యులు కుమేవు, కి. వేంకటరామన్, డి. కి. భీమసేనాచార్య, డి. ఎల్. నరసింహాచార్య, మోదలరాదవరేందిగి బి. ఎం. త్రి, వేంకటయ్య, కృష్ణశాస్త్రిగళి హిరతనల్లి తండికి పడిమ నాడు నుడిగ సవేగి అంతరాలిరు.

మైసూరు ప్రాజెక్టు సంకీర్ణన సంస్థయ్యియొ కలప మోడిద త్రియ్యుకరు కలవారు కళగన్నడ కావ్యగళన్న బీరకిగ తండుకొట్టరు. అవర సంపాదిత కృతిగళి మల్లికార్జునన సొక్తి సుధారణవచ్చు, కుమారవ్యాసన భారతద ద్విజా, కళా, శబ్ద గదాపర్వగళి, జగన్నాథ విజయ సంగ్రహం, కుమార రామ సంగ్రహం గ్రంథం బీటెన జేసుకు పడిమి. కావ్యసాగ - సంపాదనగా అక్కాదమయ బతుమనానవన్న పడిమి.

వేదాంత దీక్షితుర డా॥ అవర సాహిత్యద బగి ములరు పుస్తకగళు నన్నూళ్లార తిరుమాయోవోళి వ్యాఖ్యాన మోదలరాదవు అవర వ్యాఖ్యాన, వివర సంగ్రహ కాశలగళిగి ఒడిద కన్నడిగళు.

భారతీయ భాషగళ సాహిత్య ఇతిహాసవన్న (భారతీయ అంగ భాషాసాహిత్యవన్న సరిదంత) ఒట్టిగి నిడడు ఒందు సావిర పుటద సాహిత్యభారతీయ హిరయ సంపుటివు, 'కన్నడ జంపుకావ్యగళ పద్యాను క్రమణి'యొ కన్నడద్యయి అట్టిది భారతీయ భాషగళి ప్రథమవన్న బతు దాద ప్రయత్నద ఫలగళు.

శి. శి. దీ. అర్చన నేరవింద త్రియ్యుకరు 'రామాయణ భారతీ' డా॥ 'శీఘ్రకలాక్షేత్రదర్శన' పుస్తకగళన్న ప్రకటిదారి.

83 వర్షద ఆ హిరయ జీతన తమ్మ ఇళిగాలల్లొ నిరంతర సాహిత్య సంకీర్ణనగర్భ జ్ఞానిరద్దు క్రియాశీలతగి జేసుకొద్దురు బుద్ధాను వాగ్మి గళి అద అవర అధ్యాపనండు లుకృతరాలి తిక్కరు సత్యశంకీయల్లి.

కొండ డా॥ మర్కటన్న అగరిరు త్రియ్యుకర అత్తల్లి శాంతీయన్న దీవరు నిడలెందు సద్గురి డార్మిస్తుదే.

సం॥

అవార జన సేరిద బుత్తవగళు ఎరడ దినపు నయన మనోజ్ఞరవారి, కృవణా నందకరవారి నడివేందు వరదిగళాగి.

## అజ్ఞాత భక్తన కాణిక

తిరుమలయ స్వామి కుండియల్లి అజ్ఞాత భక్తరొట్టరు నవంబర్ 29 రందు శనివార ఎరడు లక్ష్మి ఇప్పత్తు సావిర రోగగళన్న సమపీడినరేందు వరదియూగి. సామాన వారి ఇంతక కాణికగళన్న వారావత్తి యల్లి జీలదల్లి ఇట్లు సమపీడిన దుంట్లు. అదర ఆ బారి డాగాగడి ఒంద రితియల్లి కట్టద బీర బీర కట్టుగళు బి బిడియూగిద్దు. అదర ఆ అప్పగ జీలదల్లి కట్టద రితిగళ అధారదింద ఇప్పగళన్న ఒట్టిరే సమపీడినరేందు భావిసలూగి అందు బీరగి కుండియండ్ల స్వామిగి ఐదొవ లక్ష్మ రోగళ అదాయ అయితుండు వర యూగిద్దు సాధారణ దినగళి ఇట్లు బీట్టి నీతి బుచ్చుడు అపరకవన్న లూగి.

## ఆంధ్ర మంత్రిగళ స్వామిదర్శన

ఆంధ్రప్రదేశ్ గృహకామయ సజీవ త్రి వసంత నాగిశ్రీరారావ, దీవాదాయశామ మంత్రి యితిరాజారావ అవర నంబర్ 28 ర తుక్రవాద తిరుమలగి అగమి స్వామి సందర్శన పడిమ అంధిపరు. ఆ తువరు మంత్రిగళ ఇప్పత్తు రోగ విశేష ప్రవేశద టిరట కొండు దీవాలయ వన్న ప్రవేశిపరు. తిరుమలయ జీప్యో రాయనివర్ణకాధికారి త్రి మునిరత్నన్ డా॥ త్రి వేంకటముని నాయుడు అవర గళు మంత్రిగళన్న స్వాగతపిరు

## క్యాన్సర్ నివారణా ఫలికకీ

శి. శి. దీ. నేరవు

తిరుపతియ త్రి వేంకటేశ్వర రామ నారాయణ రొయల ఆస్థియల్లి క్యాన్సర్ నివారణా ఫలికకీ 20 డాకిగళ వాడో నివారణాకాగ్ని శి. శి. దీ. గళు రొ. 7.9 లక్ష్మరొగళ నేరవు నిడలు తివానాగి.

కేదరబాదినల్లి నవంబర్ 29 నడి అడళిత నివాకక మండళయ సభయల్లి తివాననాగి, రాజమహేంద్రయ వే. శాస్త్ర పరిశోధన సువర్ణ మహోత్సవ గళిగాగి కత్తు సావిర రొ.గళన్న నిడలు తివానానిసలయతు.

సత్తుగ

## ಕೈವಾರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಹಿಂದೂ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಸಮ್ಮೇಳನ

ಶೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರೀ ಯೋಗಿ ನಾರಾಯಣರ ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಕೈವಾರದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಡಿಸೆಂಬರ್ 13, 14 ರಂದು ಹಿಂದೂ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಸಮ್ಮೇಳನ ಆಸಂಖ್ಯಾ ಹಿಂದೂ ಬಂಧುಗಳ ಹೈದನ ಸಮಾಜ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಮಂಡಳಿಗಳ, ಹಿಂದೂ ಸೇವಾಧಿಕಾರಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ದಿನಾಂಕ 13 ರಂದು ಸಂಜೆ ಐದುಗಂಟೆಗೆ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ (ಯೋಗಿ ನಾರಾಯಣ ಮಂಟಪ) ಗಣ್ಯರನ್ನು, ಯತಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಶೋಭಾಯಾತ್ರೆ ಯಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಸ್. ಆರ್. ಕಾಲೇಜಿನ ವಿವ್ಯಾಧಿಗುಲಿಯಿಂದ ಕರೆತರಲಾಯಿತು. ಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಿಗಂಗಾ ಮಂಡಳಿಕರಾದ ಡಾ|| ಶಿವಶುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು 'ಮೂರನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಹತ್ತಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶಾಂತಿಪಾಠವನ್ನು ಭಾರತ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಆಸನ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥೂಲ ಪಂಚಯು ಮಾಡಿ ಶೋಭದೇಕೆಂದೂ, ಹೇಳುತ್ತ, ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನೇ ವೈಭವ್ಯದ ಒಳಸೂತ್ರವಾದ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನಡೆದಾಗಲೇ ರಾಷ್ಟ್ರ, ಸಮಾಜ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಉದ್ಧಾರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸಂತ ಹರಿಕಾಣನಿಂದ ಸರಸ್ವತಿಗಳು ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಅಗಮಿಸಿದ್ದ ಯತಿವರೇಣ್ಯರ ಪಂಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಶೋಟರು. ಮಾಲೂರಿನ ಯೋಗಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕಂಠಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಜೀ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಬೆಳೆದು ವಿಕಾಸವಾಗುವಂತೆ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರು.

ವಿಶ್ವ ಹಿಂದೂ ಪಂಚತ್ತಿನ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಎ. ಬಿ. ಅಳವಣಿ ಅವರು ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪಂಚತ್ತಿನ ಧೈರ್ಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಿಂದ ನೇದ ಘೋಷ, ಶ್ರೀಮತಿಯರಾದ ಸರೋಜಾ ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ, ವನಿತಾಮಣಿಯವರಿಂದ ಧೈರ್ಯಗೀತೆಯ ನಂತರ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ, ಯೋಗಿ ನಾರಾಯಣ ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ರಾಮಯ್ಯ ನವರು ಏಕಾತ್ಮತಾ ಭಾವ, ಸಂಘಟನೆ, ಜಾಗೃತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದುವುಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಧೈರ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.



ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಶ್ರೀ ಶಿವಶುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶಿರಸಿಯ ಅಂಬಿಕಾಣಂದ ಮಹಂತಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಧರ್ಮಧ್ವಜವನ್ನು ಎರಿಸಿದರು. ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಂಗವಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೃಹತ್ ಭಾರತ ಪ್ರದರ್ಶಿನಿಯನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸುತ್ತ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಬನ್ನಂಜೆ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.

ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಲಿಮಠದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಚರಮೂರ್ತಿ ಶಿವರದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಥಮ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಪಂಚತ್ತಿನ ದಕ್ಷಿಣಾಂಜಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಸವಾನಂದ ಕಾಕಡೆಮರು ಮಾತನಾಡುತ್ತ

ಚಿತ್ರ - ಶ್ರೀಗುರು ದೇವಾಲಯಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ, ಸನ್ಮಾತನ ಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಂತ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ನಡೆದರು. ಶ್ರೀ ವಜ್ರಬೆಳಗೊಳದ ಜಾರುಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರಕ ಸ್ವಾಮಿಜೀ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಅಂಬಿಕಾಣಂದ ಮಹಂತರು, ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಮಣಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರುಗಳು ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಅಗಮಿಸಿದರು.

ವಿಕ್ರಮ ಪಂಚತ್ತಿಯ ಸಂಪಾದಕ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸು. ನ. ಮಲ್ಲಾರು ಸನ್ಮಾತನ ಧರ್ಮದ ಮೌಲ್ಯಗಳ, ಜನನವಿಧಾನಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು.



ಶೋಭಾಯಾತ್ರೆಯ ಒಂದು ಪಾತ್ರನೋಟ.



ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ....

ಸಪ್ತಗಿರಿ. - ಫೆಬ್ರವರಿ 1987

ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯ ವಿವಿಧಮುಖಗಳು ದ್ವೈತಸಾಧಕ

- ಡಾ|| ಎನ್.ವಿ. ವಿವೇಕ

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ

- ಡಾ|| ಯು. ರಾಮಭಟ್ಟ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು. ಅದು ತಾರಕ ಇದು ಮಾರಕ

- ಡಾ|| ಎನ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ಯ

- ವಿವಾನ್ ಬಿ.ನ. ಗುಂಡೂರಾವ್

ತಲವಕಾರೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ದರ್ಶನ

- ಕೆ. ಬಿ. ಅರ್ಚಕ

ಜೊತೆಗೇ ಕಿಶೋರ ಜಗತ್, ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಿರ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿ. ಬೆಲೆ: ರೂ. 1-00 ಮಾತ್ರ

ವಿಶೇಷ ಸೂಚನೆ: ಹೊಸದಾಗಿ ಚಂದಾದಾರರಾಗಬಯಸುವವರು ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ರೂ. 12-00 ಮಾತ್ರ. ಹಿಂದಿನ ಚಂದಾದಾರರು ತಮ್ಮ ಚಂದಾ ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರತಿ ಕಾಗದಲ್ಲೂ ಬರೆಯಬೇಕು. ಬರೆಯಿರಿ - ಸಂಪಾದಕರು

ಸೀಲ್ಡ್‌ವಿಂಗ್. ಅ.ತಿ.ಬೀ. ತಿರುಪತಿ.

## ತಿಂಗಳಿನ ಮುಖ್ಯ ದಿನಗಳು

ಫೆಬ್ರವರಿ 1987

2. ಸೋಮವಾರ ಶ್ರೀ ಶ್ರದೇಶಾನ್ವಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾರಂಭ
5. ಗುರುವಾರ ರಥಸಪ್ತಮಿ
7. ಶನಿವಾರ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವನವಮಿ
9. ಸೋಮವಾರ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ತೀರ್ಥೋತ್ಸವಾರಂಭ
13. ಶುಕ್ರವಾರ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ತೀರ್ಥೋತ್ಸವ ಸಮಾಪ್ತಿ ಕುಮಾರಧಾರಾ ತೀರ್ಥ ಮುಕ್ತಾಯ
14. ಶನಿವಾರ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದರಾಜಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ಕಲಹೋತ್ಸವ
18. ಬುಧವಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮಂಗಲಾಚರಣ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ
22. ಭಾನುವಾರ ಗುಡವಾಹನ
25. ಬುಧವಾರ ರಥೋತ್ಸವ
26. ಗುರುವಾರ ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿ, ಶ್ರೀ ಕವೀಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಂದಿವಾಹನೋತ್ಸವ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮಂಗಲಾಚರಣ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವ ಅವಧೃತ
27. ಶುಕ್ರವಾರ ತಿರುಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಉತ್ಸವಾರಂಭ.

ನಂತರಕ್ಕೆ ಮುಳುಗಿರುತ್ತದೆ, ಶಿಕ್ಷಕರ, ಯುವಕರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕೃಷಿಕರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ವಿವಿಧ ವಿಶೇಷವಿವರಣೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದವು.

ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಉದ್‌ಘಾಟನೆ ಅದಮಾರು ವತದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಭವೇಶ ತೀರ್ಥರು ಅಸ್ತಮ್ಯಕಾ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕರೆಸಿಡುತ್ತ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವರೂವಾಗ ಅಸ್ತಮ್ಯಕೆ ಎಲ್ಲರದ ಬಂತ ಎಂದೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಅದಿಜುಂಜನ ಗಿರಿಯ ಶ್ರೀ ಬಾಲಗಂಗಾಧರನಾಥಸ್ವಾಮಿಜೀ ಅವರ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮೇಳನದ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಾಂಶೀಯ ಸಂಘಟನಾಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಬಾಬುರಾಮ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭ ರಾಜಾಪುರ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರೇಣುಕಾ ಶಿವಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಹಿಷಧ್ವಜ ವೇಷಾವರ ಮತದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ ತೀರ್ಥರು ಸಮಾರೋಪ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತ "ಅಭಿಮಾನ ಶಿಷ್ಯನೆ ಬೇಡ, ದುರಭಿಮಾನ ಸಲ್ಲ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಅಗತ್ಯ" ಎಂದು ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯವಾದ ಕರೆ ನೀಡಿದರು.

ರಾಷ್ಟ್ರದ ರೈತನ ಬೆನ್ನೆಲುಬು ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕೇತವೂ ಅದೇ ಗೋರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ದೇವಾಲಯಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ದುರಸ್ತಿಯೂ ನಿಶೇಧಕ್ಕಾಗಿ, ಅಕಾರಣ ಹಿಂಸೆಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಅಸ್ತಮ್ಯಕಾ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅಸಂಖ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ವಿವಿಧ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕೊಂಡ ಕೊಂಡರು.

ದೇವನೂರಿನಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಭವನ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತನನ್ನು ರಚಿಸಿ ಖ್ಯಾತನಾದ ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶಭವನವನ್ನು ದೇವನೂರಿನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಬಿ. ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಅವರ ಅತಿಥಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.

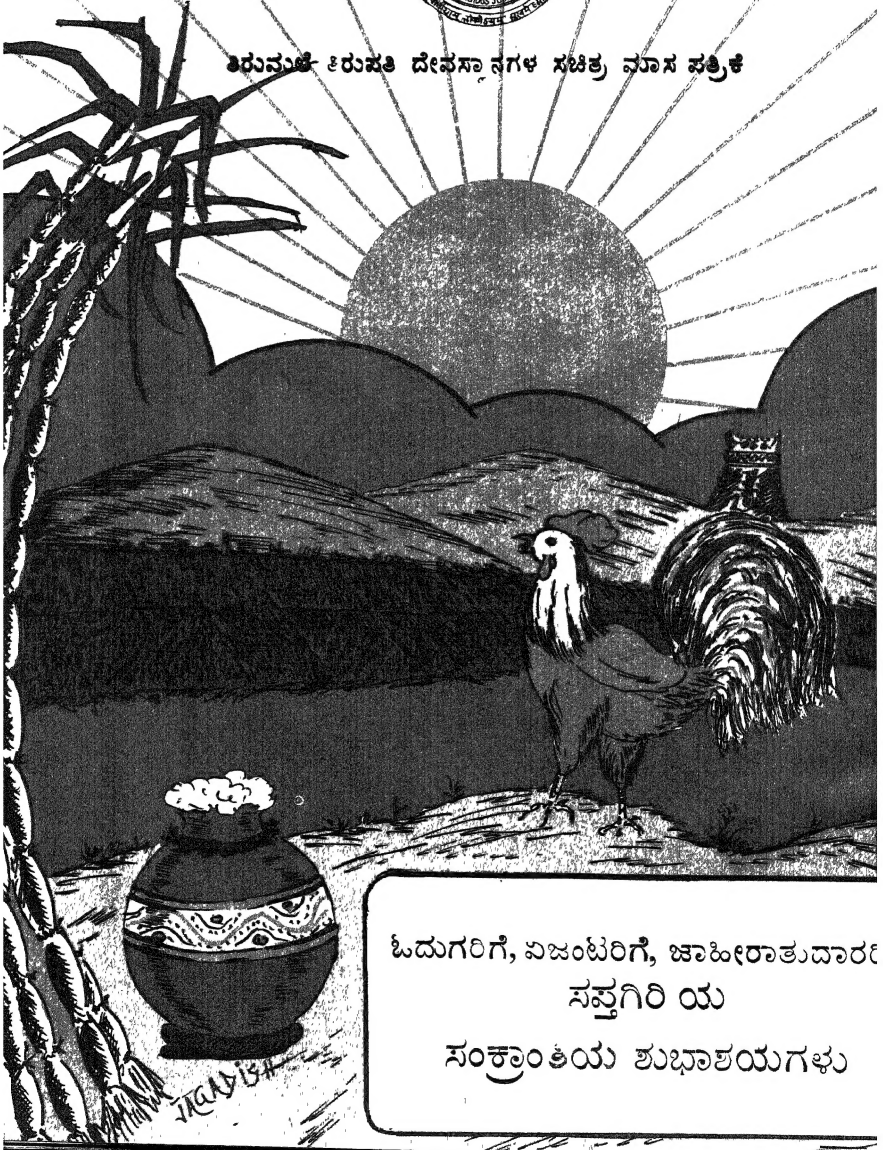
ಮನುಷ್ಯ ಸಾಲ್ವನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕವಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ಸ್ಥಳಾಂತರವಿರುವ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಹೊಸಕಟ್ಟಡ ಎದ್ದುನಿಂತಿದೆ.

ಕ್ರ.ನಂ - ಕನ್ನಡಪ್ರಭ





ತಿರುಮಲೆ-ತಿರುಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಸಚಿತ್ರ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆ



ಓದುಗರಿಗೆ, ಏಜಂಟರಿಗೆ, ಜಾಹೀರಾತುದಾರರ  
ಸವ್ವಗಿರಿ ಯ  
ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಶುಭಾಶಯಗಳು